

טהור שהרי הכלי בין כך ובין כך כבר הוא טמא. וא"כ בה"ז שבלנו טמאי מתים וכל הסריגין טמאים באוהל המת וטהרה אין לנו בטלו כל טומאה כהמים בנשים אתמהא, אבל תכמים לא חלקו דבריהם כאשר ביארתי בחיבורי הנ"ל בסימן ג"ב בסוף החשובה (בהשקפה), ואעפ"כ בעובדא דאשאה טהורה רוב הפוסקים ס"ל רכל פשוטי כלי עץ אפילו המשמשים את האדם ואת משמשי האדם אעפ"כ טומאתן רק מדברי סופרים:

ומה שכתב שהרשב"א משמע דס"ל שהיא ארורייתא טעיה כדמיונן והרשב"א בחידושיו במסכת כ"ב רף ס"ז הביא מתחלה סבא זו שהוא מן התורה ואח"כ כתב וי"א דרשה דספרא אסמכתא בעלמא היא ואין לשלתן וטבלא טומאה מן התורה אלא כשיש להן בית קיבול והבי מוכח במנחות עכ"ל הרשב"א, הרי שהכריע הרשב"א שאינו מן התורה שהרי סיים דהכי מוכח במנחות וכן כתב המשנה למלך בפ"ב מהל' בליים הל' א' וסבא זו היא יתירה וכל הראשונים ס"ל דאין להפשות טומאה מן התורה. וגם דע כפי שראיתי במדינה זו כל הרפים שהנשים עורכות עליהם אינם בכלל טבלא המתחפכת כלל שאל"כ היה מקום להסתפק שמקבלין טומאה מן התורה ע"י מנחות דף צ"ו ע"ב וכתוס' שם כר"ה ולדברי האומר ובמ"ס ב"ב רף ס"ז ע"א כתוס' כר"ה ושאוני וכו' יעוין שם. ואמנם טבלא של גשי דירן יש להם שלשה לבזבזין משלשה צדדים גבוהים קצת וא"א להפסך וא"כ אין בהם שום חשש קבלת טומאה מן התורה:

ודע שזה שכתב שמה שחיברו לקרקע אינו מבטלו מרין קבלת הטומאה שהרי בזה נחלקו ר"א ורבנן ברף של נתחומין שקבעו בכוחל והלכה כרבנן ג"כ לא צדקת לגמרי כי בזה יש חילוק בין דבר המקבל טומאה מן התורה ובין דבר המקבל טומאה מדרבנן שבוה ודאי חיבורו בקרקע מבטל תורת כלי ממנו לגמרי. וזה לשון הרמב"ם בפ"י המשנה שם בפ"י ממ"ס בליים משנה ב' ורף של נתחומין לוח פשוט יקטפו עליו הבצק וכבר אמרו בשי"ס ב"ב רף ס"ז ברף של מתח מחלוקת אשר פשוטי כלי מחכת מקבלים טומאה כמו שיחבאר אולם דף של עץ אע"פ שהוא מקבל טומאה מדרבנן כאשר קבעו בכוחל הוא טהור לדברי הכל עכ"ל הרמב"ם שם.

הן אמת שלשון הר"ש שם בפ"י המשנה כר"ה ר"א מטהר בפרק המוכר את הבית מוקי לה אף ברף של מחכת ומטהר משום קבעו בכוחל עכ"ל הר"ש. ומלשון אף ברף של מחכת משמע רגם בשל עץ מיירי, ואם זהו כונתו דבריו תמוהים. דא"כ אין אמרינן שם במס' ב"ב לעולם רבנן היא ושאוני שאיבה דרבנן יעו"ש, ואי נימא ברברי הר"ש א"כ רבנן מחמידי אפילו בררבנן ומה מועיל ששאיבה דרבנן, וצריך לרחוק בכונת הר"ש שעל רברי ר"מ הוא אימר שמטהר אף בשל מחכת אבל רבנן ור"א ודוקא בשל מחכת מטמאים וכן הרע"ב שם העתיק רברי הרמב"ם. ואחרי כל הצעות הללו נבוא לנרנן שלפנינו:

הגדה בש"ע סימן ק"צ עינין יו"ד כתב המחבר כחם וכו' כיצור ברקה קרקע עולם וכו' והוסיף רמ"א בהגה"ה או בית הכסא שאינו מקבל טומאה יעו"ש. והגה"ה זו היא מהמרדכי וסמ"ג, ואמנם ברברי המרדכי וסמ"ג כתב סתם

בית הכסא ורמ"א הוסיף שאינו מקבל טומאה לפי שיש כתי' כסאות שאינן מחוברים ואילו בודאי מקבלים טומאה תרא שהרי עשויים למושב ומקבלין טומאה מדרס, וע"ז שהרי יש להם בית קבול הרעי וכמבואר במשנה ב' פ"י רכלים בית הרעי כ"י טמא ולכן הוסיף רמ"א וכתב שאינו מקבל טומאה. ומעתה אם הוא מחובר לקרקע אינו מקבל טומאה והספק שלך כיון שרף זה מתחלתו היה חלוש והיה כלי שהיה רף שעורכין עליו. הנה לפי שביארתי לעיל והלכה אין בפשוטי כלי עץ רק טומאה רבנן. וא"כ כיון שחיבורו בקרקע וראי בל"ע בין לר"א ובין לרבנן הוא טהור וכמו שכתבתי בשם הרמב"ם:

וב"ב זה אני כותב לרוחא המילתא להתלמד במקום אחר אבל באמת אפילו אם מקבל טומאה מן התורה היה חבר לקרקע מבטלו דאפילו כלי כדול שאין החבור לקרקע מבטלו מתורת כלי היינו אם לא שינה בו חיבורו כמות שהוא אבל אם שינה בו כשקבעו אינו מקבל טומאה ח"ל הרמב"ם בפ"א מהל' בליים הל' כ"ד מניקת כ"י שכל בלי מחכת שקבעום בקודה או בכוחל מקבלים טומאה כשהיה עד שישינה את מעשיהם כ"י ע"ש. והרי רף זה שהיה רף שעורכין עליו כשקבעו למושב בית הכסא היה צריך לעשות נקב גדול באמצע ולשנותו ממה שהיה:

ועוד נלע"ד שאפילו לא חיברו בקרקע משפתח בו נקב גדול בזה אפילו אם הוא ערוין רחב מכל צד ויכול לערוך עליו אפילו הכי כבר נטהר ולא גרע מכלי עץ שחלקו שאף שכל חלק ראוי בפ"ע מ"מ כיון שלא נעשה מתחלה ע"ד בן לחלקו הוא טהור כמבואר במשנה ריש פט"ו רמ"ס בליים כל כלי עץ שנחלק לשנים טהור חרץ משלחן הכפול כ"י וכתב הרמב"ם שם בפ"י המשנה שלחן הכפול שלחן של קרקע כ"י ולזה כאשר נחלק לשנים טמאים לפי שכל חלק ממנו שלחן בפ"ע ולזה יסכימו בו בעת עשייתו כ"י וכן כתב בחיבורי ד החזקה פ"ו מכלים הל' ט' כל כלי עץ שנחלק לשנים טהור ואע"פ שמקבלים כ"י חרץ מכלי עץ שחציו או מקצתו כלי בפ"ע מתחלה עשייתו כגון השלחן הכפול שמתחלה נעשה ב' חלקים והרי הוא נכפל ותפשט כ"י ע"ש. הרי מבואר שאם לא נעשה מתחלה ע"מ כן אינו מקבל טומאה אחר שנחלק אע"פ שכל חלק ראוי בפ"ע. מכל הלין טעמי האשה הואת טהורה היא:

ומה שהוקשה לך על מ"ש בחיבורי נר"ב תי"ד סימן צ"ז רבית קיבול העשוי למלאה שמה ב"ק היינו מדרבנן א"כ נשאר קשה קושיה הגמרא שם בזכרים פשיטא, ומה דמשני שם הגמרא מ"ד נגזור זכרים אטו נקבות קשה כיון ונקבות גופייהו פטרלים רק מרבנן אין נגזור גזירה לגזירה. לא ידעתי מאי קא קשיא לך ודילמא היא גופא קמ"ל רבית קיבול העשוי למלאה הוא רק מרבנן ולכן לא גזירנן אטו נקבות:

ומה שהוקשה לך על מ"ש שם בחיבורי רכל שתחלת עשייתו ע"מ לחבר בקרקע אינו מקבל טומאה, והקשיה א"כ כביצור שחקקי שיש חילוק בין חקקי ולבסוף קבעו ובין קבעו ולבסוף חקקי נפלו בתקקי ולבסוף קבעו בין חקקי חקקי ע"מ לקבעו ובין נמלך אח"כ לקבעו. אני חמה מה ענין שחיבה שחלוק רק בשם כלי ואף שאינו

מקבל טומאה ובה לא מהני אפילו חקקי ע"מ לקבעו שאף שאינו מקבל טומאה מ"מ שם כלי עליו בחלוש ועיין בפ"י המוכר את הבית רף ס"ז ע"ב ר"ה ראיא תורת כלי עליו בחלוש אבל לענין קבלת הטומאה אפילו בכלים המקבלים טומאה מן התורה אם עשאן ע"מ לקבעם בקרקע אינן מקבלים טומאה:

ודע שתחלת הסוגיא שם במס' ב"ב עמוקה וצריך ביאור רחב ואין כאן מקום להאריך. ולמסקנא דקאמר שאני רחם ראיא תורת כלי בחלוש, ולפי מה שביארתי באן ראינו תלוי בקבלת טומאה היה מצי לאוקמי הך רצינור כר"א אלא ריבון ריבול לאוקמי כרבנן יותר ניחא לאוקמי כרבנן, ואולי כונתו באמרן לעולם רבנן היינו אפילו כרבנן. ודע שמה שכתבתי בחיבורי נר"ב שאם עשאו מתחלה לקבעו בקרקע אינו מקבל טומאה הוא מפורש במשנה פ"א ממ"ס בליים משנה ב' כל כלי מחכת כ"י חרץ מן חולת כ"י שנעשו לקרקע. וכן הוא מפורש ברמב"ם בחיבורו ריש פ"ט מהל' בליים כל כלי מחכת כ"י חרץ כ"י מפני שאלו עשאן לקרקע או לשמש את העץ אינן מקבלין טומאה ואפילו קודם שקבעו ע"ש ברמב"ם:

ואמנם דע שלכאורה יש להשיב ע"ז והרי דף של נתחומין שקבעו בכוחל דמטמאי רבנן היינו אפילו גמר תקונו שהוא המביאו להיות מקבל טומאה היה אחר שקבעו כדמוכת שם בב"ב רפ"ד ר"א רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקקי נמי וכן מבואר ברשב"ם שם רף ס"ז ע"א ב"ה ותכמים מטמאים, זה לשון הרשב"ם ותיקון הרף שמתחילתן אותו לכן הוא במקום תיקות הצניור דתיקון משוי ליה לגמור כלי לקבל טומאה ומדלא מפליג בין תקנו ולבסוף קבעו ובין קבעו ולבסוף תקנו אלמא לר"א הכל טהור כ"י ולרבנן הכל טמא עכ"ל הרשב"ם, הרי ולרבנן אפילו לא נגמרו קבולו לטומאה עד שחיברו אפ"ה מקבל טומאה ואף רמוקי ליה לבסוף כ"י של מחכת אכתי הכתי מיירי שסוף חיקונו היה אחר שנחבדו רגם כלי מחכת אינו מקבל טומאה כי אם אחר שנגמרו ואדרכה כלי מחכת אפילו גולמיהן טהורים כמבואר בתולין דף כ"ה ע"א וא"כ רבנן מטמאי אפילו לא נגמרו תקונו עד שנחבדו בכוחל וא"כ קשה מדוע יגרע מאם היה תחלת עשייתו ע"מ לחבר בקרקע והרי גמר הכלי הוא עיקר עשייתו.

ואמנם עיינתי שם בפ"י הר"ש במשנה ב' פ"א רכלים שהבאתי שכתב שנעשו לקרקע וחשמישין עם הקרקע ע"ש בר"ש. והן רף נתחומין שקבעו בדלת ומיירי אפילו גמר תקונו היה אחר שקבעו ברלח מ"מ מיירי שגם עתה הנתחום משתמש בו וערוך עליו הלחם דאל"כ כמה הוא של נתחומין ולמלאכת הנתחומין אין הקרקע מסייעת לו בשימושן ולכן מטמאין ראינן חברו בקרקע מבטל תורת קבלת הטומאה ממנו אפילו לא נגמרו עד שנחבדו אבל דבר שנעשה מתחלה לחברו בקרקע ולהיות עיקר חשמישו רק עם הקרקע והו אפילו קודם שנחבדו בקרקע אינו מקבל טומאה וכמו שהבאתי לעיל מדברי הרמב"ם ריש פ"ט מהל' בליים. ואני אומר לך אריבעה חילוקים בחודת קבלת טומאה בכלים המחוברים לקרקע:

א כלי שלגוף חשמישו א"צ לקרקע ואין הקרקע מסייעתו בחשמישו אפילו חיברו לקרקע קודם גמר תקונו

כשנגמרו תקונו מקבל טומאה אפילו כשהוא מחובר לקרקע והו דף של נתחומין שקבעו ברלח וכרבנן דר"א: **ב** דבר חשמישו עם הקרקע שאחר שנחבדו בקרקע עקר חשמישו הוא עם סיוע המחובר בקרקע או אפ"י קודם חברו כיון שעשאו לחברו בקרקע אינו מקבל טומאה והוא הדלת והגדר והמנועול וכל השנויין במשנה ב' פ"א רכלים הנ"ל:

ג גם דבר שהוא נעשה מתחלתו להיות חשמישו עם הקרקע אבל לא להתחבר בקרקע והוא התנור של מחכת שזה נעשה מתחלתו להעמיד ומסיק על הארץ תוכו והוא ניסק ואיפה הלחם שמרבק סביב התנור כפנים כמעשה התנודים של חרס. בזה קודם שחיברו בקרקע מקבל טומאה כיון שלא חיברו ולא נעשה על רעת לחברו אבל אחר שנחבדו לקרקע אף שלא עשאו מתחלה לחברו נלע"ד שאינו מקבל טומאה וערוין לא קבעתי בזה הלכה להלוטין עיין ברמב"ם פט"ו מהל' בליים הל' וי"ז:

ד וכל חילוקים הנ"ל הוא בכלים המקבלים טומאה מן התורה אבל פשוטי כלי עץ שאינו מקבל טומאה רק מדרבנן בכל אופן שחיברו לקרקע טהור כמפורש בפ"י המשנה להרמב"ם פט"ו ממ"ס בליים משנה ב': **וע"פ** מה שביארתי כאן כלא"ה אין מקום לקושייתו שחילקו בצניור שחקקי ולבסוף קבעו בין היה תחלת תקונו ע"מ לקבעו ובין היה תחלת חיקונו שלא ע"מ לקבעו. דע שזה הצניור אף אחר שקבעו מ"מ עיקר חשמישו להיות בו מים וצניור זה מיירי שיש לבזבזים מ"ד ונתחומין עיין במס' ב"ק רף ס"ז ע"א כתוס' ד"ה צניור, ואפילו לפ"י הר"י מסיפופיית' שם מ"מ עכ"פ גם כיש בו לבזבזים מכל ונתחומין מיירי ע"ש. * וא"כ * הגה"ה מכן מחבדו: עיין ע"י אין הקרקע מסייעת יו"ד סימן ק"ל צניור טמא ל' ד' בחשמישו ולכן לא מהני מה * טמא יו"ד ע"ש ותיק. שתקקו ע"מ לקבעו ואפ"י חקקי אח"כ היה ראוי להיות פסול לדבנן אלא מטעם דשאני שאיבה שהוא מדרבנן. **דבריו** רכן הרושש שלומך:

סימן ק

שנת לחיל על ענין הג"ל

מכתבך הגיעני ואמנם זה דרכי כראותי דבר שאינו נחוץ לשעתו אני מניחו בקרן זוית עד עת פנאי, והיום ראיתי וברוי.

ואשר השיב על אשר כתבתי לך לפרש מה שאמרנו בסוכה דף י"ב ע"ב מ"ד נגזור זכרים אטו נקבות קמ"ל היינו שהיא גופא קמ"ל שגם נקבות אינן מקבלים טומאה רק מרבנן ולא לך לא גזירנן זכרים אטו נקבות. וע"ז הקשיה דא"כ נסחר קושיה הגמרא כרף ט"ז ע"א וקאמר רישא בנסרים משופין ומשום גזירת כלים ולר"י א"ד כ"י ולא גזר זכרים אטו נקבות ה"ז לא נגזור כ"י, והקשיה דלר"י שאני דתם וגם נקבוח הם מדרבנן:

דע כי הונן נסרים המשופין מיירי שאינן עשוין לחשמישו ארם להניח עליו שום דבר וא"כ הם עצמם מקבלים

צינוי הלכה
 ה"ל כ"ד ס"ד פ"ק פ"ג
 ה"ל כ"ד ס"ד פ"ק פ"ג
 ה"ל כ"ד ס"ד פ"ק פ"ג
 ה"ל כ"ד ס"ד פ"ק פ"ג
 ה"ל כ"ד ס"ד פ"ק פ"ג
 ה"ל כ"ד ס"ד פ"ק פ"ג

מסורת הרמב"ד
 (1) כמבואר ס"ד אהל ב
 (2) ס"ד ג ה"ל
 (3) מ"ל ח"ל ע
 (4) ה"ל א"ח
 (5) ה"ל ט"כ

סימן ו

יא וכל אלו שאמדנו שהיא חוששת לכתמיהו בין מטה בין ספסל בין חלוק דוקא כשהן בדוקין.
 יב ואפילו בדקה קרקע עולם וישבה עליו ומצאה עליו דם אם אין לה לתלות במאכולת דהיינו יותר מגריס טמאה, כדאמרינן לקמן¹⁰, דאין הלכה כדבי נחמיה דאמר כל דבר שאינו מקבל טמאה אינו מקבל כתמים מההיא אתתא דהוה משתיא במשתיא ואשתכח דם תותא כמשתיא וכו' ע"ה ט"ז (ב).
 יג ושלש נשים שלבשו חלוק אחר ונמצא עליו דם שאמרנו¹¹ כלן טמאות, אם נתעסקה אחת מהן בכתמים כולן טהורות, שכולן תולות בה¹² והיא תולה בכתמיה.

עתה נפרש באותן המקומות שהיא צריכה לחוש להם אם יש לה במה לתלות אם תולה אם לאו¹³, וכאיוה שיעור היא תולה¹⁴.
 א ונאמר תחלה המקומות שאינה תולה ואע"פ שהיא יכולה לתלות. ולא נמצאו מהם כי אם שנים, והן בעד שהיא בודקת בו את עצמה אם בדקה בו בלילה ולמחר מצאה עליו דם. ויש בנין הזה שלשה דינין חלוקים זה מזה. האחד אם בדקה בעד הברוק לה והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם בין שהכתם עגול בין שהוא משוך טמאה בכל שהוא ע"ה ט"ז ואין תולין כאן כמאכולת. והשני אם בדקה בעד הברוק לה והניחתו תחת הכר או תחת הכסת ולמחר מצאה עליו דם ע"ה ט"ז, משוך טמא בכל שהוא, עגול סהר

השגות הרד"ה

דלדע ל' הי"ח בר אבא משמיה דרב הלכה כרבי נחמיה ע"ה ט"ז.
 ובכרייתא תניא ויש הורו חכמים כל נחמיה. וההיא דתניא ע"ה ט"ז מעשה בא לפני חכמים ונמארו אוקימנא כל יעקב בר פלוגמיה דל נחמיה, מ"מ דל נחמיה עדיפא דתילא נאשלי רבני כרז ושמולל.
 ל

לפני תדרשנו

י. דאין הלכה כר' נחמיה. שאי השקפה הראשונה פליגי על רבנו בזה. ע' תה"ב (כ"ג) דהיאך נדחי הא דדרש ר' חייא וכו' מקמי האי משתתקא דלא איתברר מאי היא.
 יא. כלי אורג הוא. והבנו מפרש המשתיא דהא מפורש כלי עץ. כ"כ המאירי לר"ן נ"ז ד"ה כתב. ע"ה 1238. וע' ר"ל דמפרש שהא הסודי, והוא אינו מקבל אלא טמאת נגיעה. וע' תוס' סוכה י"ב סוף ד"ה באג"י דכתבו דיש מקום לדוח אהו אהו מקבל טמאה.
 יב. תולות בת. נראה כוונתו שתולות בזמן שלבשה את החלוק או רבשה הראשונה וקב"ל ולא אמרנו כאן נמצאו כאן היו להומרא וכו' ורמב"ר כגמ' ד"ה ט. מהו דתמא וכו'. ונקט רבנו חלוק וכו'.

עד שיהא כגריס ר' ב מצאה דם על העו והניחתו תחת הכר א בין משוך (א). ויש ג זכ"ר (מסורה קדומה)
 (א) עוד כתב הרב א והניחתו תחת הכר א צריכא כגריס תוך כי מכדי כרבי אמרה לשמנו והניחתו בקופסא, וכיון נפק ליה מלש מאכולת שפול דם קנוח. והכי פו נתון חסם הכר ונמלא מאכולת אס משוך טמא לדעתו תקום שפול יכו

א. על העד. בגידתה ב. עד שאינו בדוק. ג. דבעד אפי אינו בדוק כלל דהיבין כעצמו ועוד ראשון יכתיב. ע"ה ט"ז. וההיא מלש דלא דמי עד לחלוק וכו'. דאיידי כעצב של עד כיון הפסקת לדינא, ע' ט"ז לו (ט"ז ט"ז) שמבאר שהביע ב כפרש עד שאינו בדוק כ"כ לפני כקה זמן, וד"כ כן הוא מהלוק, על כדון כוונתו שי מהלוק טהור, והוא נג דהיבין. מיה צ"ע ע' בשיטת הרמב"ן בפירוש עד שמלבשו שלה כל שהוא ו תוא בחזקתו בדוק ואין במקום אחד ועמד זמן אס לארי. מלושר שנתם וה חרכ הדא קשיה לזכותא עד מהלוק כה"ג שלא א טהור. והנה ע"ה ט"ז ב רבנו הכהן שעד שאינו ועוד, הרי דינו כסדין וחלו שאינו בדוק כה"ג שרי ב

השער החמישי

הבדיקה והספירה

אכלול בו נ' עניינים: האחר - הומנים שהוא צריכה לבדוק עצמה אחד שראתה כגון להפסק טהרה ולספירת השקעה ימי נקיים. והשני - מה הוא עיקר הבדיקה הזאת, אם בדיקה חודרים וסדקים או אפילו בדיקה כל רהו בלא שתבדוק חודרים וסדקים. והשלישי - כיצד סופרת, ומאיזה זמן סופרת, ומה הן הדברים הסותרין ספירתה ושאינם סותרים אותה.

האשה שראתה ב' או ג' ימים והרגישה שפסקו דמים שלה אם לא בדקה עצמה אע"פ שהרגישה שפסקו דמים הרי זו בחזקת טמאה עד שתפריש בטהרה. בדקה עצמה שחרית ומצאה טהור אעפ"י שלא בדקה עצמה בין השמשות הרי זו בחזקת טהרה. ראתה יום א' בלבד ופסקה בו ביום ובדקה עצמה ומצאה

נחמיה הוא. דרש חייא בר רב משמיה דרב הלכה כרבי נחמיה א"ל רב נחמן אבא תני בא מעשה לפני חכמים וטמאום ואת אמרת הלכה כרבי נחמיה, ואסיקנא תנאי היא דתניא רבי יעקב מטמא ורבי נחמיה מטהר והורו חכמים כרבי נחמיה. וכתב ר"א ז"ל דלית הלכתא כרבי נחמיה, והביא ראיה מדאמרין בפרק הרואה ההיא איתתא דאשתכח לה דם במשתיתא אתו לקמיה דרבי ינאי אמר לו תיזיל ותיתי אי מיתרמי לה טמאה ואם לאו טהורה. ופירש הדב ז"ל משתיתא פשוטי כלי עץ מכלי אודג. ואין דבריו ז"ל מחוורין כאן דהיאך נדחי הא דדריש רב חייא בר רב משמיה דרב דהלכה כרבי נחמיה מקמיה האי דמשתיתא דלא איתברר מאי היא. ועוד דמדשקלי רב הונא ואבבי דרבבי נחמיה אלמא כוותיה סבירא להו. ועוד שהרי שנינו והורו חכמים כרבי נחמיה, ומי שטימא רבי יעקב בר פלוגתיה דר' נחמיה הוא, ולא קיימא לן כוותיה דהיחדיאי הוא לגבי רבי נחמיה וחכמים דהורו כוותיה. ושמאל נמי כוותיה סבירא ליה. דגרסינן בפרק הרואה אמר שמואל בדקה קרקע עולם וישבה ומצאתה עליו דם טהורה, ואמר רב אשי שמואל דאמר כרבי נחמיה. ומשתיתא מכלי אורג המקבלין טומאה הוא, דמתרגמינן עם המסכת (שופטים ט) עם אכסנא במשתיתא. וכן פירש הר"ז הלוי ז"ל. יש מפרשים משתיתא טור, והוא מקבל טומאה, וכן פירש הרמב"ן ז"ל. וכן פסק הרמב"ם ז"ל כרבי נחמיה, וכן עיקר. ומבל מקום מההיא משתיתא שמעינן לדידן לעוברת על דבר המקבל טומאה ונמצא עליו דם ואינה יודעת אם ממנה או מעלמא תיזיל ותיתי, ואי מתרמי לה טמאה, ודוקא בשנמצא על מה שהיה בדוק לה מתחילה. ואי לא מתרמי לה טהורה, וזה שני כחם הנמצא בבגד צבוע, כיצד? תניא בפרק האשה: בגד צבוע מטמא משום כחם, ורבי יונתן אומר אינו מטמא משום כחם שלא תקנו בגדי צבועין לנשים אלא להקל על כתמיהן. ופסק הרמב"ם ז"ל כרבי יהונתן. ונראה שפסק כן משום דקא יהיב טעמא למילתיה דהתירו בגדי צבועין לנשים, וכדתנן בסוטה פרק עגלה ערופה: בפלמוס של אספסיוס גזור על עטרות חתנים ועל האידוס, בקשו לגזור על בגדי צבועין אמדי הא עדיפא כדי להקל על כתמיהן. ואע"ג דהא דאמרין בקשו לגזור אינה מכלל המשנה אלא שהוא פירוש לדברי רבי יהונתן דרבי יהונתן סבר שבאותו פלמוס בקשו לגזור על בגדי צבועין כדרך שגזרו על העטרות אלא שהניחום להקל על כתמיהן. וה"ר משה ב"ן ז"ל פסק כתנא קמא דרבי יהונתן. והר"א ז"ל לא גלה דעתו כזה. ונראה דברי הרב רבי משה בר מיימון ז"ל דלא אמרו כתמים להחמיר אלא להקל:

השער החמישי - הבדיקה והספירה

כל הנשים שראו דם או שטמאות משום כחם צריכות להפסיק בטהרה קודם שתתחיל לספור שבעה נקיים שלה, ואעפ"י שהרגישה שפסקו דמיה לעולם היא בחזקת טמאה עד שתבדוק ותמצא טהור. דתנן בפרק תינוקות: גדה שבדקה עצמה יום שביעי שחרית ומצאה טהור, ובין השמשות לא הפרישה, אחר הימים בדקה ומצאה טמא, הרי זו בחזקת טהרה. בדקה כד עצמה יום השביעי שחרית ומצאה טמא, ובין השמשות לא הפרישה, אחר הימים בדקה ומצאה טהור, הרי זו בחזקת טומאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. ואם יש לה וסת, ריה שעתה. דבי יהודה אומר: כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה, הרי זו בחזקת טומאה. וחכמים אומרים: אפילו בשנים לנדתה בדקה ומצאה טהור, ובין השמשות לא הפרישה, אחר הימים בדקה ומצאה טהור, הרי זו בחזקת טהרה. ותניא: אמרו לו לרבי יהודה אלו ידיה בין עיניה כל בין השמשות יפה אתה אומר עכשיו שמה עם סילוק ידיה דאתה מה לי הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה בשביעי מה לי הפרישה

משמרת הבית

כל הנשים שראו דם או שטמאות משום כחם וכו'.

אמר הכותב: מה שקיעות משחקע כל היום ושמא סירכא דשקיעה נקטיה ומאי חזי בהא דשמטיה. ומאי דקאמר רבגמרא מתמיהין טובא אי איתמד כלל (מעולם), האי טובא מנא ליה, דאינהו משום דתנינן במתניתין אפילו בשנים לנדתה בדקה הוה משמע להו רשנים דוקא ולפיכך כי אשכחו בביתא דאפילו בראשון נמי שאלו מי איכא מאן דאמר בראשון רשנים דמתני' לאו

ברק הבית

כתב החכם כל הנשים שראו דם או שטמאות משום כחם צריכות להפסיק בטהרה קודם שתתחיל לספור שבעה נקיים שלה ואעפ"י שהרגישה שפסקו דמים לעולם היא בחזקת טומאה עד שתבדוק ותמצא טהור. והביא הא דתנן בפרק תינוקות גדה שבדקה עצמה יום שביעי שחרית ומצאה טהור וכין השמשות לא הפרישה, כלומר וטבלה אח"כ, אחר ימים בדקה ומצאה טמא הרי היא בחזקת טהרה כלומר עד אותו זמן. בדקה עצמה ביום שביעי שחרית ומצאה טמא ובין השמשות לא הפרישה, פ"י והרגישה בעצמה שפסק הדם וטבלה, אחר ימים בדקה ומצאה טהור הרי זו בחזקת טומאה, כלומר הרי זו בחזקתה לטומאה כלומר מאותה שעה שבדקה שחרית ביום שביעי ומצאה טמא ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה, פירוש ארישא קאי דתני אחר ימים בדקה ומצאה טמא ואם יש לה וסת ריה שעתה. רבי יהודה אומר כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה הרי זו בחזקת טומאה, דסבר ר' יהודה דהפסקת טומאה והפרשתה בטהרה בשחרית לאו מירי הוא ולא מהני כלום רחוששין דשמא תתזור ותראה בו ביום אלא אם כן מן המנחה ולמעלה שיצא רובו של יום בטהרה וחכמים אומרים אפילו בשני לנדתה בדקה בשחרית ומצאה טהור ובין השמשות לא הפרישה הרי זו בחזקת טהרה, ואעפ"י שבדקה אחר הימים ומצאה טמא. פ"י וגי' מתלוקות דבר: דתנא קמא סבר דבדיקתה בשחרית מהניא ביום שביעי דוקא שדרך נשים להפסיק ביום שביעי וטובלות לערב, ורבי יהודה סבר אפילו ביום שביעי לא מהניא אלא מן המנחה ולמעלה, ורבנן בתראי סברי דבדיקת שחרית מהניא ואפילו ביום שני לנדתה. ובגמרא אמרין: תניא אמרו לו לר' יהודה אלמלא ידיה בין עיניה כל בין השמשות יפה אתה

ב לפיכך תלבוש האשה בגדי צבעונין כדי להצילה מכתמים. והנה כאלו
הקשה חכם אחד אמאי אין נוהגין עכשיו שחלשנה הנשים בגדי צבעונין, מלאכה
שמוריים כחכר כאלן לדבר פשוט. ונראה לי ליתב משום דכחז ביי [פמח 33 ד"ה
מקן על דברי הרמב"ם] [אשרי כהן ט, ו] הר"ל ז"ל, וממילא זכר, ואפשר
שגירסא אחרת היא לו להרמב"ם כגמרא [מה
ט, ב, ע"ש. וגם הביא צ"י גס ד"ה וצנן
לדין צנן לטוב בשם מורה הכימ הקלר ג' ע"א
שער ד, ט, ו] והמתמיל צדכיים אלו מנא עליו
צדכה, ע"ש. א"כ נודאי צנן קבלו עליהם
בנוס ישראל תומרא זו שלא מלכט בגדי
צבעונין תכמה דורות, והיו דברים המומרים
ואחרים עשהו צו איסור אי אמה רשאי
להמירה לפניהם [פסחים ג, ב], ומכל שכן כאלן
לעמ. הרמב"ם הוא מדינא טמא, ית
להמיר, ואף דמור"ם כחכר כן לדינא, וק"ל:

[ז] עד בתורמוס (פירוש מן ממי הקטניות שהוא מר
ובלע"ז לופיניו):
ח אם אין בבתם במקום אחד בגדים ועוד אף על פי
שיש שם מיפין הרבה סמוכין זה לזה עד שאם נצטרם
יש בהם יותר מבגדים שהורה שאנו תולין כל מיפה ופיפה
בבנה עד שיהא בו בגדים ועוד במקום אחד ויש אומרים
(י) והני סילי כשנמצאו על חלוקה אבל אם נמצאו על
בשרה (יא) (ב) מצטרפין לבגדים ועוד:
ט בתם הנמצא על בשרה שהוא אריך ברצועה או עגול
או שהיו מיפין מיפין או שהיה אורך הכתם על רוחב
היבנה או שהיה נראה כאילו הוא סמטה למעלה וזואיל והוא כנגד בית תורפה (פירוש גנאי דא והוא
כנוי לערוה) שפאה דאין אימרים אילו גפף מן הגוף לא היה כזה:
י בתם שנמצא על דבר [חן שאינו (יב) מקבל מומאה לא נזרז עליו ביצה ברקה קרקע עולם: הגה
או צ"ח הסמא שאינו מקבל מומאה: או כל דבר שאינו מקבל מומאה וישבחה עליו וצמאה בו בתם וכן
בתם שנמצא על [ט] בגד (יג) צבוע שהורה: הגה ב לפיכך מלבט האשה בגדי צבעונין כדי להצילה מכתמים:

איהו לעמיה חיל למעמא ככל שהוא, אף דשם ממלא גם על הפד, ע"ש
צבאורים [סיק כן]. ועוד, דהא הטעם דבבשרה כחז הרשב"א בחורח
הצ"ח הארוך [צ"ח ו' ע"ד ז, ט, א] כיון דבבשרה אישטכח ומכורה קא חיל
רגלים לדבר, א"א בן מה נצך שנמצא גם על חלוקה. נראה לי [ז] עד
כתורמוס. לכאורה קשה, דהא מנזאר
לקמן סעיף כ"ז דאם נחמסקה בלפור ש"ס
צו דס כסלע דמולה עד כסלע וכגריס, א"ס
כן א"ס הרגה שפסח מחלה גם כן עד
כסורמוס וכגריס. ובהרגה מאכולת לא קשה
דמחלה עד כשני גריסין כמו כנמסקה
בלפור ש"ס צו כגריס דמולה צו כשני
גריסין, דזה אינו, דהא הטעם במליה עד
כגריס אפילו לא הרגה הוא משום דהיו קיס
לחו לחז"ל דודאי הרגה מאכולת, וא"ס כן
אפילו יודעם שהרגה מאכולת אמרינן דהיא
היא המאכולת שהרגה (כהן) שהיה קיס לכו
לחז"ל, ואפילו הרגה הרגה לא פלוג רבנן,
כמו שכתב הר"ש [מה פ"ח סימן ג' מה
שאין כן בפשט דלא שכיח הו' דינו כהרגה
פסור לכאורה. ונראה כיון דלרבי חמיה בן
אנטיגוס [דף ג' ג"ס ע"ג] דעיקר דין כהם
הוא כסורמוס דמולה בפשט, ודאי דין

פשט דין מאכולת בין הרגה ובין לא הרגה, ומהטעם הנ"ל, ובמקום דשכיחי פשטין אפילו רבנן מודו לרבי חמיה בן אנטיגוס, וכדאי הו' גם כן הדין כמו
במאכולת לרבנן דלא חלינן רק כסורמוס, משום הכי אפילו במקום דלא שכיח לא חלינן יותר ממה שחולין במקום דשכיח וממה שחולין לרבי חמיה בן אנטיגוס,
ואפילו הרגה הרגה שפסין לא פלוג רבנן וכמוכר לעיל. [חן שאינו מקבל מומאה. הרב בעל נדע ביהודה [מהדורא קמא ז"ר סימן ו] כתב טעם לזה וז"ל,
דמנה על כל כהם קשה הא איכא ספק מעלמא, והו' ספק דרבנן, דכלא הרגשה אינו אלא מדרבנן, ועל כרחך צריך לומר כיון דלטהרום דמאחא בלא הרגשה
משום דמקור מקומו טמא הו' ספק דאורייתא, ומחליטין שהדס ממנה משום הכי עמאה אפילו לבעלה. אלא דאכתי קשה, הא אפילו נגד טהרות איכא ספק
ספיקא, ספק מעלמא וא"ס ממלא לומר מגופה אימר נפל מאומו מקום לארץ ולא נגע בכשרה כלל, והו' עומאה בים הסמרים דלא מטמא, וצריך לומר כיון שעל
הנגד שמקבל עומאה ליכא רק ספק אחד ומעמאין אומו, משום הכי מעמאין גם האשה, ומשום הכי בדכה שאינו מקבל עומאה טהורה, ע"כ. והוא חמיה
טובא. דלא, דא"ס כן כהם ידוע שלא בא מעלמא, כגון בדקה קרקע עולם דודאי לא אחי הדס מעלמא וליכא ספק, חסיה טמאה, ובהדיא אמר שמואל בנדה ג' ג'
[פ"ג] דטהורה. גם בעיקר קושייתו שהקשה הא ספק דרבנן הו', לא קשה כלל, כיון דכשוק של עבדים לא עברה ודאי מגופה הו', דלאמרינן בנדה דף ג'
[פ"ג] וגם מה שהצריך משום דמקור מקומו טמא ג"כ חקקה לימא מן כתיבים דלא כרבי דסבירא ליה [מה ט, א] מקור מקומו טהור. ועוד, דא"ס כן א"ס
חמלא כהם כספירם ו' נקיים דכלאו הכי עומאה לטהרות, לא חמלא. גם מה שכתב הטעם כיון דהנגד טמא, קשה, הא בעינן לביעים מדיחא סרק דס הנדה
[מה ט, ב], רק שהתוספות בדף ע"ז [ג"ה ד"ה גמקין] כתבו דהלכה למשה מסיני שהאשה טמאה אף דהו' ציח הסמרים ואף דהו' פחות מרביעית, וכיון דלדעתו אין
הדס מטמא בציח הסמרים, הכי נמי לא חמלא בפחות מרביעית. ועוד, דהו' דהנגד אינו מקבל עומאה, מכל מקום הרי עדיין איכא דין על הדס א"ס הוא
מטמא, וכיון דמחליטין שהדס מטמא דהו' ספק דאורייתא עומאה גם האשה. ועיקר הטעם כמו שכתבנו התוספות בדף ג"ח [ג"ה ד"ה ג' ע"ג] כיון דהנגד אינו
מקבל עומאה גם עליה לא נזרז. [ע"ג] [סיק טו] דא"ס מקבל עומאה נגעים דמקבל עומאה כתיבים, והטעם משום דלא פלוג רבנן בדבר המקבל עומאה.
ולפי זה א"ס הימא ישנה על הכול ומנאה דס עמאה, כיון שהכול מקבל עומאה נגעי כתיבים, ו' על ג' היינו שלש אצבעות; מקבל עומאה נגעים: [ט] בגד
צבוע. וא"ס מקבלו צבוע ומנאה חצי גריס. על מקום הצבוע וז"ל גריס על מקום הלבן טמא, כמבואר בסוף סימן ק"ל ב"ט"ו [סיק מה] בענין חשוכים הרמ"א
[סימן טו] כיון שרואין שהכל כהם אחד, וכדאי מגופה אחי כיון דאי אפשר לחלות במאכולת. וכן נראה דא"ס החצי מהכנס כגריס יש לו מראה טהור ותויה
מראה טמא ומיכר שהוא כהם אחד דמאחא. ובתשובת אחרונים נמצא דאינו מצטרף מקום הצבוע עם מקום הלבן, אבל שני מקומות לכנים מצטרפים אף
שמפסיק מקום צבוע, ולפענ"ד נראה כמו שכתבתי:

חזת דעת חידושים

אפילו הרגה הרגה כמו במאכולת, ותולה בו אפילו אין אצבעות כדחזו:
(י) דהני סידי. ולקשרה האחרונה דסעיף ו' אפילו כלא צדוף טמאה, ש"ך
[סיק טו]: (יא) מצטרפין. ואפילו רחוקין הרגה, דאין חולין בבשרה בשום
מאכולת דלא שכיח: [י"ב] מקבל מומאה. והוא הדין דבר המקבל עומאה

באר היטב למהר"י פיקסין

(י) מצטרפין. היינו לסברא ראשונה שבסעיף ו', אבל לסברא אחרונה שם בלי צירוף טמאה בכל שהוא, [ש"ך סיק יג]:

אוצר ספרים

קצ' א (ביאורים סי' ו) אם כן מה בכך שנמצא גם על חלוקה. נראה לי במחילה כבוד
חודתי. הא גם התם ברובי הרשב"א הוא רק במצא על בשרה לבד, אבל גם על
חלוקה מותר כעברה, אלא דאי (דעברה) [דסבורת] רגלים לדבר הוא רק במצא על
בשרה לחוד, וכדרייק הרשב"א בלישנא, כיון דמגופה חזיא ובגופה לחוד אשתבח

הנהרות והערות

ג לפי גירסת הגמרא שלפנינו צריך להגיה כאן "דלרבנן דרבי חמיה כר", וכן להלן
אפילו "רבי חמיה בן אנטיגוס" מדה "לרבנן", כמו במאכולת "לרבי חמיה בן
זו ועיין משמרת הכית שם ט, ב:

א (ביאורים סי' ו) אם כן מה בכך שנמצא גם על חלוקה. נראה לי במחילה כבוד
חודתי. הא גם התם ברובי הרשב"א הוא רק במצא על בשרה לבד, אבל גם על
חלוקה מותר כעברה, אלא דאי (דעברה) [דסבורת] רגלים לדבר הוא רק במצא על
בשרה לחוד, וכדרייק הרשב"א בלישנא, כיון דמגופה חזיא ובגופה לחוד אשתבח

ג לפי גירסת הגמרא שלפנינו צריך להגיה כאן "דלרבנן דרבי חמיה כר", וכן להלן
אפילו "רבי חמיה בן אנטיגוס" מדה "לרבנן", כמו במאכולת "לרבי חמיה בן
זו ועיין משמרת הכית שם ט, ב:

13

יוסף [עמוד צב ד"ה כתב] מקשה עליו דהא בגמרא [גדה טא. ב] מקשה על הך לישנא דמאן תקנו, יצוין שם, לכך כתב הרמ"א דרך עצה לפיכך תלביש. וכן כתב בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק יד].

(כג) (סעיף יא) והם המקומות הנדבקים. עיין במנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק טז] שתמה למה השמיט במקום החבך בעצמו כלפנים, דהא הוא עצמו [בכ"י עמוד צב ד"ה דברי הרמב"ם] תמה על הרמב"ם והטור שהשמיטו:

(כד) וכל שכן על דגליה פמש. כתב בש"ך [ס"ק יז] שבספר דדישה [אות ז] הניח בצ"ע בשאר ראשי אצבעות הרגלים. ובט"ז [ס"ק יא] כתב להקל בשאר אצבעות הרגלים. ובספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק טז] הסכים עם הט"ז:

(כה) וכן אם נמצא על ידיה. כתב בש"ך [ס"ק י"ח] משמע להדיא מדברי הטור דאפילו בסתם חיישינן שמא נגעו, וכן רעת הרב המגיד, עכ"ל. כתב זה לאפוקי דעת הרשב"א [תורת הבית כ"ה ז שער ד יז, ב] דסבירא ליה דרוקא בכדקה עצמה ולא נטלה ידיה אח"כ, אבל בסתם לא, מפני שאינה עשויה ליגע שלא במתכוין במקום התורפה. אבל הרב המגיד כתב שהרמב"ם [איסורי ביאה ט, ח] והרמב"ן [הלכות נדה פ"ד הלכה ז] כתבו הברייתא [גדה נח, א] כפשטיה ולא חלקו. וכתב הטעם, שאפילו תאמר שאין היר נוגעת בלא ברונה באותו מקום, מכל מקום נוגעת במקומות מן הגוף שאפשר בשעת נגיעה באותו מקום נתו מן המקור הדם על ידיה וכו', וכן עיקר להחמיר, עכ"ל. וכן סתם המחבר כאן בשו"ע כדבריו:

(כו) אפילו על קשרי אצבעותיה. ד"ל, רהיינו גב היד, דאע"ג דבשעת בדיקה לא עברא דנגעה בגב ידה, מכל מקום שאני ידה דכולה עבירא דנגעה, דשמא שחתה ונגעה, שהידיים עסקניות הן, כן הוא בגמרא [גדה נח, א]. ומשמע מדקט על קשרי אצבעותיה דוקא משמע אבל על גב פס ידה טהורה, דאפילו שחתה לא נגעה. ומדברי רשב"א בתורת הבית הארוך [ביה ז שער ד יז, ב] נראה דמפרש דעיקר רבותא היא שאף ע"י בדיקה אינה מגעת עד קשרי אצבעותיה ואפילו הכי טמאה, דשמא שחתה ותחבה אצבעותיה באותו מקום. ער קשרי אצבעותיה. ומשום הכי סלקא דעתא דמקשה התם דמתוקינן טומאה ממקום למקום, ראי לאו הכי למה תהיה טמאה בנמצא על קשרי אצבעותיה הא אין קשרי אצבעותיה מגיעים להתם, אלא לאו דחיישינן דלמא בדיקה בהד ידה ונגעה באידך ידה, ועל זה משני לא רכולה ידה עבירא דנגעה, והיינו ע"י שחיה:

ועוד נראה דדוקא מן הסתם חיישינן רשמא נגעה בירה במקום דאפשר ליפול דם מן המקור, אבל אם אומרת כרי לי שלא נגעתי במקומות אלו נאמנת, ולא אמרינן דהוא מלתא דלא רמיא עליה למידע ושמא נגעה ושכחה. גם נראה דאף לרעת המחמירים כדברי הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ז] דכתב שעל כשרה אין צריך שיעור, מכל מקום בנמצא על ידיה יש לסמוך על הפוסקים דמקילין דסבירא להו דאף על כשרה צריך שיעור, דהא בלאו הכי סבירא ליה לרשב"א [שטן] בשם רבו דדוקא כשבדקה עצמה ולא נטלה יריה אח"כ, אבל מן הסתם לא, שאינה עשויה ליגע שלא במתכוין במקום התורפה, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק כה]. ואף על גב דאנן מחמירים כדעת המגיד משנה [שם הלכה ח] בשם הרמב"ם והרמב"ן [שם] דאף מן הסתם חיישינן, מכל מקום באין בו כשיעור יש לצרד להקל, דאם לא כן הוא חומרא גדולה שאם תמצא מעט דם על קשרי אצבעותיה שתהיה טמאה, ומכל שכן בני ימים הראשונים דלא תלינן דמעלמא אתיא דיהיה זה חומרא גדולה, ומעולם לא שמעתי מי שנוהג חומרא זו, אלא ודאי כמו שכתבתי:

ולכאורה מסוגיא שם דף נ"ח משמע כהרשב"א, רעיקר החששא אינה אלא כשבדקה את עצמה, אבל לא חיישינן לשמא נגעה במקומות שאפשר ליפול שם מן המקור. דהא אמרינן התם

(יז) (סעיף ט) על כשרה. עיין בש"ך [ס"ק יד] מה שהשיג על הב"ח, וכן השיג הגאון מהר"י שור בתשובת גאוני בתראי סימן מ"ו. והעולה מדבריהם, דדין זה אתיא אליבא דכולי עלמא, דלמאן דאמר דעל כשרה נמי בעי שיעור מיירי בבתמים כשיעור, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק יב ד"ה ומ"ש] בשם הרשב"א. ולשיטת הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ז] דעל כשרה לא בעי שיעור, מיירי אפילו בטיפין קטנים שאין לכל אחד שיעור כגריס, ועיקר חרוא דלא נימא דצורתן מוכיח דמעלמא אתיא. והוא פשוט:

(יח) (סעיף י) כתם שנמצא. ובשוטה, אם תלינן בנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה או על גבי בגד צבוע, עיין מה שאכתוב לקמן סימן קצ"ו בעזרת השם:

71 (יט) שאינו מקבל טומאה. בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק יג] רוצה להחמיר בנמצא על בנין מחובר, כיון שהוא מקבל טומאת נגיעים לשיטת התוספות [נח, א ד"ה כרבי נחמיה] והרא"ש [גדה פ"ט סימן ב]. ובספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל ס"ק ט] חולק על זה, דבלאו הכי הרו"ה [שער הכתמים סימן ב אות ב] והביאו הרשב"א בתורת הבית הארוך [ביה ז שער ד כג, ב] חולק על התוספות, וגם דאין נגעי בתים נוהג אלא בארץ ישראל, ועוד במה תלוקים שצריך עצים ואבנים ועפר בכל אחד מהכתלים, וכמבואר במסכת נגעים [פרק יב משנה ב]. וכן משמע פשטיה דשולחן ערוך, בכך אין להחמיר. ועיין מה שכתבתי לקמן סעיף ט"ז בה:

וכן אם נמצא על נייר שלא ע"י בדיקה וקנוח, אלא שעברה עליה או ישבה עליו, כתב בתוספות יום טוב פרק ב' דמסכת כלים [משנה ה] דאין טומאה שייך בנייר. הגם שהוא מיירי בנייר שהיה בזמן הש"ס, שהיה מעשבים, מה שאין כן בנייר דידן שהוא נעשה מבגד פשתים. מכל מקום נראה דאין תילוק, שהבגד פשתים נטחן ופנים חדשות בא לכאן. ומה שהקשה שם התוספות יום טוב לא קשה מידי, ונראה דאישתמיטתיה משנה ט"ז פרק י"ז דאם יש לו בית קיבול אף הנייד טמא, משום הכי איצטרדיך לאשמעינן דבכיסוי טהור, עיין שם, אבל כל זמן שאין לו בית קיבול טהור אף נייר דידן, שאין זה בכלל בגד ועור שטימא הכתוב, וגם לא דמי למתצלת דסוף פרק כ' דחויין לשכיבה, עיין שם, וזה דלא כתוספות יום טוב שם:

(כ) או בית הכסא שאינו מקבל טומאה. ד"ל, של בנין, דאינן ראויים לקבל שום טומאה. אבל היו ראויים לקבל שום טומאה, אפילו טומאת מדרס, אינו מציל. ופשוטי כלי עץ מחלוקת הפוסקים הוא אם מקבל טומאה מדרבנן, ועיין לקמן סימן קצ"ח סעיף ל"א [ס"ק טג ד"ה אך סמ"ש] ובתשובת מוה"ר"ם פראוה סימן ל"א ובתשובת סעיל צדקה סימן כ"ז בסופו, לענין כלים הבאים במדה:

(כא) וכן כתם שנמצא על בגד צבוע. עיין בתשובת מעיל צדקה סימן ס"ב בדין כתם שנמצא על בגד מנומר בנוונים הרבה, לבנים ושאר צבעים, ולא היה כשיעור כתם על נימור לבן אחר, אלא שהיה מחובר, ועבר הכתם על גבי חלק הצבוע צבע חכלה וירצא על גבי הלכן שבצדו, דבאופן שבין שני חלקים שעל גבי פספס של שני הלבנים היה ביניהם כשיעור, ויש לספק אם שני הלבנים מצטרפין לטמא משום כתם הואיל והפסיק ביניהם הצבע, אע"ג שגם על הצבע עבר הכתם, מכל מקום י"ל דאין הצבע מטמא, א"כ הוא הפסק ואין השני לבנים מצטרפים. ומסיק דאין הכתם שעל הצבע מצטרף, אבל שני לבנים מצטרף, כיון שהכל הוא כתם אחד ומתחבר כל אחד על ידי הכתם שעבר. על גבי הצבע, אע"ג שמה שעל גבי הצבע אינו מצטרף להשלים השיעור גריס, סכל מקום עושה חבד לצרף שני הלבנים אהרדי, שאם יש בין שניהם כגריס טמאה, ובאם לאו טהורה אע"ג שעם החלק הצבע הוא כגריס, דחלק הצבע אינו מצטרף להשלים השיעור, עכ"ד:

(כב) לפיכך תלביש האשה בנדי צבעונים. שינה מלשון הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ז] שכתב לפיכך תקנו וכו', לפי שבבית

א] עיין לקמן סוף ס"ק צג ד"ה וכן נראה.

לו וכתב רבינו הב"י בסעיף ח' די"א דהו
 רווקא כשנמצאו על חלוקה, אבל על
 בשרה, מצטרפין לכגרים ועוד אף שאינם
 מחבורים, כלומר דבזה אינו רומה בשרה
 לחלוקה. ויש מהגדולים שהכריעו כדעיה זו
 נ"מ (פ"ג) ופדרי טהרה סקט"ן. אבל מלשון רבינו
 הב"י מבוואר דס"ל לרינא כדעיה ראשונה, ולכן
 כתב לדעיה זו בשם י"א בדרכו בקורש. ובאמת
 סברה היא אומרים תמוה, דממה נפשך, כיון
 דלא ס"ל כהרמב"ם דא"צ שיעור בבשרה, אלא
 דבשרה הוא כחלוקה, א"כ למה יש חילוק
 בענין זה. והנה מחלקותם תלוי בסוגית הש"ס
 (ס"ג), אבל מ"מ הסברה תמוה. ועתה למה לא משני
 טה"ס מקודם (ס"ג) על נתינת דסק עמא כחאלי גונא,
 ולכן י"ע וז"ל:

לח יש מי שמתפק ככתם שנמצא על מקום
 הקמטים של חלוקה, באופן שעתה
 כשהקמטים נקמטו נראה הגריס ביחור, אבל
 כשיתפשטו הקמטים יתפררו זה מזה, אם
 מצרפין לכגרים ככהאי גונא [פסמי משוכה סקט"ן]
 כשם כחמא אלס (כחמא אלס סקט"ן). ולדעתי
 נראה דוודאי מצטרף, דאטו דין זה הוא הלכה
 למשה מסיני רבעינן דווקא מפוררים, הרי
 טעמא דבה איכא במילתא, דאמרינן אילו היה
 מגופה בוודאי היה כולם ביחור, דלא שכיח
 שיפול הדס מפורד, אלא וודאי כל טיפה היא
 ממאכולת אחרת, ובכאן שלפי הקמטים המה
 ביחור, אמרינן דכשיש יותר מכגרים, נפל הרם
 במקום זה ומחובר ביחד על ידי הקמטים, ולכן
 אין להקל בזה נכן נראה לענ"ד:

ט לט כתם הנמצא על בשרה שהוא ארוך
 כרצועה, או עגול, או שהיו טיפין
 טיפין מחורבין זה לזה, או שהיה ארוך הכתם
 על רוחב יריכה, או שהיה נראה כאילו הרם
 הולך מלמטה למעלה, כלומר שלא ירד
 מהמקור למעלה למטה, אלא הרם בא ממקום
 אחר למטה ונמשך למעלה, וכן כשהוא על
 דוחב יריכה נראה ג"כ שהרם הוא ממקום אחר,
 שאילו היה בא מהמקור היה נוטף על אורך
 יריכה, וכן לא היה ארוך כרצועה או לא היה
 עגול או לא היה טיפין טיפין, מ"מ אין שום
 חילוק בזה, הואיל שהוא למטה מבית ערוחה,

אמרינן שמגופה נטף וטמאה, להרמב"ם אע"פ
 שאין בו כגריס, ולשאר פוסקים כשיש בו
 כגריס ועוד, ואמרינן שמגופה נטף באופן זה.
 ונאילו נוגע דין זה כלל לפלוגתא הרמב"ם עם הפוסקים אם
 נריך כגריס, דכאן המקור על ממונה אלו אם אפשר
 להיות מהגוף, וכן כחמא המגיד למטה שם (פ"ג), וכל דברי
 הכ"מ (פ"ג) ממוסדים בענין זה כמו שכתב הע"ך סקט"ן:

מ כשגזרו חז"ל על הכתמים גזרו על שני
 הדברים, על טומאת האשה
 לבעלה ועל טומאת הדבר שנמצא בו הכתם.
 ולפיכך אמרו [נ"ט] דאם נמצא הכתם על דבר
 שאינו מקבל טומאה, כגון שישבה על הקרקע
 ומצאה כתם על הקרקע, וכן אם ישבה בבית
 הכסא על הרף החלול שאינו מקבל טומאה
 כיון שמחובר לכל הבניין המחובר לקרקע, ואף
 שהרף נעשה מכלי שהיתה מקבלת טומאה,
 מ"מ כיון שחיברה להבניין ועשה בה מעשה
 בטלה מחורת כלי, וכן כל דבר שאינו מקבל
 טומאה, בשישבה על זה ונמצא בו כתם, כיון
 דאין בהדבר טומאה, לא גזרו גם על טומאת
 האשה לבעלה, וזהו עיקר הטעם מרין זה. ויש
 שטרת ליתן טעם אחר, ואינו עיקר. [עין נדע
 ביהודה (מסדרים י"ד) סימן נ"ב וטו"ט דעמ' (פ"ג) סקט"ן]:

מא ולכן כל כלים שאינם מקבלים טומאה, כמו
 כלי אבנים בלי גללים כלי אדמה,
 ונמצא עליהם כתמים, האשה שהורה. ופשוט
 הוא דאם נמצא על כלי הראוי לשכיבה דמטמא
 טומאת מדרס, אף שאינו מטמא טומאת מת,
 מקבל כתמים. ונראה דאף אם מקבל טומאה
 מורבבן, אף שמן התורה אינה מקבלת טומאה,
 מ"מ טמא ככתמים. ויש שרוצים להחמיר גם
 במי שמקבל רק טומאת נגיעים בלבד, ולפ"ז גם
 בית יקרא דבר המקבל טומאה, שהרי יש נגיעי
 כתמים, ואינו עיקר, ודחו הגדולים דבר זה [עין
 מ"מ ופ"מ (פ"ג) ופדרי טהרה סקט"ן]:

מב ואפילו כלי המקבל טומאה בצר זה ולא
 בצר זה, כגון כלי חרס שמטמא
 מחורכו ואינו מטמא מגבו, אם ישבה על הגב
 ונמצא כתם, אינו מטמא, כמבואר בדברי
 הרמב"ם פ"ט דין ז' ע"ש. וכל שכן כלים
 המחזיקים יותר מארבעים טאה, ראינם מקבלים

כתמים. וכן כשישבה בספינה ונמצא כתם,
 שהורה, דספינה אינה מקבלת טומאה כרחבן
 בשבת [פ"ג]. וכן מטלית הפחות מג' על ג'
 אצבעות אינו מקבל כתמים, כיון שאינו מקבל
 שום טומאה, לא טומאת מדרס ולא טומאת
 מת. וכתם על הנייר, טהור, כמו שכתב
 הרמב"ם בפרק ב' מכלים (פ"ג) דנייד אינו מקבל
 טומאה. ויש מי שרוצה לומר, דנייד שלנו
 העשוי מכלויי סחכות מקבל טומאה [עין סמ"ט
 קטנה סקט"ן כשם שהינתן ליון (פ"ג) למזן דברי הטעם
 ליקו"ט (מסדרים י"ד פ"ג)]. ורברים תמוהים הם,
 דהא שורים אותם הרבה ער שנעשו לגמרי
 כמים שורים ונתפררו לגמרי, ואח"כ פנים
 חרושות באו לכאן, ואין שום שם בגד על זה,
 ופשיטא דטהור. וכן כחמא המסך טופס נקלף ו' סימן
 פ"א דגם י"ד דין אלו מקבל טומאה, ע"ש]:

מג ודע דכל זה בכתם הנמצא, אבל ע"י
 בריקה, וודאי דעל כל דבר היא
 טמאה. ולא מיבעיא לאותם הסוברים דע"י
 בדיקה היא טמאה מן התורה, אלא אפילו
 להסתפקים בזה, או אפילו להסוברים דאינו
 מן התורה, מ"מ גם בגזירת כתמים אינה,
 ובפרט שכבר הכרענו להלכה בסימן קפ"ג סעיף
 ג' דבריקה היא טומאה מן התורה, ע"ש:

מד עור איתא בגמרא [פ"ג] דכתם שנמצא על
 בגד צבוע אינו מטמא בכתם. וכך
 אמרו חז"ל, שלא תקנו בגדי צבעונין לאשה
 אלא להקל על כתמיהן, ופירש רש"י (פ"ג) (פ"ג)
 מפני שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור.
 עכ"ל. ואף שבגמרא שם יש פלוגתא בזה, מ"מ
 הרמב"ם (פ"ג) והטור והשו"ע סעיף י' פסקו
 לקולא. וכתב רבינו הרמ"א שם, לפיכך חלבש
 האשה בגדי צבעונין כדי להצילה מכתמים.
 עכ"ל. וכל מין צבע אינו מטמא בכתם. מיהו
 בגד שיש בו הרבה גוונין, מקצתו לבן ומקצתו
 צבוע, וכן הולך כל הבגד באופן זה, והלך
 הכתם מלבן ללבן בהפסק צבע, והכתם הלך על
 פני כולם, נהי שאין הצבוע מצטרף לכגרים,
 מ"מ וודאי דגם אינו מפסיק, ואם יש בשני
 הלבנים כגריס, טמאה, וכן הסכימו הגדולים.
 ויש מחמירים דגם הצבוע מצטרף לכגריס אל
 הלבן, רצ"ע, [כן פסק המומה דעמ' (פ"ג) סקט"ן,

והניח ליה מפסוקות רמ"א (פ"ג) שנת"ו סוף סימן זה
 ע"ש, ואין זה דמיון כלל, דהא הכא חממיס פקני שלא
 לטמאות כחם צבעונין, ואין נגפנו, ואף שעל פי דברי רש"י
 שהנאו י' לישן זה, מ"מ לא נראה כן, ודו"ק. והגם
 שיש אומרים רצובעים הוא רק לטהרת הבגד
 ולא לטהרת האשה, מ"מ רוב הפוסקים לא ס"ל
 כן, ולא הובא דעתם כלל בטור ושו"ע:

מה לא בכל המקומות שבגופה כשתמצא שם יא
 כתם טמאה, ורוקא כשבמקום זה יכול
 לבא הרם מן המקור, טמאה. וכך שנו חכמים
 במשנה [מ"ג] הרואה כתם על בשרה, כנגד בית
 החורפה טמאה, ושלא כנגד בית החורפה
 טהורה, דכיון שאי אפשר להנטף שם מן
 המקור, לא חיישינן שמא הביאה את הדם
 בידה, כגון שנגעה בידה במקור והיה בו רם
 ותיכף נגעה בידה באותו מקום שבגוף וצטבע
 מקום זה שבגוף ע"י הדם שביריה, לא חיישינן
 לזה, דאין מחזיקין טומאה ממקום למקום
 [דשנ"א כחומס הניח (פ"ג) ע"ש ד' ח' ע"ן כ"ן]. ואיתא
 שם בגמרא דאם נודקה, והיינו שהגביהה
 רגליה למעלה, טמאה בכל מקום שתמצא
 הכתם, שהרי באופן זה יכול לבא מהמקור לכל
 גופה כמובן, ועיין בסעיף ס"ז:

מו ואיזה הם המקומות שכנגד בית החורפה,
 שנינו שם במשנה, על עקבה ועל
 ראש גודלה, טמאה. על שוקה ועל פרסותיה,
 מבפנים טמאה, מבחוץ טהורה, ועל הצדדין
 מכאן ומכאן טהורה. וכיאר הרברים, דנמצא
 על העקב טמאה, שמא נגע העקב בבית
 החורפה בשישבה כדרך הישמעאלים שמשמין
 רגליהם תחת עבבותיהם [נ"ו סקט"ן] ומתרמי
 העקב כנגד אותו מקום. ולכאורא לפ"ז
 במדינותינו שאין יושבין כן, צריך להיות טהור,
 ולמה לא ביאר האחרונים זה, וגם רבינו
 הרמ"א שהיה במדינותינו למה לא ביאר זה,
 ולכן צ"ל דחיישינן שמא ישבה כן ולא אדעתה.
 אבל באמת נ"ל ראין הטעם מפני שגיבת
 ישמעאלים, דאפילו בישבה שלנו משכחת לה
 שהיו רגליה בולטות מעט או סמוכות על ספסל
 קטן, דבאופן זה הוה העקב ממש כנגד אותו
 מקום ונפל הדם על העקב, והפוסקים שכתבו
 שמא נגעה וכו', זהו לפי מרינתם בספרד שכן

קמ

ויקרא יא שמיני

אונקלוס

לכם: אַךְ מַעֲיֵן וּבֹר מְקוֹה־מִים
יְהִי טְהוֹר וְנִנְעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: וְכִי
יִפֹּל מִנְבֵּלָתָם עַל־פְּלִזְרַע זְרוּעַ אֲשֶׁר
יִזְרַע טְהוֹר הוּא: וְכִי יִתְּרִמִּים עַל־

לקמ בהיר

שפיסם ב' קדירות: (עב) ואפילו אין נמים מ' סאה אלא שהם נקרקע ולא ככלי ונפל למוק כוית נבלה לא נטמאו ופי' יהיה טהור יהיה נשאר טהור בכל אופן, כלומר אין מקבלין טומאה, וכן משמשיין רז"ל במשנה בלשון זה על דבר שאינו מקבל טומאה "טהור", ודרוש זה לא שייך רק לר' יהודה ור' יוסי שסוברים משקה מקבל טומאה מן התורה, אבל לר' אליעזר שום משקה אין טמא מן התורה ולא שייך א"כ דרוש זה, ובהכרח לומר דרוש הב' (רא"ם): (עג) פי' אפילו לר' יודא ור' יוסי יש ללמוד ב' דברים מספוק זה, שדרוש הא' דחוק הוא כמו שאמרנו שהל"ל לא יטמא, ובפרט מינת "יהיה" אין לו שטר לפי"ו, שהמכוון שנשאר טהור ולא שיהיה טהור, לזה בהכרח לדרוש שאדם או כלים טמאים שיצאו בתוכו יהיה טהור מטומאתו, ודרך זה לדרו' ג"כ אינו דר', שמה ענינו לכאן, המדובר כאן מכלי מים ואוכל ומשקה ותור שהם טהורים ונטמאו בנבלה המזכר למעלה, אבל אדם

רש"י

אם רצה לקיימן בטומאתן ראשי (ה"ס): אַךְ מַעֲיֵן וּבֹר מְקוֹה מִים. המחזירים לקרקע"ו אין מקבלין טומאה, ועוד יש לך ללמוד"ו: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו (ה"ס): וְנִנְעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא. אפילו הוא צחוד מעין ובור"ו ונגע בנבלתם יטמא (ה"ס), שלא תאמר ק"ו אם מעבר את הטמאים מטומאתם ק"ו שילי את הטהור* מליטמא, לכן נאמר ונגע בנבלתם יטמא: (לו) זרע זרוע, זריעה* של מיני זרעונין"ו, זרוע שם דבר הוא, כמו (מילא א"י) ויחנו לנו מן הארעים: טהור הוא. למדך הכתוב"ו שלא הוכשר ונתקן לקרות חובל* לקבל טומאה עד שיצואו עליו מים (ה"כ) - חולין ל"ו: (לח) וְכִי יוֹתֵן מִיָּם עַל זְרוּעַ. לאחר שחלש, שאם תאמר יש הכשר במחזור, אין לך זרע שלא שני טמאות - בטומאה - בטומאתם - יתקיים. יתקיים - להיות אוכל למנוע טמאה עד שיצא רחוק.

אונקלוס

ויקרא יא שמיני

קמ

זֶרַע וְנִפֹּל מִנְבֵּלָתָם עַל־זְרוּעַ
לְכֶם: וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
הִיא לְכֶם לֹא־לָהּ הִנְנַעַ בְּנִבְלָתָהּ
יִטְמָא עַד־הָעָרִב: וְהֵאֱכַל מִנְבֵּלָתָהּ

רש"י

לקמ בהיר

הוכשר (ה"ס): מים על זרוע. בין מים בין שאר משקין"ו, ובין (נפלו) הם על הזרע בין הזרע* נפל לחובן, הכל נדרש בתורה כהניס"ו: וְנִפֹּל מִנְבֵּלָתָם עַל־זְרוּעַ. אף משניגב מן המים"ו, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שזו אינו נעקר הימנו: (לט) בְּנִבְלָתָהּ. ולא בעלמות"ו וגידים, ולא שני טמאות יזע ונפל בתוכו. פסוקים הללו כאן, יאמר רק פסוק השני שאם באו עליו מים קודם טמא הוא ומכלל הן אחת שומע לאו, וזמו למעלה ככלי מים אין צריך לטבול הן ולא, ובמ"כ מרלו מו"ל קושיא זאת, ומוקן דבריהם הוא, פסוק א' אומר שארעים טהורים הבט שנגע בהם אין וכמו א' אומר שהם טמאים מסתבר לאוקים קרא דטהור כשהרעים מחזירים וקרא דטמאים כשנמלטו, שאם אחת אומר להפך אין לך זרע טהור, שאינו גדל בלי מים ושרצים נמלאים אלא כל הרעים, ע"כ מוכן המ"כ, ויש להעמיס זאת גם ברש"י בדוחק, שמה שאמר דייבור הסמוך. (לאחר שחלש"ו רצונו לומר שפסוק זה השני מיירי אחר שנגעל ופסוק הקודם במחזור (שאל תאמר יש הכשר במחזור) פי' אם תאמר להפך שפסוק זה מיירי במחזור (אין לך זרע שלא הוכשר), ומה שאין צריך על זה קרא לעיל גבי כלי מים ודי בסברא, וכאן נבדלה עצמו צריך קרא למלק בין מחזור למלוה, גם זאת אפשר למדך, שבאמת שם מליחות שיגדלו הרעונים בלי יצוא עליו מים כלל, כיון במקומות שאין גשמים נמלא ומשקין השדות נמים שאינם וטומאים המים רק על הארץ ועל השרשים בלי ליגע ברעונים, אבל מן הסתם רובו ככולו אי אפשר בלי יצא עליו מים במחזור, לזה אלא כלל מים מטומאתו קלוש שאינו רק ודל הטומאה די בסברא ואין צריך קרא לטהר את המחזור, משא"כ כאן נבדלה עצמו נוכל לטעות שהמים באו עליו במחזור ואחר שנגעל נגע בו נבלה טמא הוא, ואינו טהור רק באופן שידענו צריכו שלא באו עליו מים מעולם, לזה אמר קרא שפעמים טהור אפילו באו עליו מים, ואמר שידענו מן הכתוב שפעמים טהור ופעמים טמא מהני הסברא לאוקמי זה במחזור זה בנלוש (ג"א): (עד) מואל הדרוש וההכרח ללול שאר משקין כבר אמרנו למעלה בפסוק ל"ד עיי"ש, וזמו ששם אין מילוק בין מים לשאר משקין כמו כן כאן (ת"כ), ולפי"ו מינת מים פירושו דבר לא ולא דוקא מים, ומלינו כן לענין גליים בשר הפסם שדרשינן ובשל מנובל מכל מקום לאסור גם שאר משקין הבט דכתיב במים: (עח) ויש בזה כמה וכמה נוסחאות מהיכן ומאיון מינה מכריח המ"כ דרשנו וכוון רמזקים מפשוטו, לזה לא הביאם רבינו, אבל רצונו לגלות לנו וללמדינו האמת וההלכה שמים על זרע לאו דוקא: (עט) עיין לעיל פסוק ל"ד מה שאמרנו שם להכריח זאת, ועוד יש לומר מדאמר ונפל מנבלתם, עליו"ו ולא אמר עליהם (על הזרע ועל המים) (צל"ד): (פ) מדאמר הנוגע בנבלתה ולא אמר הנוגע בה שמינת נבלה פירושו בשר וכלל בתוכו קלב ומום, אבל דברים אלו לא נקראו בשר ונמטעו על ידי טיבת נבלה, ודוקא אם נקלף כל הבשר מן העלם והעור,

אור החיים

מ. והאוכל מנבלתה וגו'. בתורה כהנים אמרו שלא צא הכתוב אלא ליתן שיעור לנוגע ולנושא שהוא כדי אכילה כוית, ואין כוונת הכתוב כפשוטו שחטמאנו בצית הבליעה, שהרי מלינו שאמר בנבלת עוף הטהור (אמור כ"ב ח') לא יאכל לעומתה בה, בה אחת מטמא בצית הבליעה לנוגע ולנושא שהוא כדי אכילה כוית, ואין כוונת הכתוב כפשוטו שחטמאנו בצית הבליעה, שהרי מלינו שאמר בנבלת עוף הטהור (אמור כ"ב ח') לא יאכל לעומתה בה, בה אחת מטמא בצית הבליעה.

הרה"ג ר' יוסף זר' נחשב לר' זב"ה

דטא

יוסף

י"ד סימן קכב

יען

סימן קכב

הם הנמצא במים שכבית הכסא אחר שישבה שם האשה, האם נחשב לדבר שאינו מקבל טומאה.

בנמצא ע"ג דבר המקבל טומאה, כלי זה אינו מטמא, וכ"ז נפק"מ גם לנידון דין שהכחם נמצא במים, דאם הכלי מקבל טומאה אף אם המים אינם מקבלים טומאה, מטמא משום כחם כמ"ש הקדרי טהרה (סי' ק"ג סוף ס"ק ז"א) והוצא בפתחי תשובה סימן ק"ג ס"ק י"ז, דאם דבר שאינו מקבל טומאה מונח על דבר המקבל טומאה מטמא בו כחם. ועתה נריך לדון אם המים הללו מקבלין טומאה.

→ והנה בר"ש מס' מקואות דדן מי גבאים למדנו דמים שנקרקע אין מקבלין טומאה, ואף אחר שנחשבו אין מקבלין טומאה אלא"כ נחשבו בחלוש, דמה"ע שנחשבו לחוק מים טמאים ונפל לשם כזר של תרומה והגביהו אם הדיח הכזר טמא ואם לא הדיח טהור משום שלא הושעבו, אף שהמים שעליו נחשבו מהקרקע, מעתה בנידון דין דכפי ההשערה מים הללו נקרו ונחשבו ממקור חיבורן שבנהר או מן הים או נאספו ממי גשמים קודם שבאו לבימת הכסא, יש לחקור אי הוא בכלל הוושבו.

→ והנה לענין דין הכשר לקבל טומאה דבעי ג"כ מים שהושעבו, מבואר בר"ש מסכת מכשירין ומבואר באורך פירוש"י במס' חולין דף ע"ז (פ"א ד"ה לעין הכשר) דלא מקרי הושעב אלא אם הושעב לאורך דבר חלוש, ואם הושעב רק לאורך כופל המחומר דהיינו חלוש ולבסוף חיברו, א"כ דרנא בגמרא חולין שם איכא פלוגתא דתנאי אי הושעב כמחשבה לאורך מחומר, ואינו מכשיר לקבל טומאה, וא"כ לגבי דין כותמים דרנא נוכל לתפוס כהאי חנא דמיקל דחלוש ולבסוף חיברו כמחומר, דכלל הוא דבדרנא הלכה כדברי המיקל.

ומדבר"י ספר דברי חיים על הל' מקואות (בסוף אוח ל"ו) למדתי דדין קבלת טומאה במידי דבעי מחשבה ורלון שיה לדין הכשר לקבלת טומאה, שכחז דמים שנחשבו על מנת ליחנס לבורות ולמחומר כמו שאינו מכשיר כמבואר במכשירין ובתורת כהנים כמו כן אינם מטמאים עכ"ל, וא"כ בנידון דין מים הללו שנאספו חליהו אם נאספו לאורך חלוש או לאורך מחומר, וכיון שנאספו לאורך הרבה שמישים, י"ל לענין דרנא יש צריכה, דהחלק שמשמשין →

שאלה: אשה שישבה בבית הכסא על המושב המחומר לקרקע שהוא כמו כלי ובתוכו מים שהצואה והמי רגלים נופלים בתוכו, ולאחר שעמדה משם מצאה דם בתוך המים הללו, יש בו שיעור גרים ועוד, מה דינה אם טהורה לבעלה.

הנה אם נאנו לטמאה מטעם כחם, לפי מה דקיימ"ל (סי' ק"ג ס"ו) דאין הכחם מטמא אלא אם נמצא על דבר המקבל טומאה, נריכין אנו לדון אם מים אלו היו דבר המקבל טומאה.

ובקודם נדון אם הכלי הוא דבר המקבל טומאה, דהרי הוא מחומר לקרקע ולא היה עליו תורת כלי בחלוש, (ואף לפי מה שהחמיר הנדע ביהודה (מהד"מ י"ד סי' ק"ט) דבעי שחאה הקרקע מסייע לתשמישו, ה"נ האי כלי כלי סיוע הקרקע לא היה ראוי לתשמישו). אמנם ידוע מה שהביא החוק' יו"ט בשם פי' הרמב"ם על משנה דפ"ו דמקואות משנה י' דאניק שבמרחץ דפוסל את המקוה, וכתב הרמב"ם בנפסח א"י דלא ילא תתורת כלי להיותו קבוע בארץ חה אמרס עליו כפוספתא שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע, עכ"ל, א"כ לכאורה גם בנידון דין שנעשה מעיקרא לשמש עם הקרקע לא ילא תתורת כלי כשנקבע בקרקע, אמנם בחוק' יו"ט שם חמה על פי' הרמב"ם דלדרכה כיון שנעשה לשמש עם הקרקע מוכח בכמה דוכתא דאין עליו תורת כלי, וסירך המוסקפות חדשים (במשניות מקואות ט), והחתם סופר בשו"ת חיו"ד סימן ר"ה ביארו באורך, דיש חילוק בין דין קבלת טומאה לדין שאובים, דלענין קבלת טומאה לא מקרי כלי שנעשה לשמש בקרקע, אבל לדין שאובין במקוה גרע מה שנעשה לשמש בקרקע עי"ש, ובנידון דין הנפק"מ לענין קבלת טומאה.

וב"ז אף כשהיה עליו תורת כלי קודם שחיברו בקרקע אלא שנעשה על דעת לשמש בקרקע, אבל בנידון דין שלא היה עליו שם כלי קודם חיבורו בקרקע, פשיטא דבין לענין קבלת טומאה בין לענין שאובים האי כלי המחזיק המים לא מקרי כלי, ואף שהמים באים מקודם לבימת קיבול אחר המחומר לכופל גם זה נעשה על דעת לקבעו במחומר, א"כ לענין דין כחם שלא גורו לטמא אלא

צו צבית הכסף הוצרר הדבר למפרע דמעיקרא לך נאסף ונחלש, וא"כ אינו מקבל טומאה כיון שנחלש לצורך פשיטת מחובר, ואף אם נאספו בכלי קודם שבאין לצית הכסף, הנה פועלי המדינה העוסקין בזה, דעתם באסיפת המים שיהיו מוכנים לכל מה שיצטרכו האנשים הלוקחין מהם אם לחלוש אם למחובר וחליא בדין ברירה, וקיימ"ל (בנה ל"ם ע"ה) בדרכבן יש ברירה, וא"כ מים הללו שמשחמטין בהם לצורך צית הכסף המחובר לקרקע נחשב כאלו מעיקרא נאספו או נעקרו מהנהר לצורך זה ואינם מקבלין טומאה.

אמנם עדיין לא ילאנו מידי פלוגתא, דבהך משנה דמס' מקואות בדין מי גבאים פירש הרמב"ם (בפירוש המשנה וכן בהלכות טומאת אוכלין פרק ט"ו ה"א) באופן אחר (דלא כהר"ש והרע"ב), דמי גבאים אף מחוברין לקרקע מקבלין טומאה כשנגעה בהם הטומאה ברצון, משו"ה אם שמה טמא ושמה טהור טמא כדן שומה מים טמאים, א"כ הך מים שבצית הכסף אף שמחברין בקרקע ומוגמים בכלי המחובר בקרקע, אם נמלא בהם דם אחר שיצבה עליהם אשה, יש לומר דהו"ל ככח הנמצא על דבר המקבל טומאה.

אולם עדיין יש להסתפק אי האז מים מקרי לענין דין כחם דבר המקבל טומאה, כיון דצריך עוד תנאי שיהיו מקבלין טומאה, שמהא הנגיעה בהם ברצון, ולפי מה שבארנו המפרשים (עיין חומת דעת סי' ק"ג ביאורים סק"מ וסדר טהרה שם סוף פ"ק ג"ג, ושו"מ חמס סופר י"ד סי' ק"ט) טעם גזירת כתמים שמהא האשה טמאה אף שיצא שלא בהרגשה, משום דהדם גופא לענין דין טהרות, הדם מטמא את האשה בנגיעה, ויהא מילתא דתמיהא שמהא הבגד או האשה טמאה לטהרות וטהורה לצעלה, על כן גזרו שגם לצעלה חיה טמאה, ובגוונא דאנו דנין הלא לא היה רצון האשה בשיבחה שהמים שבהם הדם יהיו נגעין בגופה, וא"כ המים המחברין בקרקע שנגעו בהם זה לא נטמאו, אך אפשר דלא פלוג רבנן לענין דין כתמים, דמ"מ הו המים הללו בכלל דבר המקבל טומאה, כיון דמשכחת לה שיהא מקבל טומאה, וא"ע בזה לפי פירוש הרמב"ם. ומ"מ לענין הלכה כיון דהר"ש והרא"ש והרע"ב לא פירשו כן דין המשנה דמקואות, אלא כאמור לעיל דרק לאחר שנחלשו מקבלים טומאה כשהחשיבו, כללא הוא בדרכבן נקטינן בדברי המיקל.

ועוד יש במשנה דמקואות הנ"ל שיטת הראב"ד בהשגות על הרמב"ם (ה"ל עומת אוכלין עט) דהא דהמים שבגבא אין מקבלים טומאה קודם שנחלשו היינו צ"ש בהם רביעית, מטעם דהוא מן התורה שיעור מקוה לכלים, וא"כ אם המים היו שאובים בכלי קודם שבאו לקרקע, חליא אי כולו שאוב במקוה פסול מן התורה, דאז דין המשנה דוקא באינן שאובים, אבל בשאובים דאין להם דין מקוה מקבלים טומאה אף שהם בקרקע. וא"כ בנידון דידן שהמים נשאבו קודם שבאו לצית הכסף מקבלין טומאה, ומקבלין טומאת כתמים. אבל גם בזה י"ל דלענין דין כתמים דרכבן יש לסמוך אפוסקים דכולו שאוב במקוה כשר מן התורה, ואכתי יש להם מן התורה דין מקוה ואין מקבלין טומאה, ואף דמדרכבן פסולין למקוה, י"ל דרכבן לא אמרו דבריהם אלא לדימי מקואות ולא לדימי קבלת טומאה, דהרי רביעית דמקוה אף באינן שאובים רבנן פסלוהו לדין מקוה דבעי מ' טאה אף לטבילת כלים, ומ"מ לדין קבלת טומאה נידון כדאורייתא להראב"ד דטהורין מטעם דהוי מקוה.

ובצאתי צ"ח הרא"ש סוף פ"ח דטהרות אהא דקמי התם האשבורן חיבור לטומאה ולטהרה, כתב הרא"ש צ" פירושים, פי' אי דלענין טומאה לא שייך לומר אשבורן חיבור אלא כשהמים בכלי, דמים שבקרקע לאו בר קבולי טומאה נינהו, כדאיתא ברש מקואות, א"כ הא דאמרינן ברש מקואות דמים מחוברים לא מקבלי טומאה היינו מי גבאים שנקאו מעצמם אבל השופך מים לתוך גומא בר קבולי טומאה נינהו, וכן מוכח בפסחים פ"ק (י"ג ע"ג) גבי משקה די מטבחיא דכן, לא שנו אלא בקרקע אבל בכלים טמאים ובקרקע נמי לא אמרן אלא דהוי רביעית דחוי להטביל בהן מחטין עכ"ל הרא"ש, הרי דלפי' הא' אף שאובים שבקרקע אין מקבלין טומאה, ולפי' הב' שאובים שבקרקע מקבלין טומאה כשאין בהם רביעית, ונראה דפי' הב' איתא כמ"ד כולו שאוב כשר מן התורה.

ודיוצא לנו מכל אלה לענין המים שבצית הכסף אי הוי דבר המקבל טומאה, להרא"ש והרע"ב (ברש מקואות) לא הו דבר המקבל טומאה, ולהראב"ד כיון שיט בהם רביעית חליא בפלוגתא אי כולו שאוב במקוה כשר מן התורה, דאי כשר מן התורה אינו מקבל טומאה, ולפי' הרא"ש שבמס' טהרות, לפי' הא' כל מים שבקרקע אינו מקבל טומאה, ולפי' הב' עכ"פ כשיש בהם רביעית אין

ויען

יו"ד סימן קכב

יוסף

דסג

מקבלים טומאה מטעם דהוי כמקוה, (והוא כשיטת הראב"ד הנ"ל), וא"כ תליא אי כולו שאוב כשר מן החורה במקוה, דהוא פלוגתא הראשונים (פי"ן מוס' ב"ה במ"ה דף ס"ו ע"א ד"ה מלל, וד"ש ר"ש ה"י מקואות), וא"כ אף דלעמן דיני מקוה נקטינן כהמתמירין דפסול מן החורה, מ"מ לעמן דין כחמים נוכל לתפוס שיטת המקילין, ובפרט לדעת הש"ך זיו"ד סימן ר"א ס"ק י"ו דעת המחבר בשו"ע גם לעמן מקוה כשיטת המקילין, דכשר מן החורה, וכיון דמן החורה ביש בו רביעית הוי כמקוה, א"כ לעמן כחמים מקרי דבר שאינו מקבל טומאה, ולא נשאר לנו אלא שיטת הרמב"ם המובא לעיל דמקבל טומאה ברצון, וכחבנו לעיל לשיטתו נידון דין נדדים לכאן ולכאן, ולהלכה נוכל לסמוך על כל הוי שיטות דמים שבכלי שבצניח הכסא לא מקרי דבר המקבל טומאה לעמן דין כחמים.

ספק חקרין ידיעה, אכתי איכא ספק כפי' הנ"ל דאם לא הרגישה לא אמרינן ארגשה וקסברה הרגשת עד.

ותו נראה דמבואר במשנה (נדה נ"ח ע"ב) דר' עקיבא מטהר כחם מן החורה מדכתיב (ויקרא ט"ו י"ט) דם ולא כחם, ואף דהמוס' יו"ט שם (פ"ט מ"ג) פירש מילתא דר' עקיבא דהיינו מטעם דלא ארגשה, החכמת אדם (בב"ב) אדם שער בית הנשים ס"ט) והדברי חיים בת"א יו"ד ס"י ל"ז לא פירשו כן, אלא צ"י דרשות הן, דרשה אי' דאף אם הוא דלא שבא מגופה אבל יודעת שלא הרגישה טהורה מקרא דכתיב (שם) בצשורה עד שמרגיש בצשורה, ועוד דרשינן דרשה צ"י מקרא דדם ולא כחם, היינו לומר דאף דליכא דבר לתלות בו, מ"מ גזירת הכתוב דאינה טמאה מן החורה אלא ביודעת בודאי שבא מגופה, אבל אם יש מליצות שבא מעלמא רק מחמת שאין כאן דבר לתלות בו אמרינן דהוא מגופה לא מקרי דלא, ואינה טמאה אלא מדרבנן (בנמצא על דבר המקבל טומאה), ולפי"ז אפילו ברמיה סמוך להטלת מי רגלים, דחיישין דילמא ארגשה וקסברה הרגשת מי רגלים הוא, (אפילו אם מפרשינן הך משאש לתומרא) היינו אם הוא ברור שיש מגופה, אבל באופן אחר מיעטיה הכתוב מדרשינן דם ולא כחם ואינה טמאה אלא מדרבנן, וא"כ נידון שאלמתי אין כאן חשש דאורייתא משום דילמא טעמה בהרגשת מי רגלים אלא אם ראתה את המים שבצניח הכסא קודם שיצבה שם והיה נקי ובאופן זה אין להקל בנמצא אח"כ דם במים, כמ"ש החוות דעת דילמא ארגשה, אבל בלא ראתה שם קודם, כיון דיש מליצות שבא מעלמא אף שאין כאן דבר לתלות בו ממעטינן מן החורה מדרשינן דם ולא כחם כמ"ש בדברי חיים, (וחידוש שהחוות דעת לא נחית לזה, ואפשר דהוי ס"ל כהמוס' יו"ט דהך דרשא דדם ולא כחם אינה דרשא בפ"י ע"מא אלא מטעם דדרשינן בצשורה עד שמרגיש בצשורה), וא"כ בכה"ג אינה טמאה אלא מדרבנן ובדבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו, כן נראה לענ"ד להלכה, אבל למעשה מסתפינא לסמוך על דעמי אלא אם יסכים עוד רב מובהק*.)

אבנב מטעם אחר יש מקום להתמיר אם לאחר שעשתה שם צרכיה מלאה דם בתוך המים, הרי יש לחוש דילמא ארגשה וקסברה הרגשת מי רגלים הוא כמבואר בגמרא חשש זה, ומאזי טעמא כתב החוות דעת בסיומן קפ"ג (וחידושי פק"ט) דהא דכתב המחבר בשו"ע דאם יא' ממנה דם בלי הרגשה אינה טמאה מדאורייתא היינו דוקא אם לא היה סמוך להטלת מי רגלים, והנה הוי חשש דילמא ארגשה וטעמה בהרגשת מי רגלים מבואר בגמ' נדה דף נ"ז ע"ב, והציא המחצית השקל בסיומן קפ"ג (ס"ק צ"י) צ"י דיעות, אי הכוונה לתומרא דאפילו אומרת שלא הרגישה חיישין שהרגשה, ומה שאומרת שלא הרגישה הוא משום דקברה הרגשת מי רגלים הוא, או י"ל הכוונה איפכא, דאפילו אומרת שהרגשה אינה דלא טמאה אלא ספק דשמא טעמה בהרגשת מי רגלים וקברה דהוא מחמת דם נדה, אבל אם אומרת שלא הרגישה לא חיישין, והחוות דעת (ס"י ק"ג ב"אורי' סוף סק"א) פשיטא ליה כפי' האי' לתומרא, והדברי חיים בתשו' ת"א יו"ד ס"י ל"ז ות"צ ס"י ס"ז נראה דס"ל כהפי' לקולא, ואפילו לפי החוות דעת לא הוי אלא ספק הרגשה, ולפי"ז אם מה שמלאה אינה אלא ספק מראה טמאה, אפשר לצד דהו"ל ספק ספיקא לגבי דאורייתא, אף דיש לדחות דהוי

* א"ה, בשנת תשמ"ג שלח רבינו תשובה זו להגאון בעל מנחת יצחק זצ"ל, וציין בספרו שו"ת מנחת יצחק ח"ט סימן צ"ג מה שהשיב לרבינו בנירין זה באריכות. וגם הרה"ג מוהר"ר מאיר בראנדסארפער שליט"א השיב לרבינו בענין זה באריכות, (ותשובתו נרפסה בספרו שו"ת קנה ברשם ח"ב ס"י נ"ה), ורבינו השיב לו (במכתב הסכמה לספרו הנ"ל) ביום ג' וארא שנת תדש"ם ח"ל: אשחקר כתב לי הרד"ג

סימן צג

בנדון אשה שמצאה דם בבית הכסא על המושב המחובר לקרקע

וכעס דמשקין יש להקל יותר, כהנא עפ"י דפסק
 הרמב"ם (צ"פ מ"א עומאה אובלין דמי"א) דמשקין זיה
 מצטחיים עכודים לעולם, וכהנא צ"מ שם, דפסק כרז
 (צפסחים ד"ז) דאמר דכן מנא, והלכה כרז צאיסורי,
 ולפי"ז ח"ו למשקין עומאה כל עיקר מ"א, ואף שבקשו
 לו, דכרי הרמב"ם (צ"פ מ"א ע"ב) ס"ל דעומאה משקין
 למלא עננן דאח, וקשה דכרי הרמב"ם אכדרי,
 וכמפרשים מתרומם דכרי הרמב"ם שלא יסתרו עננן,
 מ"מ כג"ש ז"ל לשאר צדדיו, כיון דצדדי הש"ס
 מפורש דלרז ח"ו עומאה למשקין כל עיקר מ"א, כדאי
 לסמוך עליהם כעמוד צדל צכל כעניינא, וצפרט
 צכחמים דרצנן, וכיון דאינו מקבל עומאה רק מדרצנן
 לא גזרו צו כהס דכוי גזירה לגזירה, ואי גם סחירה
 הרמב"ם לשיטתו, ואף דכונני' הנינא (ס"א ק"ט) כהנא
 דאף צמקבל עומאה דרצנן יש להחמיר משום לא פלוג,
 יש להוכיח מדברי הש"ס דל"ש צזה לא פלוג, ואף
 שמרמב"ם מוכח דלא כן, מ"מ הוכיח מרש"י דס"ל כן,
 וצכחמים שומעין להקל עכ"ל. וכ"ז ח"ו לאטרופי
 לדברי כהדרי"ג צזה.

אמנם צנוגע לג"ד דר"ח תיכף אחרי ששטחה זכרי
 לא שייך סיתור של המכש"ש ז"ל לפי דברי
 עננו שם צסוף השוצחו כשני, דכעיר על הר"ל דר"א
 דמשקין מקבל כחמים, מהא דנמלא דס צמי רנליכ,
 כמבואר צש"ס (נדב ד"ד ע"ב), דאמר שם כשטימא
 ר"מ לא עימא אלא משום כהס, אך ח"ו ראי משם,
 דמיד ר"ח צו דס דודאי ח"ו מגופה, וגרע משאר
 כחמים, דהא איכא חד מ"ד דכוי משום נדב, וכרי
 כש"ס קוראכ שם "ור"ח"ח דס" כרי קוראכ ראי, רק
 כיון דכוי צלא כרנשא לחד מ"ד ח"ו רק דרצנן, אצל
 עכ"פ גרע משאר כהס, ושייך אף צמשקין דכ"ס
 מקבל עומאה דרצנן, משאר"ס חס. נמלא ח"כ כהס
 לא מ"ד, צזה ס"ל דלא גזרו רק צדצו כמקבל עומאה
 מ"א עכ"ל.

וא"כ לפי"ז נחפך כחומר חותם החתימה כעין
 הפחיחה, דצחחולכ כהנא לאמר דמשקין ח"ו
 יותר פשיעא לומר דאין משום כהס מצואה עבד דכוי
 אובל כנ"ל, ולפי משקנתו ח"ו לבישוק, וכמ"ש צספר
 סדרי עכ"ר (ס"א ק"ל ס"ק ז"ב ד"ב וצחזור), שבוכיח
 מדברי הרמ"א שם (ס"א ח"א), שכנא ח"ו צנמלא ע"ג
 ככ"כ, דמשמע אפילו ח"א עושה זכרי, אפ"כ חס נמלא
 ע"ג ככ"כ עכ"ר, אע"ג דאיכא למיחש שמו ארנשא
 וכצדכר כרנשא מ"ר ח"א, אפ"כ עכ"ר, ואע"ג שבצדק
 מקודם למקום שישב ע"ה, דאי לא צדק פשיעא
 דעכ"ר, דאפילו ע"ד שמקבל עומאה נמי עכ"ר כמו
 כחמי עד שאינו צדוק לה דעכ"ר, ולפי מש"ל מקילין
 צכהס אפילו צעד ציוני דעכ"ר ודע"ה כצ"ה וכו',
 ומכ"ס חוריתו צאשא ששש"ה זכרי, וצמלא על כרעי
 שלב דס, וצדק ענמא וצמלא עכ"ר, כיון דנמלא
 כהס על כרעי שכ"א דבר שאינו מקבל עומאה דעכ"ר
 כהש"ה וכו', ואין להקשות על מש"ל דצמלא על כ"א

בס"ד, ירושלים ע"ה"ק ת"ו יום ה' בשלה תשמ"ג לפ"ק.
 שו"ר אל כבוד דיד"ג הגה"צ המפורסם פה"ח סו"ה
 ערוגת הברושם גן הדסים תר"ע וכו' קס"ח מוה"ר יוסף
 גרינוואלד (שליט"א) וצוק"ל אבד"ק פאפא—
 ברוקלין יצ"ו.

אחדש"ה בחוקרה מדובה. הנה נמסר לי ע"י בנו
 התר"ב ג"י ב' השבות הלכה למעשה בה
 נדה, וביקש לעבד עליהם ולהביע חו"ד הצני' הנני
 לעשות רצון כהדרי"ג שליט"א.

ע"ד אשה שישבה בבית הכסא על המושב המחובר
 לקרקע ובתוכו מים שהצנחה והבי רגלים נופלים
 בתוכו, ולאחר ששטחה מצאה דם בתוך המים הללו, ויש
 בו שיטור גרים ועוד, מה דינה אם פהורה לבעלה, הנה
 כהדרי"ג כתב לברר כפשוטו דפהורה לבעלה, מטעם
 רקי"ל דאין הכתם מטמא אלא אם נמצא על דבר
 המקבל עומאה, ובין הבית הכסא ובין המים אין מקבלין
 עומאה, הבה"כ"ס מטעם מחובר לקרקע, ובנוגע להמים
 ירד כתי"ה במים רבים אדירים כמתני' (דריש מקואות)
 בענין מי נבאים המים שבקרקע אין מקבלין עומאה
 אא"כ נחשבו כחוש לצורך דבר תלוש, ולצורך דבר
 תלוש ולסוף חיבור תלוי כפלוגתא בגמ' (חולין דמ"ו),
 ואף דנאמרו לצורך הרבה תשמישין, אמרינן יש ביריה
 בדבנן, ואף דהרמב"ם בפיה"מ יש לו פ"א אחר במתני'
 סמכינו על פ"א הר"ש והרא"ש והרב ככתבם דרצנן,
 ואף דלדברי הרמב"ם בהשנות היא מטעם דשיעור
 דביעית ח"ו מקוה מדיח, ולפי"ז תלוי כפלוגתא אם
 מזה שאובין פסול מה"ח או רק מדרצנן, ככתבם יש
 להקל כנ"ל, ושוב ד"ן כהדרי"ג בהש"ש דראתה אתרי
 שעשתה שם צרכי' ויש לחוש דלמא ארנשה וקפדה
 הרנשת מי רגלים ח"א, ובפ"ק דגם מטעם זה יש להתיר,
 באם לא ראתה קודם את המים שבבית"ה, אם ח"ו נקי
 מבלי דם, ומ"מ למעשה כתב דמסתמי להקל רק אם
 ישבים לה רב מוסף עכ"ל.

הנה כאשר עזזתנותו הרצנו למנוח רצ' מוסק,
 מלאחי לו רצ' נוסמן מגזולי פוסקים אחרונים,
 שכנא להקל דאין לחוש משום כהס צמים, (דאלו לדין
 צכ"ס מפורש צרמ"א (ס"א ק"ל ס"ה ח"א) דאינו
 מקצ"ע), וכ"א כגאון מוכר"ש קלוגר ז"ל, וכן צנוגע
 להקל אף תיכף ששטח זכרי ואלו ר"ח מקודם ח"ו
 המים שבצ"כ כנ"ל, דכנ"ג יש להקל אפילו ח"ס המים
 מקבלים עומאה כדלכ"ן מדברי הסדרי עכ"ר.

הנה כג"ש קלוגר ז"ל צספר נדרי זרזין (קונטרס
 שירי שירים ס"א כ"ב), כהנא שם, על מה שכנא
 צשירי עכ"ר דז"א ח"ו מקבל עומאה כלל, ואין צו
 דין כהס, וכנא לו השאל, שח"א משנה מפורשת (פ"ז
 דמכש"רין תדה דני"א וכריתות ד"ג), וכש"כ לו דמס
 אך ראי דמ"רי מטומאה משקין וצואה רכב, ויש לחלק
 בין אובל למשקה, דמשקה יש להקל יותר מצואה, לכן
 ה"ר צשירי עכ"ר ראי דגם ז"א עבד איכא מקצ"ע,

ש, ופלפל צזה לכאן
 דלדעה מוכר"ל גם
 י, וע"ע ח"כ צספר
 (מ"א, וצספר דרי
 ח"א מהס דלכ"ס שס"ל
 כבישוק כוונכ.

רצ' ור' יוחנן צעזבל
 לינו כפוסקים הלכה
 י ק"ל), דהרמב"ם
 צ דעצבל צלא כוונכ
 וצ"פ פסקו כ"ר יוחנן
 צ שצ"ה הרמ"א שם
 קרף להסיפוך כוונכ,
 שצנר בין עזבל
 ד"ל ככרע קודם
 כה, וכנא כי כן ראי
 על דברי הרמ"א שם
 כעזבל וכן כוונכ,
 דברי הש"ס שצנר
 צ צה"ח ח"ו (ס"א
 ח"ג צככות הש"ע)
 ח"ו עכ"ר, וכ"כ צה"ח
 וצ"ה) שכן המנהג
 כספריו (ח"ג צח"ד
 דאין כהנא דכנ"ג
 צזה דע"ה כפוסקים
 י יכוונ כש"ס ח"ו
 כ עזבל לא תעלה
 וצ שחלקו הפוסקים
 יכוונ שלא ל"א גרע
 לצעל ח"ה חקרי לצ
 ע"ה כנ"ל, דלא כוטינו
 כ. ועכ"ה כדכ"ר.

שם, ומ"מ כואל וצ"א
 ר"ו, וצפרע שאין צזה
 ח כונתו דאף דנאמר
 ח פסק הרמ"א שלא
 דנאמר דל"מ התנא'
 ח"ו שלא ככוונ, מ"מ
 רמ"א יש לצנר אחרי
 ח"ו חועיל ל"א ח"ו
 ח"א (צכ"ס ק"ל),
 ח"ר שם.

ללח, ואכ"ס משק
 הצנוג ונחמ מכל ח"ה
 ח"ו מתוך כל עוב

יצחק יעקב ווייס

דמיקרי דבר שאינו מקבל עומאה לא גזרו משום כהמים, לא"כ אחתי צמאה על מיר עמאה, ז"ל דמיר מיקרי משקה ומקבל עומאה וכמ"ש הרמב"ם (צ"י מה"ט עומאה חולקין) וכו' עכ"ל, ואח"כ כן גם אליבא דמהרש"ק במסקנותיו, דאף דאם נמלא על כרעו לאחרי עשיית לרכי, אפילו דוקה מקודם המקום, עכורה משום דכוי דבר שאינו מקב"ע, משא"כ אם נמלא צמי רגלים, ומכש"כ אם יש שם מים דמקב"ע, אף דכוי דק עומאה דרבנן מחמירין צב כ"ל.

והנה ראינו בספר גידולי עברה בשער (סי' כ"ג) דהקשה על דברי הס"ט כ"ל דמיר מקבלים עומאה וכמ"ש ברמב"ם, ולדעתו אין ראי מברמב"ם דלא כתב כן דכוי משקה, אלא לענין שמעור אבל לא לענין קבלת עומאה וכו' ע"ש, וא"כ לפי דבריו יוקשה מדברי הש"ס (נדב) כ"ל דשי"ק כהמים צמי, וכו' ל"כ ע"ד המקבל עומאה, ואף לפי מש"כ כדרי"ג בשם ספר דברי חיים על ה' מקואות (סוף אורח ל"ו), דדון קבלת עומאה צמידי דצמי לזון ומחשבה שיה לזון כהכר לקב"ע, שכחז דמים שנשאצו ע"מ ליתנם לצרות ולמחוצר כמו שאינו משער כמבואר במשורין וכו' כמו כן אינם מטמאים עכ"ל, מ"מ אין ראי רק שס"ל דכוכה שאינו משער אינו מקב"ע, אבל לא לאידך גיסא דכוכה שמשער מקבל עומאה ו"ע, וכן ל"ע על הפח"ש (רס"י קפ"ג וק"ל סק"י"ה) דכתב דיש להסתפק אם מלאה כהם סמוך לבעלה מי רגלים ע"ד שאינו מקב"ע אם עמאה, ולכ"ל אם נאמר דמי רגלים אינו מקב"ע,

ראי מדברי הש"ס (נדב) כ"ל דיש משום כהם צב"ג אף ע"ד שאינו מקב"ע, אם לא נאמר כמ"ש צב"ע שם דאפי"ג אם הכהם ע"ד שאמקב"ע הוא טכור, מ"מ אם אוחו הדבר כמנחה עליו הוא מקב"ע, עמאה, א"כ י"ל שיה נענה על כלי המקב"ע, אבל כרי צמידולי טכור שם דכה דברי הס"ט גם צב"ג ו"ע, ואין העת אחי עמי כעת לעיין צב"ג.

ודאטאן מדברי הגאון מהרש"ק ז"ל שם, דכמים היכא דלי"ה מיד אחרי שעשה לרכי אינו מטמא משום כהמים כדברי כדרי"ג אף דלא מטמאי, אלא משום דלא מקבל עומאה מכ"ה כ"ל, וכו' לאכמרותי כ"ל.

והנה היכא דראתה תיכף אחרי שעשה לרכי ד"ל דכריגוס וסכרה כרגש מיר היא, אך לא דוקה במים מקודם, כרי דברי כסדרי טכור כ"ל צרור מללו, דככ"ג הוי כמו צעד שאינו צדוק לה (לא רק ע"ד ציט"י) דיש משום כהם אפילו ע"ד המקבל עומאה כ"ל.

וכג"כ צב"ג ידו דזשכ"כ כ"י וזכר לכארוך יושט"א צעוצ וצנטימים ולכמשיך עבודה בקודש מחוץ צריחה בשליטה עד זיאת יטן צב"א ועד ככלל ומוחס בכל חומתי צרכו.

יצחק יעקב ווייס

ג. ב. על השאלה כ"י לא נפיתו עוד לעיין לע"ע.

סימן צד

ע"ד בנית מקוה טהרה לצאת כל השיטות הטעניקא צמודים יחד

בס"ד, ירושלים עהק"ו ב' בלק י"א תמוז תשל"ד לפ"ק. שוכט"ס א"כ הרבני החורגי האדריכל המפורסם מ"ה יוסף שנברגר (נ"י) ז"ל.

אחדשה"ט כמשפט, מה נכבד לגוד עיני בקבלי את ספרו היקר הנקרא בשם „מקואות“ וברכתי עליה ברכת הנהגין כי כשמו כן הוא מראה דרך לכל באי שער ספרו האך לבנות מקוה טהרה לכל פרטי ההלכה הטעניקא צמודים ביחד.

הנה ידוע מה שכתבו הפוסקים שבמקוה יש ללאה ידי כל השיטות ואף לדיעה יחודה, ושמשתי שיחש נאח מלאה כ"ק מן הכה"ק מסאטנר (שליט"א) זכ"ה בגאז"ד פעבקה"י, „המקוה צא לטבר עמאים ואיך לא הצות המקוה אשר נחוצה לטבר אוהה“ וכבר כתבתי בצפרי מנחת יצחק האך לעשות מקוה כשירב על פי כל השיטות (שם ח"א סי' קמ"ז קמ"ח ח"ב סי' כ"ג ח"ד סי' ל"ט).

אמנם יש לדייק עוד הרבה צמנינו שלא ליתן פתחון פה לזר כרע להעמין לומר שאין מהאים לחוקי

הצריחות, וע"י צחידושי כרצו עקיבא איגר זכ"ה (נדפס צירושלים תש"ז סי' ל"ט) צמנצתו לנשיא הדוכסית צפוחה, שכחז לו כל פרטי המקוה שצריך להיות על פי הלכה, אמנם גם מכיר צנחיות הדבר לסדר אה צחי הרחלכ דחיים צלופן שיחאיתו לחוקי הצריחות, ואם הוא כתב כן צמנו מכל שכן צמנינו שמלצ כהמון צדקתם ויראתם ירדו עשרה מעלה אחורנית צדא"י לריכס לכדר להכיר ממשול מקרב עמנו.

אמנם ללאח ידי עיכס לריכס עומאה שיש לו ידיעה ככלכס וגדול צמלאכה אומגוה הצרכיטיקטוריה שיכ"י צידו לסדר גם עיכס יחד, ויחיד הוא צמינו כבוד מעלתו כמלטיין צאומנתו ותורהו כאשר יעיד על זה ספרו כ"ל. ויש צו חועלה רצ צין לרצנים צעבה שעוסקים צצנין מקוה עברה וצין להמכנדוסים לגצי הפקידס לעשות ככל המועל עליכס שילא דבר מחוקן מחתח ידיכס צכשעירו ושכלטו ככללו.

וזכר כגני לזכרו שחפ"ד צידו לילה לחיה כרצוס.

יצחק יעקב ווייס

בדבר התנ

בס"ד, ירושלים ב' לך חסד ואמת מן יצירותיו הגאון הצדיק, כקש"ו בשערים בפעולותיו הו מהעלמעץ שלימ"א, ג בתוככי ירושלים.

לשלום אין קץ ולברכה בנרעם קבלתי נ"ה שוב לשמחה שהתראינו בסעודה רע יתן ה' כי בוכה תמיד בינ

וע"ד אשר בהדרי"ג בתשובה על קאשו"י צ"ו (סי' קכ"ד על הגאון החת"ם ז"ל ור"י) בענין נ"ה הו שכאשר הי אצל מי משינאווא, ופי"ר לו שלישיית לצאת כל הדי לו הרה"ק משינאווא (כלומר בלא המקוה ש אלו ושוב אבר שבעו בפני עצמה, ולרמב"ם לתלמיד לכו שגודל מה

והנה בספר טכרת הביא דברי סי לו שמן הגבי"ק משי האלכ כהרמב"ם אינו שמע קול הכרס מפי ו וככ צגופן של דברי ז"ל, גם הוא כותב להכחיש את הדברים וטוב יותר שהתקב"ע מפי קדושי עליונים לאושי, והוא רק לה

והנה כאשר שאין דברי קודשם, אמרן צחוק"ד שאלדיק כ"ל, מוכרת, כמו ש סי"ה) ציטוט ההמוחה שאל כ"ל על החתם ללאה ידי-פוסקים- שבצולו, וכחז שם ה ככותב ס, אמנם י"ל אין לחוש להשש על רוב הפוסקים, דמפרט שלא ילמדו העולם ללמ

חמק ע

בשם

יריד סימן נד נה

קנה

ולכח למתלי במאכולת, והרואה יראה כי כל הפוסקים שזין עליהם מע"כ הן המחמירים דחמיר הוא מדין כהם, וכן מקילין דדין כהם על זכ, לא דברו כלל מפחות מכשיעור רק מדבר שאינו מקבל טומאה ונגד זבוע, משום דלגבי פחות מכשיעור אפילו רק בקינות מצחין לכה בום עדיפותא דדבר שאינו מקבל טומאה ונגד זבוע, מדבר המקבל טומאה כיון דכדס ודאי מגופה אחיה וליכא למתלי במאכולת.

אם לא לכפרת התורה השלמים והמעיל דקח שבציה גם מע"כ שם צענין ראה בלא הרגשה דס"ל דצראה פחות מכשיעור בלא הרגשה לא גזרו כלל פ"ז ועכורה אפילו מדרבנן, אלא שכבר בעלה בזה גם מע"כ דשאר גדולי האחרונים חולקים עליהם בזה, דכיון דכדס דודאי מגופה אחיה וליכא למתלי במאכולת טמאה.

והגני להוסיף בזה דכן כתב בפשיטות גם צב"ע הרב (סי קפ"ג סק"ג) דמדרבנן אפילו ילא ממנה טפס כהדל או פחות מכהן, בלא הרגשה טמאה, וכן הוא ג"כ דעת הסד"ם (סי ק"ל ס"ק ס"א נהד"ה עוד ראייה) אף שהצ"ח מקודם דעת האורה מיטור (ריש סי ק"ל) דס"ל ג"כ כהתורה השלמים והמעיל דקח, מ"מ הוא בעלמא חולק עליהם, וכוונה מלשון דבריהם (כדס נ"ה ע"ב) וברש"י נחוש"ק ומדברי הרמב"ם והגמ"י (פ"ט מהל"ב), דדוקא כיכא דאיכא למתלי במאכולת תלין בפחות מכשיעור, אבל היכא דזודאי מגופה נפיק אטפ"י דשלא בהרגשה אחיה טמאה אפילו בפחות מכשיעור, וזודאי דכדי קו"ל לכלכה וכמו שהעלה בזה גם מע"כ.

וכן העלתו בפשיטות צס"ד בספרי שו"ה קנה בשם (ח"א סי ע"ז) דכיכא דכדס ודאי מגופה אחיה לכה שום מ"מ בין קינות לדקיקה לענין כהם פחות מכשיעור, ויעו"ש מע"כ עוד בזה.

זהו מה שנלענ"ד להעיר בידיון זה, יעזור השי"ת שלא נכשל בדבר הלכה ונזכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אכ"ר.

מנאי יתידו הוד"ש בלוג"ח מאיר בראנדסארפער

סימן נה

בס"ד. פעה"ק ירושלים ת"ז עש"ק ל"ט וישמעו כי פקד ה' את בני וגו' כ"ב סבת תשמ"ג לפ"ק.

שפעת שלומים כסל וקרביבים ישפע ממרומים למע"כ הגאון הצדיק המפורסם בנש"ק שלשלת היחסין כש"ת רבי יוסף גרינוואלד (שליט"א) זצלה"ה אב"ד ור"מ דק"ק פאפא ברוקלין יצ"ו.

אחד"ש מע"כ הדי"ג שליט"א הגני בזה על דבר אשר בדיק לן מע"כ ג"ת באשה שישבה לעשות צרכיה על המושב המחובר בבית הכסא, והוא כעין כלי המחובר לקרקע ובתוכו מים שהצואה והמי דגלים גופלים בתוכו, ולאחר שעמדה משם

חשש בהרגשה כמו שיראה המעין דבריו שם, ועל דרך זה פירש גם צב"ע הרב (שם סי קפ"ג סק"ג וצ"ח קפ"ז ס"ק ל"ג וצ"ח ק"ל ס"ק ס"ה) את דברי צ"ח וברמ"א, שכולכוס בזה לשיעור הרמב"ם דס"ל שחזקת כדס שזא בהרגשה יעו"ש, וכיון שהתליה מוילא מכלל חשש בהרגשה אי"ב הו ליכא שום מ"מ בזה אם הוא בשעת וסחה או שלא בשעת וסחה, דזודאי שלא בהרגשה מחזקין לה, וכל זה פשוט וצריך להמעין דבריהם, ומאפ"ס הפנאי קנתי במקום שכיח לו להאריך וכן לחכם ויחכם עוד.

מנאי יתידו הוד"ש בלוג"ח מאיר בראנדסארפער

סימן נד

בס"ד. פעה"ק ירושלים ת"ז יום ב' ל"ט אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות וגו' כ"י מנאי תשל"ם לפ"ק.

שבוש"ס למע"כ האברך כמדדשו מ"מ בתורה ויר"ש הרה"ג מ"ה דוד יהודא וויליגער שליט"א ברוקלין יצ"ו.

אחדשה"ט הגני להודיעו כי זה זמן רב שקבלתי מכתבו וגם לרבות את הקונטרס מחיבורו דבר הלכה על שו"ע יו"ד הלכות נדה שהוא עומד ומדפיס כעת, ובעברי בין השיטין ראיתי להעיר בבמה וכמה דברים, אמנם מאפ"ס הפנאי לא יכולתי להשיבו עד עתה, ואין מוקדם ומאוחר בתורה ואחו הסליחה.

בראשונה הכני להטיר צמ"כ צעון הלכה הארוך צעון קינות מצחין צעד הצדוק, שהצ"ח מע"כ שיטות הפוסקים בקינות מצחין צעד הצדוק דבר שאינו מקבל טומאה, דזודאי שלא בהרגשה אחיה ואינה טמאה אלא מדרבנן, אם אין בזה רק משום טמאת כתמים, וימילא לפ"ז דבר שאינו מקבל טומאה ונגד זבוע טכורה לגמרי, או דבקיותה לא מקילין כל כך כמו בכתם הנמלה, ואפילו דבר שאינו מקבל טומאה ונגד זבוע טמאה עכ"פ מדרבנן, ומסיק בזה מע"כ צב"ל כו"ל לנו מה דצקנחה צעד דבר שאינו מקבל טומאה יש מחלוקת דבר אי טמאה בפחות מכגרים אי לא, וחזר עוד מע"כ על דבריו אלו וכתב שם צסוף דבריו צב"ל קנחה צעד הצדוק אם דבר המקבל טומאה טמאה לכריש ואפילו בפחות מכגרים, ודבר שאינו מקבל טומאה כרי ציחור מגרים טמאה לכריש וצפחות מהם יש מחלוקת דבר ככ"ל מע"כ.

ובדברים אלו לא כיוון יפה לעני"ד דמאי ענין פחות מכשיעור ככ"ל, דבר פשוט הוא דמאן דס"ל לטבר בקינות דבר שאינו מקבל טומאה וצבגד זבוע כמו בשאר כהם הנמלה אפילו ציחור מכגרים הוא מטבר, ומאן דס"ל לעמא בזה אפילו דבר שאינו מקבל טומאה וצבגד זבוע משום דחמיר הוא מכתם הנמלה, פשוט הוא דאפילו בפחות מכשיעור הוא טמאה, כיון דכדס ודאי מגופה אחיה

קנה

יריד סימן נה

בשם

ע

משם מצאה דם בתוך המים הללו, ויש בו שיעור גדים ועור, מה דינה אם טהורה היא לבעלה או לא.

והאריך בזה מע"כ הד"ג בבירור הדברים מדברי הש"ס והפוסקים בכח דהיתירא, אלא דמרב צדקתו וענותנותו מסיק בזה בסיום דבריו דכן גראה לו להלכה, אלא דמסתפי לסמוך בזה על דעתו אלא אם יסכים עמו עוד רב מובהק לזה, ובקש גם ממני לחז"ד העניה בנידון זה, ואם כי ידע אני מן ערכי ובער אני ולא אדע, אמנם כן לעשות רצון גאון וצדיק נפשי איוחה, הנני לכבדו בפרי עטי אשר הנני מעלה על מכתבי, את אשר גלע"ד בבירור נידון זה בס"ד, ומחש"ת אשאל מענה לשון שלא אכשל בדבר הלכה ויזכני לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ובה החלי בעוה"ת.

א

הנה פתח דברי מע"כ הד"ג על דבר נידון זה הוא כי אם נבוא לטמא משום כהם, איכ לפי מאי דקרייל דכהם הנמלא על דבר שאינו מקבל טומאה אינו מטמא משום כהם, והוא הלכה מפורשת ב"ר"ע י"ד (כ"ה ק"ל ספ"י) דככהם שנמלא על דבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו עליו, וכגון דקה קרקע טיילס או בית הכסא שאינו מקבל טומאה, או כל דבר שאינו מקבל טומאה, וישבה עליו ומלאה בו כהם טהור, וא"כ הכי נמי בנידון דין בעיקר תלוי אם הכלי וכמים שנתכוו מקבלים טומאה או לא, ועל זה צנה מע"כ הד"ג יסוד היתירו צנה.

ובראשונה ילא מע"כ הד"ג לדון על הכלי מה דין הכלי אם הוא מקבל טומאה או לא, וכח דיון שהוא מחובר לקרקע ולא היה עליו שם כלי בתלוש, ואף לפי מה שהחמיר הט"י (מהד"ת חיו"ד סי' ק"ט) דבעינן שתהא הקרקע מסייע להשמישו, הכי הכי נמי כלי זו כלי סיוע הקרקע אינו ראוי לתשמישו ואינו מקבל טומאה.

אמנם יהוה מה שהביא החו"מ (פ"י מ"י דמקואות) בשם הרמב"ם בנוסח ח"י אהא דקתני שם דאביק שבמרחץ צומן שהוא צלמנע פוסל, ופי' הרמב"ם לפי שהאביק הוא כלי קודם להיותו קבוע, ואעפ"י שנתחבר לא ילא מחורה כלי לכייתו קבוע צורן, והכו אמרם עליו צחוספתא שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע, איכ לכאורכי גם ציהדן דידן שנעשה לשמש עם הקרקע לא ילא מחורה כלי בעקבע בקרקע, אלא שהחוי"ע שם משאר ב"יע על פירוש זה מברמב"ם מביא דתקן (פ"ח מ"ט דכלים) פורעה אם יש לה ליבצו עומאה, ופירשו הרמב"ם וברע"ב שם דכלי ליבצו טהור משום דמשמש עם הקרקע כדקתני. צחוספתא שלא נעשית אלא לשמש עם הקרקע, וכחז מע"כ הד"ג לתקן קושיא זו בשם החוספות הדשים (שם), וכחח"ם צחשוכה (חיו"ד סי' ר"ח) ציהדו צאודך, שיש לחלק בין דין קבלת טומאה לדין שאובין, ולענין קבלת טומאה דכל המחובר לקרקע אינו מקבל טומאה איכ כל שנעשה מחילה לשמש עם הקרקע מצטלו מקבלת טומאה, משאיכ לענין שאובין דהכל תלוי אם הוא כלי או לא איכ החיבור לקרקע לא יבטלנו מהיות תורת כלי עליו יע"ש.

וכל זה אף כשהיה עליו תורת כלי קודם חיבורו בקרקע אלא שנעשה על דעת לשמש עם הקרקע, וכש"כ בנידון דין של אה היה עליו שם כלי קודם חיבורו בקרקע, פשיטא דצין לענין קבלת טומאה בין לענין שאובין אינו השיבא כלי כלל ואינו מקבל טומאה ואף צו עומאת כחמים.

ב

אלא דאכתי יש לדון בנידון דין של אה נמלא כהם על הכלי אלא על המים שצתוך הכלי, וא"כ אכתי יש לדון צמים אלו אם הם מקבלים טומאה או לא, ומ"מ אכתי יש ופקא מינה גם בנידון דין אם הכלי מקבל טומאה או לא, לפי מע"כ הסדרי עהרס (שם סוס"ק ל"ג) ומצא דצרו צפתחי חשוכה (שם ס"ק י"ז), דאם אהוה דבר שאינו מקבל טומאה שנמלא עליו כהם מוגח על דבר המקבל טומאה, מכיון שנטמא משום טומאת משא לכך גם האשה טמאה יע"ש, וכיון שזכינו לדון בנידון דין צין ככלי שאינו כלי המקבל טומאה, משתה נשים לצ לעיין צדק המים שצתוך הכלי אם הם מקבלים טומאה או לא.

והנה גם צנה העלה מע"כ הד"ג דאף המים הללו שצתוך הכלי מקבלים טומאה, וצנה מע"כ הד"ג יסוד היתירו צנה עפ"י פירוש הר"ש והרע"ב צריש מסכת מקואות צדק מ"בצ"א"ס, וכן מ"ש שאינן שאובין המכונסין צחפירס צקרקע, וכן פתוח מארבעים טאה שהוא שיעור מקוב כמו שפירש הרע"ב (שם), וקתני שם שתה עמא ופעל ככר של תרומה אם הדיח עמא ואם לא הדיח טהור, ויחינו דאם שתה עמא ממים הללו צבגצ"א"ס, ופעל לתוכן ככר של תרומה, אם הדיח את הככר צתוכן נעמא הככר ואם לא הדיח טהור, ופירשו הר"ש וברע"ב צעמא דמילחא, מפני שאין מי גצ"א"ס הללו עלולים לקבל טומאה עד שיתלשו, לכך אם לא הדיח את הככר צתוכן טהור, ואפילו כשהגציה את הככר לא הושתצו מים שצו לקבל טומאה מן הטעם שנפלה מפיו של העמא לתוכן משום שכך נתבעלה הטעם העמאה צמים הטעורים צבגצ"א"ס, אצל כשהדיח הושתצו והוכצרו מים שציהו לקבל טומאה מן הטעם העמאה שצתוך המים הטעורים ולא נתבעלה צתן אלה אדרבה נעמאו ועמאו את הככר טכ"ד, ולמדנו מכאן דמים צקרקע אינן מקבלים טומאה, ואף לאחר שנתלשו איך מקבלים טומאה אלא אם כן נחשצו צתלש, דמכחי עממא שגפלו לתוכן מים טמאים, ופעל לשם ככר של תרומה והגציו, אם הדיח עמא, ואם לא הדיח טהור משום שלא הושתצו, אף שהמים שעלו נתלשו מהקרקע.

ובעתה בנידון דין דלפי המשוער הכי מים הללו שאנו דנין עליהן נעקרו ונתלשו ממקור חיבורן שצובר או מן הים, או נאכספו ממי גשמים, קודם שצאו לתוך הכלי שצבית הכסא, יש לתקור צבו אי כוון צכלל הושתצו או לא.

ג

והנה לענין דין ככר לקבל טומאה דבעינן גם כן מים שבושתצו, מבוחר צמסכס ממשירין (פ"ד מ"ג) ומבוחר צאודך צפירש"י צחולין (ט"ז פ"ח) דלא מקרי הושתצו אלא

זשעה עקירה המים ממקום חיבורו הדבר תלוי אם כוונתו
לזרוך דבר התלוג או לזרוך דבר מחובר, אבל לא מיירי שם
כלל ככה"ג שהמים הם מיועדים לכמה מווי השמישים ואפשר
שישתמשו בהם גם לזרוך דבר מחובר למחמת זה לא יהיו
ראוים לקבל עומאה.

אמנם כן הדבר פשוט לעי"ד דאין נידון דיון בגדר ברירה
כלל וכלל, והוא דעיקר דין ברירה אינו אלא בדבר
המערב יחד, כן הערובות איסור והיתר, כן הערובות חלקים
נפרדים בנוגע לדיני מנונות, כן הערובות דיעות בני אדם,
אלא שמכאן דין ברירה בדבר המערב עומד להתברר קא
השנין ליה, דהיינו דמכאן דין ברירה קאמריין דהוצר הדבר
למפרע דהוצר הוא הוא אותו שנתערב בו מקודם, וכדמוכח
מדברי החו"ס בהמורה (ל' פ"א ד"ה ואידך), שהקצו דכל
איסור המערב צהיתר נסמוך לצרירה ומשקל כשישור האיסור
ואידך לשתרו, וכן זכחים שנתערבו צבור הנסקל דאמריין
ימותו ואמאי נבי דבעלי חיים חשיבי ולא בעלי מ"מ נשקול
הד מינייכו ואידך לשתרו, וכתבו לתרץ קושיות זו דכלל גדול
יש דין ברירה דכלל דבר שבוצר האיסור מתחילה ואח"כ
נתערב צהיתר לא סמכין לצרירה כיון שהערובותו היה
צאיסור, ורק צהני שהערובותו היה צהיתר כי האיסור לא
היה מצורר קודם הערובותו ולאחר הערובות נולד האיסור
אז סמכין לצרירה כ"כ, ועיין עוד בחו"ס בצורות (נ"ו ע"ב
ד"ה לצרור) שהקצו דמה יועיל ברירה הא אין ידוע איזו
אותו שנגד הכלל הא מיירי שטולט שוויס לכדדי וא"כ
איך יטול לצרור אחד מהם כדי להתיר האחרים, ותירצו החו"ס
שכן סברה הש"ס כיון שיש ברירה שיש לצרר לכיות תלוי
דעתו דמסתמא כך דעתו היתה דעתו מתחילה דאותו
שיצורר יהיה כנגד הכלל יעו"ש, הרי מפורש ואלא מדברי
חו"ס אלו דזכו עיקר דין ברירה דמכאן דין ברירה קא
סמכין לומר דהוצר עתה הוא הוא שנתערב, אלא דס"ל
לחבו"ס דדוקא בדבר שלא היה מצורר מעולם הוא דקא
סמכין על זה אבל לא בדבר שהיה מצורר מעיקרא ואח"כ
נתערב.

וא"כ פשוט לפי"ד דכל זה לא שייך אלא בדבר שצומד
בדלחי להתברר, כגון שצומד בודלחי להעשות, או
שצומד בודלחי להתחלק לחלקים מסוימים אשר כל חלק וחלק
מחלקים אלו יגיע למקום המיועד לו למקומו המבויס לו,
אלא שאינו ידוע מראש איפן צירורם וכתחלקותם איך יהיה
איזה מהם יצטרך ללד זה ואיזה מהם יצטרך ללד זה, משא"כ
בדבר שאינו בודלחי שיעשה אינו בודלחי שיתחלקו למקומות
המסוימים הללו דוקא לא שייך צד דין ברירה כלל לומר
צד דהוצר הדבר למפרע שיעקרה היה עומד להתחלק
כן וכן, דכיון דלא היה עומד מעיקרא לזה אי"כ לא היה
נחשב נמי מעיקרא כמערב, וכיון שלא היה נחשב כמערב,
לא שייך בו דין ברירה.

דמהאי עממא כתבו בחו"ס בצכורות (מ"ח פ"א ד"ה דבולו
טלמא) אליבא דר"מ דהיה ליה ברירה דלוקח יין
מן הכותים והוא משנה בדמאי (פ"ז מ"ד) הלוקח יין מצין
ככותים

אלא אם כן כוונתו לזרוך דבר התלוג, ואם כוונתו רק
לזרוך כותל המחובר דהיינו תלוג ולכסוף חיבורו איכא שתי
לשונוה צ"ס (שם) או היו כוונתו לזרוך דבר המחובר
או לזרוך דבר התלוג יעו"ש, וכתב מע"כ ד"ג דמדברי
קדשו של הדברי חיים על הלכות מקואות (סוף אות ל"ז)
יאל לי דדיון קבלת עומאה צמידו דבני מחשבה ורזון שוב
לדין הכשר לקבלת עומאה, והוא ממשי"כ שם דמים שגשבו
על מנה ליתנס לצורות ולמחוצר כמו שאינו מכשיר כמבואר
במשפירין וצחורה כהנים כמו כן אינם מטמאים עכ"ל, וא"כ
הכי נמי צידון דיון צמים הללו שנתקרו ונתלשו ממקום
חיבורו העיקר תלוי אם נתלשו לזרוך דבר התלוג הם מקבלים
עומאה, ואם נתלשו לזרוך מחובר אינם מקבלים עומאה,
וצנתלשו לזרוך דבר שהיה תלוג ולכסוף חיבורו הדבר תלוי
בשתי הלשונוה צ"ס (שם) או היו כוונתו לזרוך דבר
התלוג או לזרוך דבר המחובר, וא"כ לגבי דין כתמים דרבנן
נוכל לתפוס כלישנא דמיקל דהוי כוונתו לזרוך דבר המחובר
ואינם מקבלים עומאה.

הנה זה הוא עיקר יסוד היתורו צידון זה, וכעתקתי צד
אח כל הוכן אריכות דבריו מש"כ צד מפני שחס לנו
קילורין לעינים צבירור נידון זה, וגם כי יצנו עי"ז המשך
הדברים שהני כותב ומעלה צמאדתי מה שנתלש"ד להעיר דברי
מעבדתי, והוא עפ"י פי ה"ר"ש והרע"ב צפירזשם לפי המשנה
צרים מסכת מקואות, ואין כן לדעתו דעה ברמב"ם צפירזשו
למשנה זו, וצספרו בהלכות עו"א (פע"ו ה"א), והארין עוד
מע"כ ד"ג צחר הכי לייצב דבריו צפסק זה גם לדעת
הראש"ד והראש"ש וכמו שיצואר לפנינו צס"ד, ומסיק כן דעתו
להלכה דלענין כתמים דרבנן אפשר לסמוך על כל הני שיטות
הפוסקים דהמים שצתוך הכלי המחובר צצית הכסא אינם
מקבלים עומאה ואין בהם דין כתמים.

ד

אמנם כן אחר בקשת המחילה ונעילת רשות ממשי"כ ד"ג
שליט"א, נלע"ד להעיר צעיקר וצורש יסוד היתורו,
והוא דמכאן דין ברירה קא אחיה מר עלה, דזשעה הכשתמשות
צמים אלו לזרוך צצית הכסא אמריין צבו דהוצר הדבר
למפרע שזשעה עקירתן ממקום חיבורן אדעתא דהכי נתלשו
ולכן היו עומדים, וכנה זה פשוט גם לפי סברת מע"כ
ד"ג דאם כבר השתמשו מקודם צמים הללו לזרוך דבר
התלוג ואח"כ הקצו אותם לזרוך תשמיש צית הכסא, דמכיון
שכבר ירדו לתורה קבלת עומאה על ידי השתמשותם לזרוך
דבר התלוג, שצ אינם עולים מידי דין תורה קבלת עומאה
אף לאחר שהקצו אותם לזרוך תשמיש צית הכסא אעפ"י
שהקצו לזרוך מחובר, אמנם מה שיש לעיין צזה לפי סברתו
דאין יבוי דין המים לאחר שנתלשו ועקרו ממקום חיבורן
טרם שנתחלקו למקום המיועד להם, וכי גם כן נאמר דמים
הללו צעודם שם אינם ראוים לקבל עומאה מכיון שאפשר
שישתמשו אח"כ בחלק מהם לזרוך דבר המחובר, וכי האמר
דאיב"ג מאין לנו הרגלים לומר כן, ומדברי הש"ס ורש"י
(שם) שכותב מע"כ ד"ג סברתו משם לא מלינו רק דמיד

קנה

ירד סימן נה

כשם

עא

הכוחים, אימר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי כן תרומה ועשרה מעשר ותשע מעשר שני מיתל וזוהי, דמכח דין צריכה קאחיון עלב יעו"ש, וכתבו החוכים שם להחלק בעיקר דין צריכה דוקא היכא דמתני בפירוש כגון שני לוגין שאני עתיד להפריש אמריין דיש צריכה, אבל בלא"ה לא יעו"ש, והיינו משום דהיכא דמתני בפירוש להפריש מנייה וציה אי"כ על ידי הנאי להפריש דוקא מנייה וציה נחשב כאילו המחזיק כבר מעוררים בהם ומש"ה מהני ציה צריכה, משא"כ היכא דלא קא מתני מעיקרא להפריש מנייה וציה לא מהני ציה צריכה, שהרי בשעת אכילתו ופתיחו עדיון אין הדבר ברור שהתרו"מ מעוררים בהם, שהרי אפשר שלא יפריש פליבס כלל מנייה וציה רק ממקום אחר, ואי"כ איך אפשר לומר ציה אח"כ דהוצרך הדבר למפרע דשעת אכילתו ופתיחו כבר היו מופרש מהם תרו"מ אלא שהיו מעוררים יחד, הרי בשעת אכילתו ופתיחו לא היה עומד עדיין להצטרף, וכשנדקדק ונשים לב לכל המקומות צ"ש דמליו ענין צריכה, נראה דמיו"י ע"כ רק בכ"ג, דהיינו רק בדבר ששיך לומר בו שהדבר המחזיר עכשוו היה כבר מפורד צו מעיקרא, אבל בלא"ה לא שייך ציה ענין צריכה כלל וכלל.

ולפי"ז נראה פשוט לענין נידון דידן דאף שהדבר כן הוא כמש"כ משי"כ הדי"ג דפועלי המדינה העוסקין באסופת וצמקירת המים ממוקם חיבורם, דעתם שיהיו המים מוכנים לכל האצטרותם של האנשים המשחמשים בהם אם לתלוש אם לתחזר, מ"מ הרי בשעת אסופת וצמקירת המים אכתי אין הדבר ברור שיחמשו ממים אלו כל עיקר לזורך מחזר, ואפשר ששעת אסופתם ועקירתם ממוקם חיבורם לא היו עומדים רק לזורך דבר תלוש, ואפשר שהשחמשו בהם אח"כ לזורך דבר מחזר לא שייך ציה לומר דהוצרך הדבר דמעיקרא להכי היו עומדים, דמכיון שלא היה הדבר מוכרח מיד בשעת עקירתם ממוקם חיבורם שיחמשו מהם גם לזורך מחזר, שהרי צלל כמות וכמות מהמים ששואבין ועוקרים אחת צבת אחת ממוקם חיבורם, יש להסתפק ציה דשעת דוקא במים הללו לא ינא ציה כלל להשתמש לזורך מחזר ורק לזורך דבר תלוש, וכיון שלא היה הדבר מוכרח מעיקרא להכי היו עומדים לא שייך ציה לומר דהוצרך הדבר למפרע ולהכי היו עומדים כמו שנתבאר בס"ד.

ה

וגם בלא"ה נלע"ד להעיר עוד בעיקר יסוד היתירו ציה, והוא על מה שמש"כ הדי"ג ציה יסוד היתירו אהא דתלמיז במים שהתחשבו לזורך תלוש או כהתחשב לזורך צ"ש, אי הוי כהתחשב לזורך דבר תלוש או כהתחשב לזורך מחזר, וכתב משי"כ הדי"ג דלגבי דין כתמים דרצון נוכל להפוס כלשונא דמיקל דהוי כהתחשב לזורך מחזר, ולפוס ריכעטא אחיה דבריו שפיר ציה עפ"י הכלל המסור צידיו ומקורו הוא מסדר הנאים ואמוראים דכל היכא דאיכא תרי לשני צחד מילתא דאורייתא עבדין לתומרא צדדין עבדין לקולא, ואי"כ הוי נמי כן הוא לפי דברי משי"כ הדי"ג.

אמנם כן נלע"ד להעיר דידן דידן לאו צהרי לשני אהתאמרו צ"ש (ש"ס) רק מחלוקת רצא ורצ פפא הוא, דרצא ס"ל דמחלוקת דהנאי הוא צמשה דמכשירין (ש"ס) אי הוי כהתחשו לזורך דבר תלוש או כהתחשו לזורך מחזר, ורצ פפא ס"ל דלכ"ע הוי כהתחשו לזורך דבר תלוש יעו"ש, וכן פסק הרמב"ם כרצ פפא (צפ"יז מהטו"א ה"ג) דתלוש שחיצרו לענין הכשר הרי הוא כהתלוש, ונראה עמנו של הרמב"ם ציה דפסק כרצ פפא נגד רצא משום דמרצא ואיך הלכתא כנתראה ומקורו הוא ג"כ מסדר הנאים ואמוראים דפד רצא ליה הלכתא כתלמוד במקום רצו ומרצא ואיך הלכתא כנתראה.

איברא דראיתי בקיטור כללי התלמוד שכתב דפסקין כרצא משום דרצו של רצ פפא הוי וחסוד צחכמה יותר כרצא משום דרצו של רצ פפא הוי וחסוד צחכמה יותר וזיון שם לחוכי עבודה זרה (מ"ט ע"ג ד"ה אמר רצ פפא), וצחמה שמופיר יולא כן מדברי החוכי שם צ"ש ר"ח שכתבו דודאי הוא דליה הלכתא כרצ פפא משום דרצא פליג עליה אשי"ג דהוא צתראה יותר מרצא משום דרצא רצו וגם הוא צתראה וציה גדול ממנו צחכמה וצמנין יעו"ש, אמנם יעו"ש בקיטור כללי התלמוד שזיון ג"כ לדברי הרא"ש שצבדוה זרה (פ"ד סוכ"י ה"ב) שהולק על ר"ח וכתב דאי פליג רצ פפא אדרצא הלכתא כרצ פפא דהוא צתראה, וכתב שם דגם כר"י"ף פסק שם כרצ פפא.

אמנם בלא"ה נראה דצידיון זה שמופיר יולא כן מדברי הרמב"ם דהוי כהתלוש לענין הכשר ולא מליו מו שהולק עליו ציה באיך נוכל לדעש קולא ציה מעלמיו נגד דברי הרמב"ם, ועוד דגם לדעת ר"ח שהצילו החוכי דהלכה כרצא נגד רצ פפא מ"מ לא מליו רק דרצא ס"ל דהנאי הוא ולא כרצ פפא דס"ל דלכ"ע הוי כהתלוש ואין ציה מחלוקת, ומ"מ להלכה אפשר דס"ל לרצא כמאן דאמר דהוי כהתלוש, וכיון דאחיון להכי אפשר לומר דגם הרמב"ם שפסק דהוי כהתלוש, לאו דוקא משום האי כללא דמרצא ואיך הלכה כנתראה ואפילו כרצ פפא נגד רצא אלא דאפילו לדעת רצא דהוא דבר השנוי צמחלוקת מ"מ ככריש ציה להחמיר כמאן דאמר דהוי כהתלוש, וחו לא מליו ציה לומר מעלמיו דלגבי כתמים כיון דמיו דרצון הוי נוכל להפוס כדברי המיקל.

ו

אלא דלכתורה ז"ע לפי"ז צדדי קדשו של הדי"ה שהציוא משי"כ הדי"ג, שנתבאר צדדיו שאם נשאבו המים על מנת ליתנם לצרות ולמחזר דכמו שאינו מכשיר כמו כן אינם משמחים, הרי מצוה דעת קדשו של הדברי חיים דאם בשעת שאיבת המים הוחשבו לזורך מחזר ואפילו לזורך תלוש ולצדק חיבור אינם מקבלים עומאה, ולכתורה הוא נגד דברי הש"ס צמולין (ש"ס) כמו שנתבאר בס"ד.

אמנם כן שוב עינתי צדדיו קדשו של מין הדברי חיים זללה"ה וראיתי שגמד צחמה צדדיו הש"ס צמולין (ש"ס) דמצוה שם דתלוש ולצדק חיבור כהתלוש הוי לענין הכשר

הינם מקבלים עומאה, מי"מ לגבי פסול שאזכין אכתי דין כלים עליהם ונפסלו המים מצום שאזכין דכלים תלושים הם נחשבים לענין זה, וא"כ הכי נמי לענין נידון דין אעפ"י שגוררות וכלים אלו אעפ"י שהם עצמם לאו בני קיבולי עומאה הינה משום דנעשו לשמש עם הקרקע, מי"מ המים שבתוכם מקבל עומאה משום דכמים שאזכין ותלושים דמי, וכן מצוהר דעת הנוצ"י בתשובתו (שם) דכ"ל גם כן חילוק זה, וכש"כ לפי מה שכתב הנוצ"י עוד שם דלמור שיקר השמישו להביא בו מים לא נקרא דהקרקע מסייע בהשמישו, ולא מהני בזה לפי דעתו מידי מה שעשוי לדעתו לחברו עם הקרקע לסלקו מתורת קבלת עומאה, וא"כ בהני גוררות וכלים שהמים באים על ידם מהגבר או מהים שיש מהם שאין דין כלים עליהם כבר קודם חיבורם בקרקע ויש מהם שאין דין כלים עליהם, ומי"מ פשוט הוא שבין כל בני כלים בגורמים ומסייעים להצלת ובעצרת המים מהגבר או מהים להאגשים הנוצ"י או אפשר שלא יהיה ציניהם גוררות או כלים כאלו שלא יהיה דין בני קיבול עליהם א"כ פשוט הוא שכלים אלו עצמם מקבלים עומאה לדעת הנוצ"י וכש"כ המים הבאים על ידיהם שהם מקבלים עומאה כמו שנתבאר בס"ד.

אמנם כן יש ללמד בזה עפ"י דעת הדברי חיים (שם) שחולק בזה על התוס"ת והח"מ וסו"ק לנאר דאפילו בני גמור שנעשה לשמש עם הקרקע אף קודם חיבורו הוא פוסל את המקור מצום שאזכין, מי"מ לאחר שחיברו עם הקרקע בטל שם בני מיניה וחו' אינו פוסל מדאורייתא, אלא דמדרבנן לחוד הוא דנשאר בפסולו, דמכיון שקודם חיבורו עם הקרקע היה פוסל את המקור משום דהיה עליו שם בני בתלות, א"כ גם לאחר חיבורו הוא נשאר בפסולו מדרבנן משום דהו' לא הא לא קיימא הא, ומי"מ העלה שם דאם לא היה עליו שם בני בתלות אעפ"י שלאחר חיבורו נעשה בני גמור אם עשאו דרך צנין קלה וקביעות גמור לאו שם בני עליה ואפילו לעבול בו שרי יעו"ש.

ולפי"ז היה מקום ללמד ולומר דבהני כלים וגוררות המצויים את המים שיש מהם דלאו בר קיבולי נינהו כלל, ופשוט שאין עליהם תורת בני כלל קודם חיבורם, ואפילו אותם דבר קיבולי נינהו אפילו קודם חיבורם מי"מ אולי יש מקום ללמד בזה דמכיון שאינם עשויין לקבלה בדרך זה רק לאחר חיבורם אכתי לאו כלים גמורים הם ולא תורת בני עליהם קודם חיבורם בקרקע, וא"כ גם לאחר חיבורם בקרקע בטל שם בני מיניהם, ואכתי דין מים מחוברים עליהם ואינם מקבלים עומאה.

ומ"מ נלע"ד דאין לסמוך להקל על סגרא זו להלכה למעשה נגד דברי הנוצ"י והח"מ זללכ"ה דס"ל דלגבי דין שאזכין לא מהני לן מידי צמח שנעשו לשמש עם הקרקע אפילו לאחר שנתחברו עם הקרקע וכמים תלושים דמיא, וגם זללכ"ה הרי נתבאר בס"ד דגם לדעת מרן הדברי חיים זללכ"ה לא מהני רק בשתחברו עם הקרקע בצנין וקביעות גמור, ורק בדבר שלא היה עליו שם בני, והרי בכלים וגוררות אלו

הכשר, ומי"מ לגבי מקור כגלי שקבע ולצסוף חקקו וכן במקור הבנוי על הגג דהו' נמי תלוש ולצסוף חיברו וכשר לעבול בו, ושקול וערי טובא בזה, ולצסוף העלה בזה דא"כ"ד לתלוש ולצסוף חיברו אע"פ דלענין הכשר כו' כחלת כמסקנת הש"ס בהג"ח (שם), מי"מ לגבי מקור הו' כמחובר, ועפ"י"ז כתב גם כן דמים שנבאבו על מנת ליתנם לצרות ולמתובר כמו שא"י מכשיר כמחובר צמכשירין וצמרתה ככנים כמו כן אינם מעמאים, ואעפ"י דלעתה הקדושה שא"י דין הכשר מדין קבלת עומאה, מי"מ ל"ל צוונתו דלמור בזה רק לדמות עיקר דין קבלת עומאה לעיקר דין הכשר, דכמו דדין הכשר מצינו דאם הוחשבו ללורך מחובר ממש אעפ"י שנחלשו כמחברים דמי ולא הוכשרו לקבל עומאה, הכי נמי לגבי דין קבלת עומאה ק"ה אמרין הכי דאם נחלשו ללורך מחובר אינם מקבלים עומאה אפילו בעודם תלושים, ומי"מ הא כדאיתא ובה כדאיתא, דלענין הכשר לא הו' מחובר אלא מחובר משקרו, ולגבי מקור אפילו תלוש ולצסוף חיברו נמי כמחובר דמי.

ולפי"ז שוב קמו וגם נלמד דברי משי"ב דמי"מ שנשאלו ועסקו ממקום חיבורם ללורך תלוש ולצסוף חיברו כללורך מחובר משקרא הו' ואינם מקבלים עומאה, אבל לא מעמאים דמר מדין הכשר קאחיין עליה, דלדבריה דלענין הכשר פשוט הוא דתלוש הו', אלא דלענין זה עדיף דין קבלת עומאה מדין הכשר, דלענין הכשר כחלת הו' ולענין קבלת עומאה כמחובר הו' כמו שנתבאר בס"ד, אלא דמי"מ משי"ב להעיר בראשונה אכתי טענה זו במקומו הוא עומד, דמכיון שמדין צריכה קאחי משי"ב דמי"מ עליה, א"כ צמיון דידן שאין הדבר ידוע מראש בשעת עקירת המים ממקום חיבורם דבדלתי ישמשו מהם גם ללורך מחובר, שהרי אפשר שלא ישמשו ממים אלו רק ללורך דבר בתלות, א"כ לא שייך בזה דין צריכה כל עיקר כמו שנתבאר בס"ד.

ז

אמנם כן אכתי מצינו מקום ללמד בזה לקיום דברי משי"ב דמי"מ דגם מים הללו שבתוך מושב ציה הכסא המתובר לקרקע אינם מקבלים עומאה עפ"י דברי הדברי חיים (שם), והוא דמאותו הטעם שקבע זה משי"ב דמי"מ מסמרות דהמושב ציה הכסא עצמו המתובר לקרקע אינו מקבל עומאה משום דנעשה לשמש עם הקרקע, הכי נמי יש ללמד צמים הללו שאנו דנין עליהם, דכידוע אין שואצים אותם מים על ידי כלים תלושים מהגבר או מהים, אלא שמיצאים אותם על ידי גוררות וכלים מכלים שונים הקצויעים או מחוברים לקרקע או לכתלים, יש מהם שאין תורת כלים עליהם כלל קודם חיבורם לקרקע, ויש מהם שחורת כלים עליהם כבר קודם חיבורם לקרקע, אלא דמי"מ נעשו משקרא אדפתא דכתי לתצמם עם הקרקע או לכתלים, וא"כ הדבר תלוי צמחוקת הנוצ"י והח"מ ובהח"מ עם דברי חיים, והוא דלדעת התוס"ת והח"מ שכתבו לחלק צמיון זה בין דין קבלת עומאה לדין פסול דשאזכין, דאע"פ דלגבי דין קבלת עומאה מכיון שנעשו לשמש עם הקרקע ונתחברו עם הקרקע

קנה

י"ד סימן נה

בשם

עב

ט

ועתה נשים לב ולהעיר בסי' דיתר דברי משיב הד"ג מאי דשקיל וערי בנידון זה, והוא דלפי דרכו שבנה יסוד היתירו עפ"י פי ה"ש והרע"ב צריש מסכת מקואות, שפירשו בדין מי גבאים דהמים עלמס בעודם מחזירים לקרקע אינם מקבלים עומאה, כתב בזה משיב הד"ג דאמנם לא ילאנו מידי פלוגתא בזה, לדעת הרמב"ם בפירושו המשנה (שם) וכן כתב בהלכות עומאה חולקין (פ"טו ה"ח) דמי גבאים שנקרקע אעפ"י שאין שאובין שנגע בהן העומאה לר"ן, אז המים עלמן אעפ"י שהן עדיין מחזירין לקרקע הם מקבלים עומאה וכשי"כ אם הם שאובין, וא"כ הכי מים שבתוך המושב המחזיר בציה הכסא אף שהן מחזירין לקרקע וכשי"כ אם הם שאובין ומונחים בתוך כלי המחזיר לקרקע אם נמלא בהם דם אחר, שיצאה האשה עליהם ה"ל כהם הנמלא על דבר המקבל עומאה, אלא דמי"מ אכתי נסתפק בזה משיב הד"ג אי חשיבי בני מים לענין דיני כתמים כדבר המקבל עומאה, משום דתנאי יש בדבר שאינם מקבלים עומאה אלא אי"כ נגע בהם העומאה בל"ן, וכרי לא היה ר"ן האשה ציטיבתה שהמים שבהם הדם יהיו נוגעין בגופה, וא"כ המים המחזירין בקרקע שנגשו בהם זה לא נעמלו, והעלה בזה משיב הד"ג דאפשר ללא פלוג רבנן לענין דין כתמים דמי"מ הוי המים הללו ככל דבר המקבל עומאה כיון דמשכחת לן שיכא מקבל עומאה, אלא דמי"מ נשאר בזה משיב הד"ג בל"ג.

ודברי משיב הד"ג בזה נפלאו ממני מלביגים דנאי נפקא לן מינה במאי שאין ר"ן האשה שהמים שבהם הדם יוכי נוגעין בגופה, כרי עיקר תלוי לדעת הרמב"ם דאם העומאה נוגע בהמים בל"ן אז המים מקבלים עומאה, וא"כ ה"ל למשיב הד"ג לומר בזה משום דל"ן ר"ן האשה ציטיבתה שאלא ממנה דם כל עיקר שיכיה נוגע בהמים שבתוך הכלי, ומי"מ בעיקרה דמילתא נראה יותר כמו שמוסיק בזה משיב הד"ג דכיון שאם העומאה נוגע להמים בל"ן אז הם מקבלים עומאה, אי"כ תו הוי לכו מים אלו לדעת הרמב"ם כדבר המקבל עומאה ושייך בהו עומאה כתמים, ולאו משום לא פלוג הוא, אלא דכן הוא דינם של כתמים, דאם באהם לז' ואופן כל שהוא בר קיבולי עומאה הוא שייך בו עומאה כתמים, דאפילו אינו מקבל רק עומאה נגעים ג"כ שייך בו עומאה כתמים, וכמשיב ה"ש"ך (שם) ס"ק ע"ז) והוא מדברי התוס' נדה (י"ח ע"א ד"ה כרבי נחמיה) והרא"ש (שם) יעו"ש.

אמנם כן בל"ג כרי עיקר דברי משיב הד"ג בזה נפלאו ממני מלביגים, שכרי עד כאן לא כתב הרמב"ם כן לחלק בין אם נגע העומאה בהמים בל"ן או שלא בל"ן רק צמי גבאים, דכיוני צמים שבתוך הקרקע בין שהן מחזירין לקרקע ובין בשאובין שבתוך הקרקע כמבואר בדברי הרמב"ם שם, אבל צמים שבכלים ס"ל להרמב"ם דבין בל"ן ובין שלא בל"ן הם משמאים כמפורש בדברי הרמב"ם (שם), וא"כ ציין לידן דצמים שבכלים קיימין שההא, כמו שהעלה בזה משיב הד"ג צריש דבריו עפ"י דברי התוספות חדשים וכתחיים דכלים

ח

אלו המבוארים את המים יש מהם שמחזרים אותם צננין ובקביעות גמור ויש מהם שאינם מחזרים רק בחיבור רעוע, וגם לא ימלט שלא יהיו ציניהם כלום כאלו שכבר יש עליהם תורת כלו בחלום קודם חיבורם עם הקרקע, ומכל הלא טעמי נלפ"ד פשוט דאף להקל בנידון דידן על סמך סברה זו לדונם כמים מחזירים שאינם מקבלים עומאה.

והנה סבור היותי לקיים דברי משיב הד"ג כי נכונים הם להלכה עפ"י סברה אחרת אשר עלה בדעתי בדרך אפשר בסי'ד, והוא דאעפ"י דמים הללו באים על ידי לזרות וכלים מכלים שונים, שכווננו על ידי פועלי המדינה לצורך שאיבה וכולנה המים ממקום חיבורם צמשיינות ותחומות וניזים והרות, לכל מקומות מושבותיהם וציהם הפרטי של כל אחד ואחד מאנשי המדינה, לזו נאמר דכלים תלושים הם נחשבים לענין פסול שאובין ומיד בעקירת המים ממקורם לתוך הליטרות וכלים נפסקו ממקום חיבורם וכמים תלושים נחשבים, מי"מ כיון דלחלשות עקירתה ושאובה המים לא נעשה בחלשות כח אדם רק שנועמם הם נעקרים ממקום חיבורם על ידי כח האלקטרי או וואקיום בל"ג או ככל אחר אופן שהוא שלא על ידי כח אדם השוכהו ושלא על ידי מחשבת ור"ן שום אדם לשאוב אותם לצורך איזה דבר, אי"כ אעפ"י שהמים נעקרו ונחלשו ממקום חיבורם וכשאובין הם, מי"מ מכיון שלא נחשבו עדיין בחלום על ידי מחשבת ור"ן שום אדם אינם נכשרין ואינם מקבלים עומאה עד בעת השתמשות בני אדם בהם, ואפילו נאמר כי בהפעלה האדם את כח האלקטרי או כוואקיום לצורך עקירתה ושאובה המים אז נחשבו המים לר"ן לחלום, מי"מ אין זה כי אם צמים הראשונים שנעקרים ונתלשו ממקומם מכה פעולתו, וכמו שפילין בתולין (פ"ז ע"א) לחלק בזה בין כח ראשון לבח שני יעו"ש, אבל שאר המים הבאים אח"כ פשוט ושלא על ידי כח אדם הם באים ולא נחשבו עדיי בחלום.

ולפ"ז היה נראה לכאורה צנוגע לנידון דידן דכיון שאין המים נכשרים עד שעת ההשתמשות בהם דלא הוא שם נחשבים בחלום, דכיוני שפתיחה הקרא"ן להוליא את המים אז הם נחשבים לחלום, וא"כ בנידון דידן כשפתיחת את המים אדעמא שיכנסו לתוך המושב המחזיר שבציה הכסא כרי לצורך דבר מחזיר הם נחשבים ואכתי לא הוכשרו לקבל עומאה ואינם מקבלים עומאה.

אמנם אחרי כעיון גם זה אינו דאעפ"י דלחלשות עקירתה ושאובה המים ממקום חיבורם אינו מכה אדם, אלא שמאליהן כן נעקרים ונשארים ממקום חיבורם לתוך בני לזרות וכלים, מי"מ מכיון שכלים ולזרות אלו הוכנו והועמדו עם לצורך זה כדי שהמים ישאבו ויעברו דרכם למקומות שהם נרכים שיכיו מוכמים לכל נרכיהם של בני המדינה שוב חשיבי נשאבו לר"ן אעפ"י שגוף עקירתה ושאובה המים נעשה מאילוי, וכמו שמוכח מכתב דוכתי במשניות במסכת מכשירין (פ"ד) ומדברי הרמב"ם (פ"ז מהט"א) יעו"ש, וכו' מה שנתפ"ד להפיר בשיקור יסוד היתירו שהעלה משיב הד"ג בנידון זה.

דברים המהוברים לקרקע אפילו נשאו לשמש עם הקרקע דין כלים חלשים עליהם לענין פסול שאובין וכמים שבכלים חשיבי וזכיל ענין הם מקבלים עומאה בן שנגע בהם בעומאה לראון וצין שלא לראון, ואינם ענין כלל למחלוקת הרמב"ם והראש"ד וסיפתו בר"ש והראש"ש והרע"ב בפירוש המשנה בר"ש מסכת מקואות דין מן גזאים, דמים חלשים קיימיין שהחל דבכל ענין הם מקבלים עומאה אליבא דבר"ש אם נחשבו בחלש כמבואר להדיא בסמ"ט משניות במסכת מביאין וכמפורש יולא בן גם מדברי הרמב"ם (צפ"ב מהעו"א) ולא נחלקו בזה משולם.

וכן בהא דשקול וערי עוד משי"ב הד"ג לשיטת הראש"ד בהשגותיו על הרמב"ם (שם) דהא דמים שבגזאים אינם מקבלים עומאה קודם שנתלשו איש אלא בשם צה"ס רביעית מים שהוא שיטור מקוב מן התורה לעבילת מחטין ולמרחץ, וכחז משי"ב הד"ג דאם המים שבגזאים חלשים תלוי במחלוקת אי טעו שאוב במקום פסול מן התורה או כשר מן התורה, ולדעת הפוסקים דכולו שאוב פסול מן התורה לא מיידי מחמתיו רק במים שאינן שאובין, אבל מים שאובים שבגזא מקבלים עומאה אף שהם בקרקע, ולדעת הפוסקים דכולו שאוב במקום כשר מן התורה מיידי מחמתיו אף במים שאובים דאעפ"י שהם שאובים אינם מקבלים עומאה, וא"כ בנידון דידן שהמים נשאבו קודם צואה לתוך הכלי המחזיר שבבית הכסא אכתי הדבר במחלוקת שווה לדעת הראש"ד אם הם מקבלים עומאה או לא, אלא דמי"מ מביק בזה משי"ב הד"ג דבדיון כתיבם שאינו אלא מדברין יש לסמוך בזה על סדרת הפוסקים דכולו שאוב במקום כשר מן התורה וא"כ בנידון דידן אף לדעת הראש"ד אין מים הללו מקבלים עומאה אעפ"י שהם שאובים, כיון שיש בהם רביעית ויש בהם שיטור מקוב בן התורה לעבילת מחטין ולמרחץ עכ"ל משי"ב הד"ג.

ולא ירדתי לעומק דעת משי"ב הד"ג גם בזה דבין דבמים שנשאבו בתוך כלים קיימיין שהחל, א"כ אין צה"ס ענין כלל לדברי הראש"ד אלו, ובין שאין בהם רביעית ובין יש בהם רביעית העוקר תלוי אם נשעה עקירתם ממקום חיבורם נחשבו לאורך דבר תלש או לאורך מחזיר, אם לא עפ"י דברי הדברי חיים (שם) דכלא הו"ו עליהם שם כלי בחלש ונהחזרו אח"כ לקרקע צננין קלה ובקביעות גמור דלאו שם כלי על זה כלל וכמים שבחוף הקרקע הם נחשבים, ולברמב"ם אף הם מקבלים עומאה אם נפל בהם בעומאה לראון, ולבראש"ד ג"כ אם אין בהם רביעית שאין בהם שיטור מקוב מן התורה הם ג"כ מקבלים עומאה אף דכמים שבקרקע הם נחשבים ואין עליהם דין שאובין כלל.

אמנם כן כבר כתבתי למעלה בס"ד מכיון דאף לדעת מן הדברי חיים זללה"ה אין זה אלא דוקא בשלא היה עליהם שם כלי בחלש קודם חיבורו עם הקרקע ודוקא כשמחזרו עם הקרקע צננין וקביעות גמור, וא"כ כתי

למרחץ וכלים שאנו דין עליהם שהמים צאים על ידם ממקום חיבורם למקומות משובתיהם של הכלים להם לא ימלט שלא יהיה ציניהם כלים כאלו שכבר היה עליהם שם כלי בחלש קודם חיבורם וגם יש ציניהם כלים כאלו שלא נקצטו צננין וקביעות גמור, א"כ הדבר פשוט דאף לדעת מן הג"ס"ק הדברי חיים זללה"ה דין מים חלשים ושאובין עליהם ועיקר הדבר תלוי אם נחשבו לאורך דבר בחלש דלא הם מקבלים עומאה ואם לא נחשבו רק לאורך מחזיר אעפ"י שנעקרו ונתלשו ממקום חיבורם אינם מקבלים עומאה, וא"כ לא נשאר לנו מקום להקל בנידון דידן אם לא עפ"י דרכו ובספרתו של משי"ב הד"ג דמכת דין ברורה קתתי מר פלה, אמנם כן כבר כתבתי למעלה בס"ד מה שנתעמד לזה שיקר כאן בנידון דידן דין ברורה כלל דאף זה בגדר ברירה וכמים שנתלשו לאורך דבר חלש הם נחשבים ומקבלים עומאה וגם כהם הנמלה בהם עמא.

יא

והנה ראיתי דבר פלא ותמוה בספר דעת תורה על הלכות נדה (שם) שכתב וצדיו, נמלא כהם במים שבחוף הכלי יש לימור למאי דאיתא צמור (ס"ד ע"א) והוא נדב (ג' ע"ב ד"ה וכתניא) דספק עומאה האפה על פני המים עבור, ואין לעיין בספר ישועות יעקב (שם ס"ו ק"א בתוד"ה ובחידושי אמרתי) שכתב ד"ל ברור דאם נמלא דם בחוף הספל על המים דאין בזה עומאה כתיבם כיון דספיקא הוא ואין קי"ל דספק עומאה האפה על פני המים ספיקו עבור יע"ש, ומאד נפלאו ממני דברי קדשם מלהבינים מכמה וכמה טעמים, חדא דא"כ למה נקט המהרש"ם שם דינו דוקא בכתם שנמלא במים שבחוף הכלי, הרי גם בספק עומאה האפה במים שבקרקע ג"כ קי"ל דטעור כמבואר בש"ס (שם) ובברמב"ם (פ"ד מהלכות אצות בעומאה ה"ג), ואדרבה מפורש יולא מדבריו (שם) דבנמלא הכתם על גבי מים שבקרקע דאם אין בהם רביעית לכי"ע עמא, ואם יש בהם רביעית תלוי בפלגתה רמב"ם וראש"ד ויע"ש, ודבריו אלו סתירתי הם לכאורה דאם מעבירין כהם שפפה על פני המים אין שום נפקא מינה בזה אם אפה על פני המים שבכלי או שפפה על פני המים שבקרקע.

ועוד והוא העיקר הרי עיקר דין זה בספק עומאה שפפה על פני המים דטעור אינו אלא בעומאה שרץ ולא בשאר עומאות, כדמוכח בפשיטת דברי הש"ס בחור (שם), ומפורש יולא בן מדברי הרמב"ם שם שכתב ולא אמרו ספק עומאה אפה עבור אלא לשרץ בלבד, ועוד הרי גם בלח"ה אפילו נימא דגם בשאר עומאות דינא הכי, מי"מ הרי עיקר דין זה אינו אלא לגבי אדם וכלים ספק נגשו בהשומאה או לא נגשו קי"ל שהם עבורים, אבל המים עמנם פשוט שנתמאו ואפילו בספק עומאה שבחוף המים, כמבואר בדברי הרמב"ם (שם ה"א) דספק משקין לעמא אחרים עבור אצל לעומאה עמנן עמאים מספק, וכמבואר עוד שם (כ"ז ח') דעמא שפפט ירו או רגלו לצין משקין עבורים, או שאק כבר עמא לצין

קנה

יריד סימן נה

בשם

עג

לכן משקין טבורין ספק נגע במשקין ספק לא נגע הרי
אלו עמאין בספק, חזית שהיא מליחא דמשקין ופשוט הטמא
אח ידו לאחיה ספק נגע במשקין ספק לא נגע בזה המשקין
עמאין והחזית טבורה שאין ספק במשקין מטמא יטו"ש,
והוא משנה מפורשה (בפ"ד דטברות מ"ט) ספק משקין
ליטמא עמא כמו שאין הכסף משנה שם.

וגם בלח"ה נראה דעיקר דין זה דספק טומאה קף אינו
אלא בטומאה ודלית וצטפק נגיפה, דהיינו ספק נגיפה
הטומאה בטבור או ספק שהטבור נגע בטומאה כמו שפירשו
רש"י ותוס' (שם) וכן הוא ברמב"ם (שם), וכדמוכח מסוגיות
הש"ס עליו דקא דריש לה מקרא (ויקרא י"ח) בכל השרץ
השרץ דמשמע בכל מקום שהוא שרץ וכתיב על הארץ הא
כילד ודלוי מגשו טמא ספק מגשו טבור, הרי דגזרת הכתוב
כן הוא דספק מגע בטומאה שעל פני המים ספיקו טבור,
ופשוט לפי"ז דהמים עלמך שהן נוגשים בהטומאה פשיטא
שהן טמאים אם מאד עלמך ראויין הם לקבל טומאה שהרי
מגעו ודלוי הוא, אבל אין בכלל דרשה זו למגע גם כן דספק
טומאה ומגעו ודלוי דספיקו טבור דהא לא שמעינן מדרשה
ז, ואי"כ צבאי"ג דספק טומאה שעל פני המים ונגעה ודלוי
בטבור בחדם או בכלים וכן המים עלמך שהספק נוגעה זהם
העיקר הדבר תלוי אם הוא מהספיקות שהולכין בהם לחומרא
הכי נמי דבזה אלוהין לחומרא ואם לאו אלוהין לקולא, אבל
אין בזה שום ענין לדרשה זו דדרשינן מנייה למגע דספה
קף על פני המים דספיקו טבור וכל זה נראה פשוט וברור
לכמשינן (שם) בפ"ד.

ובר מן כל דין ל"ט דלפי דברייהם שמהמים דין כהם הנמלא
על המים לדין ספק טומאה האפה על פני המים,
אי"כ הכי נמי צכתם הנמלא צרשות הרצים נמלא הכי ליתכא
זה משום טומאת כתמים כדון ספק טומאה צרשות הרצים
שהוא עבוד דמאי שאל ספק טומאה שלפה על פני המים
מספק טומאה צרשות הרצים שהוא גם כן טבור, וכרי לא
אשהמוט שום פוסק לאשמעינן חידוש זה דכתם הנמלא צרשות
הרצים טבור, ואדרבה מסתמית דברי הש"ס צנדה (י"ח
פ"ג) דאמר רב אשי עיר שיש צב חזירים אין חוששים
לכתמים ע"כ מוכח דליתא להאי דינא, דגדולה מזו הו"ל
לאשמעינן דבכל עיקר רשות הרצים אין חוששין לכתמים
אפילו בדליכא במאי לתלות ובדלוי דתלילה לומר כן, ואי"כ
הכי נמי בספק טומאה הנמלא צרשות הרצים, משום דכל
עיקר גזירת כתמים על הספק גזיר במש"כ הברי"ז (שם
סי"ק י"ז) ומש"ה לא דינין צבו דין ספק לעברם מחמת זה
כל זמן שאין לנו צמח לתלותו, ומכל הלין עטמי נלטי"ד דאשפ"י
שהדבר ילא מפי הכי שני גאוגי וגדולי הדור תקיפי קמאי
מכמה זורות שלפנינו, אפיי"ה אין לסמוך ולהקל ולנשות
מעשה כדברייהם על סמך סברא זו לצד צלי שום תליה
אחרת.

יב

ובהיותי צב הנוי להעיר עיד בדברי המברש"ם בספר דעת
טורח (שם) במש"כ דאם נמלא הכתם על גבי

מים שצקרקט אם אין בהם רביעית לכוי"ט מטמא, ומוכח
מסתמית דבריו דבכל ענין כתב כן דבין בשאובין ובין בשאין
שאובין צפתות מרביעית לכוי"ט מטמא, ודבריו ל"ט דלכאורה
אין זה אלא לדעת הראב"ד בהשגותיו על הרמב"ם (בפ"י
י"הטו"ח ה"ח) שכתב כן דמה שאמרו שאין מי הנצח
מקבלין טומאה עד שיתלשו דוקא שיש בזה רביעית כדי
להטביל בזה מחטין ולטרות, ומשמעות דבריו דמים שאין
שאובין קא מיירי דסתם מי גבאים מים שאין שאובין נייהו,
ואפיי"ה צפתות מרביעית מקבלין טומאה אשפ"י שהן מחוברין
לקרקט, ולפי מה שמבואר דעה הראב"ד בספר שעלי הכסף
(בפוסקא ספק מים שאובין שטברו הכמים כולד) דטובה
שאיב כשר מן הטורח, והיינו היכא דצאו מחליהן לתוך
המקוב, וכן כתב רבי"י (בס"ח ר"ח) בשם הר"ן והרמב"ן, אבל
אם צאו על ידי חפיסת ידו אדם לתוך המקוב הדבר תלוי
בשני הגירסאות שבספריי שעלי הכסף אי ס"ל דמלאורייתא
פסולים הם או שאין פסולים רק מדריגין וכבר הארכתי
בביאור נידון זה במקום אחר (לקמן סי' פ"ח) בפ"ד, ואי"כ הכי
נמי לענינו בשאובין שצקרקט אם אין בהם חפיסת ידו אדם
צפתות מרביעית הכי נמי דמקבלין טומאה ואם יש בהם רביעית
אין מקבלין טומאה ואם צאו על ידי חפיסת ידו אדם לתוך
הגומא שצקרקט אפילו אם יש בהם רביעית הדבר תלוי
בשני הגירסאות שבראב"ד (שם), וכל זה אינו אלא לדעת
הראב"ד ודעת יחידאה היא לכאורה וכמו שהבין צב גם
מש"כ הרי"ג, וכמו שמוכח מדברי התוס' (בסוף משנה
ב' דפ"ז דמקואות) שכתב ודע שבראב"ד שם כתוב לומר
דהא דאין מי נצח מקבלין טומאה עד שיתלשו שהוא דוקא שיש
בהם רביעית כדי להטביל בזה מחטין ולטרות, הרי מוכח
דעתו דס"ל דאין זה אלא לדעת הראב"ד אבל לדעת שאר
כל הפוסקים שלא פירשו כן בפוסק"ם צרי"ט מסכת מקואות
סתמא כפירושו דלדעתם אפילו מים כל שבו שצנעה גם כן
אין מקבלין טומאה.

וכן מוכח מפוסק"ם לברא"ש (סוף פ"ח דטברות) שהביא
מש"כ הרי"ג אהא דתנן האשבוך חיבור לעומתה ולטבריה,
וכתב שם הרא"ש דלענין טומאה לא שייך להזכיר מים שצנעה
לענין חיבור, כיון שהמים שצנעך בגומא לא מקבלין טומאה
כדליתא צרי"ט מקואות דמים מחוברים לאו בר קבולי טומאה
נייהו, אלא לענין טומאה מיירי דמים שבשני כלים ונוגשים
צפתת הכלי זה לזה כו"ו חיבור וטמא זה עם זה, וכל
צית כיוס מים מכאבו צלשך אשבוך לפי שהזכר אשבוך
אלל מקוב, אי נמי הא דאמרינן צרי"ט מקואות דמים מחוברים
לא מקבלי טומאה היינו מי גבים שנקו ומטמא, אבל השופך
מים לתוך גומא בר קבולי טומאה נייהו, וכן מוכח בפ"ק
דפסחים גבי משקה צי מטבחה דכן לא שנו אלא צקרקט אבל
בכלים עמאים וצקרקט נמי לא אמרן אלא דהוי רביעית
דחזי להטביל צב מחטין עכ"ל ברא"ש, הרי מוכח לכאורה
דעת הרא"ש דלפירוש הראשון ס"ל דמים שצקרקט בכל ענין
מקבלין טומאה אפילו אם אין בהם רביעית וכש"כ כשיש
צבם

קנה

ירד סימן נה

בשם

עד

עדין עליוס לאחר שכוו דוקוס לה ליכא למוסג צכו למאכולת דמאין יכל לשם מאכולת ולא תלין במאכולת.

ואולי י"ל דלאפוקי מדעת הסוסי (שס ד"ה בעד שאינו דוקוס) (לה) דס"ל דאם נעלה בעד במקום המונע ולא דקתו עכשו אפשיי שכיח דוקוס לה מעיקרא בעד שאינו דוקוס תשיבא, וכעין זה הוא סברת הרמב"ן בחידושו (שס), לאפוקי מסברא זו כתב הר"ש כן דזה בעד הדוקוס תשיבא דמאין יכל לשם מאכולת, יאף דאין לה קי"ל כהסוסי והר"ש צוה, אלא כהכרעת הרשב"א ושאר הפוסקים שבאים אחריהם להלקי בזה בין עד בדוקוס למד בינוי ובין אינו דוקוס לגמרי, וגם בגוף גדרי ומכוח עד בינוי הוא דבר התלוי במחלוקת מגדולי רבותיו האחרונים ז"ל למד ולמד כדאית לכו כמו שבארתי באריכות בספרי שו"ת קנה בשם (ה"א ס"י פ"ג) בס"ד, מ"מ הדבר פשוט ולכו"ש הכי הוא דלא תלין במאכולת רק אם מקום שהכח נמצא עליו המאכולת מלווה עם ושייך להגותו במאכולת, משא"כ במקום שאין המאכולת מלווה לא שייך לתלות עם במאכולת ואפילו בכתב פחות מכשיעור עמאה, ומהאי עמאה בכתב על גשרה לא תלין במאכולת לדעת הרמב"ם (פ"ט מהכ"ז ס"י) לפי סברת הגבוח מיימוניות בשם רבנו שמחה מפני שכל הגוף בדוקוס הוא אלא דם מאכולת ואין מקום לתלותו במאכולת, ומהאי עמאה לא מלווה בדברי הפוסקים וצו"ד (ס"י ק"א) דדון מלאה דם בתוך מי רגלים דקיי"ל שאין צוה רק עוממת כהם ויש צוה כמה וכמה חילוקי דיינים לא מלווה שכיח בזה אחר נפקא מינה לדינא בין כהם פחות מכשיעור ליותר מכשיעור, והכי נמי צידדון דין בכתב המלאה צדוק המים שבצית הכסה או בנמצא כהם על גבי מים שבקרקע וכדומה מכיון שהמים דוקוס הם אלא מאכולת פשוט הוא דלא תלין עם במאכולת.

אחא דכתב המחבר דלויס עמאה רק בברגשה דהיינו מדאורייתא אבל מדרבנן עמאה אפשיי שלא הרגישה, והרי המחבר בדם פחות מכשיעור קא מייירי וא"כ מוכח ש"כ דבדם שבדאי יכל מגופה אפשיי שלא הרגישה אפילו בפחות מכשיעור עמאה, וכן מצוהר דעת הכו"ש ע"מנו יע"ש.

ומצינו לו חזר להתורה השלמים בסברא זו, והוא בשו"ת משיל דקב (ס"י כ"י) שכתב להוכיח כן דבכתב פחות מכשיעור לא גזרו עליו כלל ואפילו במקום שאין לתלותו במאכולת, ממאי דפשיטא ליה לרבי חייא (גדכ י"ד ע"ב) בדקב בעד שאינו דוקוס ומלאה עליו דם דאף לרבי דמעתא צוה עומאה ודאית מדאורייתא אינו מעמא רק בכתב שהוא בגרים ועוד, וקאמר ליה רבי חייא לרבי אי אחר מודה דבשיק בגרים ועוד, ואמר לו רבי דבשיק בגרים ועוד לאפוקי מדם מאכולת וכיון דנפק לה מדם מאכולת ודאי מגופה אחיא ועמאה עומאה ודאית יע"ש, דלכאורה לפי מאי דמקי ליה תוס' (שס) דמייירי בעד שכיח דוקוס מקודם רק שלא דקתו עכשו כיח אפשר למד דגם בפחות מכשיעור עמא, וא"כ לכאורה לפי דעת הסוסי מכה מה פשיטא לרבי חייא באמת כן דדוקא בבשיעור גרים ועוד מעמא ליה רבי משום דהוה ובפחות לא, וע"כ ז"ל משום דפשיטא ליה דזה השיעור צריך על כל פנים משום דכל שהוא פחות מכשיעור לא גזרו עליו רבנן כלל ואפילו בודאי מגופה אחיא כל שהוא בלא ברגשה לא גזרו עליו רבנן כלל, ומשי"ה פשיטא ליה לרבי חייא דבשיק בגרים ועוד על כל פנים, וגם רבי מודה ליה בזה, וכתב עוד שם דכן נראה לו לדקדק מלשון הטור (שס) שכתב לא גזרו על הכתב אלא אם כן יהא צו בגרים ועוד, דמשמע גם כן מלשון זה דבפחות מכשיעור לא גזרו עליו כלל.

אמנם כן כבר האריך הסדרי מהרה (שם ס"ק ס"א בתד"ה עוד ראיתי) להשיג עליו בזה, דא"כ אפשר למד בטעמו של רבי חייא לפי דעת הסוסי דהוה דפשיטא ליה לטבר בכתב פחות מכשיעור הוא משום דמעיקרא לא גזרו בזה, ואפשיי שכתב בודאי מגופה אחיא עכורה מהאי עמאה אפשיי שאין לנו צוה לתלותו, הרי בכתב המלאה על ידי צדוקת עד קא איירי רבי חייא ורבי, ובכתב שבדאי מגופה אחיא מדאורייתא מעמאין לה אפילו בפחות מכשיעור, ועל כרחך דמכה דין תלוי קא אחי עלה לטברה בפחות מכשיעור, וכתב עוד שם דגם מש"כ שם דכן משמע מלשון הטור שכתב לא גזרו על הכתב אלא אם כן יהא צו בגרים ועוד דמשמע דאפילו אי בודאי מגופה אחיא מכיון שהוא פחות מכגרים ועוד עכורה, וכיינו דס"ל להמשיל דקב דהוה דאיתא בש"ס ופוסקים דעמאה דבשיק בגרים ועוד משום דתלין במאכולת, הכי פירושו כיון דכל הסדונים מלאים מדם מאכולת ולא תמלא בת לאברהם אצו שתייה יושבת תחת בעלה, משום הכי לא גזרו כלל על פחות מכגרים ועוד אפילו אי בודאי מגופה אחיא משום לא פלוג, דכיון דבראייה שלא בברגשה עכורה מן הכורה אלא מדרבנן הוא דמעמאין לה, אם כן

עליו אז חל בפחות משיעור זה אעפ"י שאין לנו עכשיו זמאי לתלותו לא מחמירין עליה לעמאומה, דמאי נפקא מינה אם המאכלות מזויה רק שאין צו כשיעור גרים כמו שהיה בזמן החת"ם, או שאין המאכלות מזויה כלל ציינוו הרי לגבי כחם שהיה יותר משיעור מאכלות שבזמנינו דא ודא אחת היא, וכמו דסמכין להקל על סברה זו לדעת החת"ם לגבי כחם שהיה יותר משיעור מאכלות שבזמנינו, כפי נמי דסמכין להקל על סברה זו בכחם שהוא פחות משיעור אעפ"י שאין המאכלות מזויה כלל ציינוו.

ומ"מ נראה דאין צרכי ענין לפלוגתא הפוסקים הבי"ל אי בכחם פחות משיעור לא גזרו עליו כלל, או דוקא היכא דאפשר לתלות במאכלות הוא דתלין ובלא"כ לא, דאי הו"ב ס"ל לכתח"ם כסברה חתורה השלמים וסיפתו דכחם פחות משיעור לא גזרו כלל, אם כן דעדיפא מייבא הו"ב ליה למימר דכחם פחות משיעור מאכלות שבזמנא משיקרא לא גזרו עליו, ולמה ליה כל האריכות צוה משום דשיקרא הגזרה לא היה אלא משום חומרא דטעמא ומשום לא פלוג טימאן אוחתה גם לצעלה, ואי לא דהוי דבר שנאסר בזמנין הו"ב לנו לעברה לגמרי לצעלה, אלא על כרחיך דפשיטא ליה לכתח"ם דצדיקין ויסודן של הדברים צדדי דמכח דין תליה הוא דתלין עליה דדוקא היכא דאיכא למיתלי במאכלות הוא דתלין ובלא"כ לא וכסברה הסדרי טברה וסיפתו, ומש"כ הוכחה נבאר דהסדר הדברים דאעפ"י דעכשיו בזמנינו נהצטלה התליה אי משום דתקטנו המאכלות ושיעור דם של מאכלות של זמנינו הוא פחות הרבה משיעור גרים, אי משום דאין מאכלות מזויות כלל ציינוו, מ"מ מכיון דמסורה הדין כעת שאין טעמא הו"ב לנו לצעל לגמרי כל שיקרא חומרא זו אי לא דהוי דבר שנאסר בזמנין ואי אפשר לצעלה אם כן שוב אוקמוין אותו אדיוו כמו שהיה בשעת הגזרה דלא הו"ב שפיר מקום לתלות עד כשיעור גרים ויעוד, ומינה נראה דעד כאן לא כחם החת"ם כן להקל בכחם פחות משיעור אף שאין לנו זמנה לתלותו, דוקא במקום שהמאכלות מזויה, או אפילו בזמנינו שאין המאכלות מזויה כלל, מ"מ במקומות אלו שבזמנינו הו"ב המאכלות מזויה שם אחי גס בזמנינו מקילינן בכחם פחות משיעור, משום דשעת הגזרה שבו המאכלות מזויה אז שפיר הו"ב כאן מקום לתלות צו, משא"כ בכחם הנמצא במקומות אלו שגם ציינוהם לא היו המאכלות מזויות שם ובגון בכחם הנמצא על המים שגם בזמניהם לא היו חולקין אותה במאכלות, א"כ הכי נמי בזמנינו לא מקילינן צ"ב.

ד

והנה עוד נסתפק מע"כ הדין שליט"א ציינון דידן צאם נמצא הכחם שבתוך המים לאחר העלה מי רגלים או יג לאש צוה לדילמא ארגשה וקא סברה הרגשת מי רגלים הוא, וכוא עפ"י דברי החו"ד צידודשים (סי קפ"ג סק"ג) שכתב דאם קיימה עלמה בתוך שיעור וכת סמוך להעלה מי רגלים או לתשמיש ומלאה דם היא עמאה מדאורייתא

כס אמרו שהיא עמאה צריכה שלא בהרגשה וכס אמרו שהיא טברה בכחם פחות משיעור, והצו"ה גם כן מדברי התורה שלמים דס"ל הכי, וכחצ דין משמש גם כן בספר אורה מישור (ריש סי ק"ל) דס"ל הכי יעו"ש, וא"כ הרי לנו דעת התורה השלמים והמש"ל לדקדק והאורה מישור דצדדא שיטת קיימי דכחם פחות משיעור לא גזרו עליו כלל ואפילו זמאי שאין לתלותו במאכלות טברה.

אמנם הוא ז"ל מסוק צוה דלפתחו אין דצריכהם נכונים דדוקא הכא דאיכא למיתלי במאכלות הוא דטברה חלל אם ודאי מגופה נפק אע"פ דשלא בהרגשה אחיה עמאה, וכן הוא לשון הצריחה שממנה מקור דין זה עד כמה הוא חולה עד כגרים של פול, ולא אמר עד כמה היא טברה מוכח דדוקא היכא דכוא ספק אם ילא מגופה או לאו צוה הוא דחולה חלל היכא דדאי גפיק מגופה עמאה, וכן כתוב בתוס' וז"ל פחות מכן חולה אותו צדמ מאכלות עכ"ל הרשב"א, ויעו"ש בסדרי טברה מש"כ לדמות הוכחה המש"ל דקדק מדקדוק לשון העור יעו"ש וכחצ דאין להמליץ דין חדש מדקדוק לשון זה נגד משמעות הצריחה, ועוד הוכיח כן גם ממה דס"ל להרמב"ם וסיפתו דעל צדדו אין צריך שיעור ובעטם כתב בהגמ"י משום דלא שכיח מאכלות על בגוף, מנאר דהיכא דאיכא למיתלי במאכלות עמאה, ודוקא למיך דשאינו גוף דלעולם דדוק הוא חלל מאכלות, משא"כ בכחם הנמצא על בגד דכיון דעפ"י הרוב איכא למיתלי במאכלות מש"כ אמרו דלא פלוג דאף היכא דאיכא למיתלי במאכלות טברה דזו דוחק עכ"ל הסדרי טברה.

ואם כן הרי לו דעת הש"ך והכו"פ והסדרי טברה ששלשתן ניבאו בסגנון אחד דדוקא היכא דאיכא למיתלי במאכלות הוא דתלין ובלא"כ לא, והוכיח כן הסדרי טברה ממשמעות לשון הצריחה ולשון הרשב"א בתוס' ומדברי הרמב"ם, והוא הראיה שכתבתי גם אני למעלה בס"ד, ודחה לגמרי סברה הפוסקים המקילים צוה וס"ל דלא גזרו כלל במאכלות פחות משיעור אפילו במקום שאין לתלותו במאכלות.

ונראה דגם לפי מה שהעלה צוה מרן החת"ם ז"ל (יו"ד סי ק"ג) דאעפ"י שהמאכלות בזמנינו הוא קטן הרבה ממה שהיה בזמניהם ואין צו כשיעור גרים, מ"מ כיון דתחילה הגזירה הו"ב משום חומרא דטעמא ולא פלוג רבנן ועמאו אותה גם לצעלה שלא תהיה חוכה באשה עמאה דהי לעברות וטברה לצעלה וכיון שנאסר בזמנין אם כן אעפ"י שצטל טעם טברה מ"מ גזרה לא צטלה ועדיין אסורה לצעלה, וכיון שכל עמאה לא נאסרה לצעלה אלא מתקנת חכמים הראשונים אם כן אין לנו לעמאומה אלא כשיעור כחם שבזמניהם שהיו מאכלות גדולות מזויות אעפ"י שבזמנינו אין נמצא כואה עכ"ל החת"ם יעו"ש. ונראה פשוט דכוא הדין הוא בעטם בזמנינו זאת שאין המאכלות מזויה כלל ציינוו כידוע, מ"מ הכי נמי דמשה לא זכר מנתקמה כסברה החת"ם צוה דכיון שכל עמאה לא נאסרה לצעלה אלא מתקנת חכמים הראשונים אם כן אין לנו לעמאומה אלא כשיעור כחם שבזמניהם שהחמירו

קנה

י"ד סימן נה

בשם

עה

מדאורייתא, וכן כתב עוד שם צניחורים (סי ק"ל סוסק"א) דאם מלאך דם סמוך להעלה מי רגלים צשיעור וסת עמאכ מדאורייתא אף צלא הרגשה כמו צשיעור וסת אחר השמים, דכמו דאמרינן הרגשת שמש כן אמרינן הרגשת מי רגלים הוא צנדה (ר"ז ע"ג), וכן כתב הפתחי תשובה (שם סק"א) צשמו, הרי דפשיטא ליה להחור"ד דצדס הנמלא צתוך שיטור וסת סמוך להעלה מי רגלים או לתשמיש אף צלא הרגשה עמאכ ודאי מדאורייתא, ועפ"ז יש להסתפק לכאורה צכל כחס הנמלא סמוך להעלה מי רגלים או לתשמיש או עמאכ מדאורייתא או לא, וספיקא דאורייתא היא דדילמא צברגשה אתיא וקא עענה צברגשה מי רגלים או הרגשה שמש.

וכן נמי מצינו שנסתפק הסדרי עברה (סי קפ"ג סק"צ צחד"ה אמנם) לגבי כחס לאחר תשמיש דלפי מה שמשמע צדברי הפוסקים דמהאי עמאכ כחמים מדרבנן משום צלא הרגישה, דכל זה ניהא היכא דלא שמשא צכל היכא דשמשא ואחי"כ מלאך כחס והכנס הוא יצט שחי אפשר לומר דענה צה אמאי נמאט שהוא דרבנן וניחות שמה צה צברגשה ומה צלא הרגישה אימא הרגשה שמש הוא ואינו צדקה מיד היתה מולאת דם צצדוקתה ואם כן אמאי לא ניהוש כן צכתס הנמלא לאחר תשמיש שהוא ספק דאורייתא, וכן כתב עוד שם (סי ק"ל סוס"ק ל"ו) דל"ע היכא דשמשא מענה ואחר כך מלאך כחס על דבר שאינו מקבל עומאכ או על צבד צצוע דבעמא קיי"ל דעבורה אח"ג דודאי מגופה אתיא כיון דשלא צברגשה חזיא, אכל כאן אפשר דספק דאורייתא הוא דיש לומר ארגשה וצברה הרגשה שמש הוא עמאכ עכ"ל, ומצינו הפתחי תשובה (שם ס"ק ח"י), והוביף צזה דאם מלאך כחס סמוך להעלה מי רגלים יש גם כן ספק זה ובראה מקום למש"כ לעיל (ריש סי קפ"ג).

והנה חף שפתחי תשובה כתב כן להשוות כחס הנמלא לאחר העלה מי רגלים לכחס הנמלא לאחר תשמיש, ומשמע לכאורה דגם לדעת הסדרי עברה כתב כן, אמנם כן מדברי עברה עלמו (צבו קפ"ג שם) מפורש יולא מדבריו דדוקא צכתס הנמלא לאחר תשמיש הוא דמספקא ליה אכל לא צכתס הנמלא לאחר העלה מי רגלים, שהרי כתב שם אהא דאיתא צנדה (ג' ע"א) צבעמא דשמאי דכל הנשים דיין שעתן הואיל ואשה מרגשת צעמא, והלל דמעמא למפרע משום דצבורה דהרגשת מי רגלים היא, והיינו דס"ל להלל דעצידא אשה לעשות צין הרגשת המקור להרגשת צי רגלים, וכתב על זה הסדרי עברה דיש לומר שאינו אלא מעלה מדרבנן לתרומה וקדשים וכמו שהוכיח צחידושי צנדה (שם), והיינו שהוכיח כן ממש"כ התוס' (שם ע"ג ד"ה איכא צנייובו) דעמא דהרגשה מהני להלל שלא לעמא ודאי, דאף דס"ל להלל דעצידא לעשות צין הרגשת דם מקורה להרגשת מי רגלים ומש"כ מעמא איתה למפרע, מ"מ אינו מעמא אותה למפרע עומאכ דאיתא לשארף עליה תרומה וקדשים רק ספק עומאכ לתלות ולא לשרף, והיינו מכה האי עמאכ גופא דס"ל לשמאי דדיין שעתן והיינו משום דאשה מרגשת צעמא,

מכה האי עמאכ גופא ס"ל להלל דאיהו עמאכ ודאי למפרע משום דאשה מרגשת צעמא וכי"ל להרגיש צניחא דם ממנה, רק שאינה עמאכ אלא מספק למפרע, ומכה הוכיח הסדרי עברה דאי סלקא אדעתך דספק זה דעצידא לעשות צין הרגשת המקור להרגשת מי רגלים להלל כוח ספק דאורייתא ממש, אי"כ אכתי קשה לדעת התוס' אמאי יושיל שלא לעמא ודאי מאי שנה ממקור שנמדד ונמלא חסר דהתם נמי אינו אלא ספק אי חסר מטיקרא היה או לא ואפ"כ שרפינן עליו תרומה וקדשים, אלא ודאי ל"ל לדעת התוס' דרוב פעמים מרגשת ואינה עושה עמאכ צברגשה מי רגלים, ואינו אלא חומרא בעלמא ומש"כ מהני שלא לעמא צדאי אלא לתלות ויעו"ש מש"כ עוד צזה, הרי מצוה דעת הסדרי עברה דכל עיקר חשש ועשות צברגשת מי רגלים אינו לדעתו רק חשש וחומרא מדרבנן בעלמא ואם כן פשוט לדעתו דכתס הנמלא לאחר העלה מי רגלים נמי לא הוי רק כחס מדרבנן בעלמא, וכל עיקר ספיקו צזה לא הוי רק צכתס הנמלא לאחר תשמיש או הוי ספיקא דאורייתא או לא.

וגם צעיקר ספיקו של הסדרי עברה אם צכתס הנמלא לאחר תשמיש הוי ספק דאורייתא או לא, צבר כתב הפתחי תשובה (שם) צשם ש"ת המדח שלמה (חיו"ד סי' כ') שדחס ספיקו של הסדרי עברה צזה יעו"ש, וגם המעיין צדברי הסדרי עברה עלמו יראה להדיא דאעפ"י דספוקי מספקא ליה וגשאר צל"כ צזה, מ"מ צעיקר של דברים גם הוא דעתו צפשיטות דמסתחמת דברי הפוסקים נראה דדעתם להקל גם צזה, ומפורש יולא כן מדבריו (שם) דמסתחמת דברי הפוסקים משמע דלעולם אמרינן דכתמים דרבנן, והוכיח כן גם משו"ת פנים מאירות (ח"ש סי' קכ"ו) שכתב להקל צאשה שמששה עם צעלה והיב לה מכה צאותו מקום ונתרפאה ואחר תשמיש מלאך כחס צצגדיה דעבורה דכתמים שומעין להקל דעל ידי תשמיש נחגלע המכה והויליאה דם כיון דהיב לה כח צשעת תשמיש, ולכאורה ל"ע דהרי עד כאן לא מקילינן צכתמים אלא משום דלא ארגשה תלינן צמה שאפשר לתלות, ואם כן גחוש שמה רחאה נמי צברגשה וצברה דהרגשת שמש הוא ולא לתלות צמכתה שנתגלע על ידי דוחק התשמיש, וע"כ מוכח דעת הפנים מאירות דגם צכתמים הנמלאים לאחר תשמיש אין צבס רק איסור מדרבנן בעלמא, וכן הביא עוד שם משו"ת צב יעקב (סי' מ"ה) דגם צכתמים הנמלאים לאחר תשמיש תלינן שפיר היכא שיש צמה לתלות.

וכן הפנה עוד הסדרי עברה צפשיטות (סי ק"ל ס"ק ל"ג צחד"ה נחזור לענינו) וי"ל נחזור לענינו דהא דקיי"ל דכתמים דרבנן לדעת רש"י ותוס' וסיעתם (דהיינו לפי מה שהעלה הסדרי עברה שם לדעתם דצדס ודאי מגופה אפילו צלא הרגשה עמאכ מן התורה, ועמאכ דכתמים מדרבנן משום דלא הוי ודאי מגופה יעו"ש) אפילו אם מלאך להכתס אחר תשמיש וכדומה לו אפי"כ אפשר לומר דארגשה וצברה דהרגשת שמש הוא וכי"כ אפי"כ אמרינן דכתמים דרבנן, וכי"כ צשו"ת פנים מאירות (ח"ש סי' קכ"ו) ועיין צשו"ת

לדעת הסדרי עברה ללא זו דמיל דמטיקרא דדינה לא חיישין כלל לטעמה בהרגשה מי רגלים ואינו אלא מעלה מדרבנן בעלמא, אלא חף זו דבכל עיקר ספיקו של הסדרי עברה בכתם שנמלא לאחר השמים אי חיישין טעמה בהרגשה שמש גם כן מופשט פשיטא לבסוף דלא חיישין לה כלל מדאורייתא ואינו אלא ככתם בעלמא ואף לדעת החו"ד דמיל דטעות בהרגשה מי רגלים משג דאורייתא הוא, אמנם כן המעיין בדברי החו"ד יראה שאף הוא לא כתב כן רק באם מלאה דם בקינות לאחר שיעור וסת כמפורש ויאל דבריו בחידושים (סי קפ"ג ע"ג) וגם ביאורים (סי ק"ל ע"ג) מבואר בדבריו דבקיות איירי, אבל במלאה כתם לאחר הטלת מי רגלים או לאחר השמים אפשר דגם הוא מודה שאין עליו רק דין כתם בעלמא מדרבנן כמו בשאר כתם בעלמא, אלא שהפתיח השוכה (ע"ג) ניין לשון זה במש"כ בריש סי קפ"ג, ובמעיון שם יראה להדיא דגם הוא רק בקינות מיירי שם ולא בכתם.

שוב ראיתי בספר מנחת פתים (שם סצ"י) שהביא דברי הפתיח השוכה בשם הסדרי עברה (סוסי"ן ל"ו) ומוציא בספר פתחא זוטא (שם סק"ט) מה שגשאר צ"ע בכתם שנמלא לאחר השמים על דבר שאינו מקבל טומאה או בגד צבוע אם דיוו ככתם כתם בעלמא או דחיישין בזה לספק דאורייתא, ויבאר שם כוונת הסדרי עברה בספיקו זה דדוקא בכתם דחיי ודאי מגופה כגון צדקת קרקע עולם וישבב עליו דצב"ג יש מקום להחמיר כיון דהיא ודאי מגופה וגם איכא למיתלי דבהרגשה החי' אבל בסתם כתם הנמלא יש להקל דילמא מעלמא אחי, ולפי"ז לטעות רש"י דטעמא דצדקת קרקע עולם עברה דחיימור לא צדקת שפיר כמש"כ הסדרי עברה (שם ס"ק צ"ג) יש להקל בגל גווני והסדרי עברה שחובק להחמיר היא לטעות שאר הפוסקים דצדקת קרקע עולם ודאי מגופה אחי' ואפי"ה עברה משום דלא ארגשה ישי"ש.

ולע"ד נראה כמש"כ למעלה דהמעיון בדברי הסדרי עברה (שם) שהסתקתו למעלה יראה להדיא דע"כ סדרי כן הוא דבחר דמיבעיה ליכ הכר פשטא דאף לסדרת שאר הפוסקים דדמ' ומגופה שלא בהרגשה עובר מדאורייתא ואין צדק רק טומאת כתם מדרבנן, ולדידכו אפשר לפרש הא דצדקת קרקע עולם וישבב עליו ומלאה דם דעברה אפילו אם צדאי מגופה אחי', מי"מ במציאות כן הוא הדבר דאף צב"ג אין זה בגדר ודאית דודאי מגופה אחי' ואכתי בגדר ספק הוא דילמא מעלמא אחי' אי משום דמלא לא מיצדק שפיר או מחמת אחי' סיבה אחרת שאפשר לומר מחמתו דלא צ"ל סדס מגופה ומעלמא אחי' כמו שיראה המעיין בדברי הסדרי עברה (ע"ג).

טו

ובדברי מע"כ ה"ג שליט"ה נלמ"ד להעיר צמח שמוסיק בזה בסוסי"ן דבריו צב"ג ואם כן צידון שאלתינו אין כאן משג דאורייתא משום דילמא טעמה בהרגשה מי רגלים אלא אם ראתה את המים שבציה בכסא קודם שישבב שם

בש"י"ט שז יעקב (סי מ"ח) וכמו שכתבתי לעיל בשם (סי קפ"ג), וטעמא דמילתא כיון דלאו ודאי מגופה חייא מש"כ עברה מן הסורה ואפילו לדעת הרשב"א והרמב"ן וכו"ן שכתבתי לעיל דמיל דכח דכתמים מדרבנן בטעם משום דשלא בהרגשה חייא, לפי זה איכא למימר דאיכא דמלאה כתם לאחר השמים וכו"ג דאיכא למימר דטעמה בהרגשה דמלאה מדאורייתא מי"מ מסתומה הפוסקים שלא חילקו בזה נראה דמיל דלעולם כתמים דרבנן, וכו"עם כיון דטעיה לא שכיח כל כך וכמש"כ לעיל בדוכתי עובא, ובהצטרף נמי דילמא מעלמא אחי' אפי"ג שלא נחשקה בכתמים איכא למימר דילמא עברה ולא אדעהי מש"כ עברה, וכמש"כ בשם שז יעקב דמכ"י טעמא כתב הרמב"ם דוקא כו"כ המלאה בפנים היא בחזקת בהרגשה, אבל איכא דמלאה כתם כיון דאיכא לספיקי שמה מעלמא אחי' לא חמירין בחזקת בהרגשה ואינה טומאה אלא מדברי סופרים, מהאי טעמא יש לומר נמי במלאה כתם אחר השמים וכדומה לו אפי"ג דאיכא למימר דארגשה וטעמה, אפי"ה אינה טומאה אלא מדברי סופרים כיון דאפשר לומר עברה ולא אדעהי לאוקמי איתתא בחזקת עברה, וכן נראה מדברי הרמ"א בסוסי"ן זה (סצ"י) שכתב או שנמלאו על גבי בית הכסא, דמשמע אפילו היא עברה לרכיב אפי"ה אם נמלאו על גבי בית הכסא עברה, אפי"ה הכסא עברה, וכו"ג דמילתא דמילתא מי רגלים היא אפי"ה עברה, ואפי"ג שצדקת מקודם למקום שישבב עליו, דאי לא צדקה פשיטא דעברה דאפילו על דבר שמקבל טומאה נמי עברה כמו כתמי עד שאינו צדוק לה דעברה, ולפי מש"כ לעיל מקילוק בכתם אפילו צדד ציטוי דעברה וכדעת ב"י"ט, ואם כן קשה מאי חייא על דבר שאינו מקבל טומאה, אלא ודאי דמיירי דאפילו היה צדוק לה צב"ג אפי"ה עברה, דכיון דלא ארגשה ואיכא נמי למימר דאחר כך בכתם מעלמא דטעות לא שכיחא, מש"כ מן הסורה עברה ומדברי סופרים הוא דמלאה וצמלאה על דבר שאינו מקבל טומאה לא גזר, מש"כ סתמו הפוסקים ולא כתבו לחלק צמלאה על דבר שאינו מקבל טומאה דצמלאה אחר השמים או אחר הטלת מי רגלים דמלאה, אלא ודאי דאין חילוק טב"ל לעינינו.

הרי מפורש ויאל מדברי הסדרי עברה דגם בעיקר ספיקו אם בכתם הנמלא לאחר השמים כו"כ ספק דאורייתא או לא, דבחר דבעיה דהר פשטא דאין צדק רק דין כתם מדרבנן כמו בכתם כתם בעלמא, וכמו שכתב שם בעטמא דמילתא משום דטעות בהרגשה לא שכיח וגם משום דאפשר דמעלמא אחי', ואפילו אם היה מקום מליאת הכתם צדוק לה מטיקרא, מי"מ מכיון דאפילו על זד רחוק אפשר לספיקי ציה ולתלות דמעלמא אחי' ליכא בזה רק דין כתם ולא חיישין דמלאה מגופה אחי' וטעמה בהרגשה.

ולפי זה נראה פשוט צידון דין בכתם שנמלא לאחר הטלת מי רגלים שנסחפק בזה מע"כ ה"ג אי חיישין להרגשה וקא סברה בהרגשה מי רגלים הוא, דלא מיבעיה

קנה

ירד סימן ג

בשם

עו

שם ותיב נקי וזאופן זה אין להקל במלא אחר כך דם
במים כמשי"כ החו"ד דילמא ארגש, אבל בלא רחמיה שם
קודם כיון דש מליחות שבה מעלמא אף שאין כאן דבר
לחלות בו ממשעין מן החורב מדלרשיק דם ולא כחם וא"כ
צב"ג אינה עומא אלא מדרבין וצדבר שאינו מקבל עומאה
לא נזרו ע"כ ח"ד משי"כ הד"ג שליט"א.

ובסיומ דברי הגני בזה לברך את מע"כ הד"ג בבדיית
גופא ונהורא מעליא, עוד יגובון בשיבה לגולה עדת
קדשו ברמה עד שנוכה לגאלתו וישועתו של ישראל ולשמיעת
קול שופר של משיח צדקינו בב"א.

מנאי הדו"ש מע"כ הד"ג (שליט"א) וצלה"ה
ושלף תורתו בלונ"ח

מאיר בראנרפארפער

והנה אף דצדיקין ויסודן של הדברים בודאי לזקי בזה
דברי מע"כ הד"ג דאם יש רק מליחות שבה מעלמא
שיב אין על זה רק דין כחם בעלמא, אמנם כן לפי מה
שנחבאר למעלה בס"ד נלמד להטיר דברי מע"כ הד"ג בני
תרי ותלת, א) צמח שכתוב בזה דוקא שבלא דקו מקודם
מליחת הכחם את המים אם הם נקיים מדם. אז דוקא
כוא שיש בזה דין כחם בעלמא אבל בלא"ה אכתי חיישינן
ביה לדילמא ארגש וקא סברה דכרגש מן רגלים הוא,
והרי מפורש ואלא מדברי הסדרי עברה שהבאתי דאפילו
צדקס מקודם אמרינן דילמא לא צדקס שפיר, ב) צמח
שתלבו מע"כ הד"ג סברה זו לעת הפוסקים דס"ל דרגש
דס ולא כחם דרגש גמורס הוא דוקא, לדיוכו ע"כ מספקין
דילמא הדם מעלמא אחיה, משאי"כ לעת הפוסקים דגם
בזה שודאי צא מגופס בלא כרגש טכורס מן החורב לא
נריכין לחלות שהדם מעלמא אחא וממילא אכתי יש לחוש
לדילמא ארגש וטעמא צכרגש מן רגלים כמו שיראה
המעין דברי מע"כ הד"ג בזה, והרי גם בזה מפורש ואלא
מדברי הסדרי עברה דאף לעת הפוסקים דס"ל כתי גם
כן מספקין בזה דילמא הדם מעלמא אחיה ולא חיישינן
לפוט צכרגש מן רגלים, ג) גם מה שמבאר דברי
מע"כ הד"ג דפשיטא דחור"ד לא נחית לכיתר זה, כבר
כתבתי למעלה בס"ד דהמעין דברי החו"ד יראה להדיא
שלא כתב כן רק בזמנא דסם על ידי קיומא בתוך שיטור,
משאי"כ צמח שנמלא לאחר העלמ מן רגלים או לאחר תשיש
אפשר דס"ל כהסדרי עברה דאין בזה רק דין כחם בעלמא
יצדבר שאינו מקבל עומאה טכור.

ולפי זה נראה פשוט צדקס דין דם שנמלא בתוך המים
שבצית הכחם בכל עמין און בזה רק עומאה כחם
ואם נקוט בזה שאין המים מקבלים עומאה טכורס לגמרי,
ומימ צדיקין של דברים כבר כתבתי למעלה בס"ד מה שנלמד
בזה דלא שייך כאן דין צדקס כל עיקר וכיון שצדקין ונחלשו
ממקום חיצון לצורך דבר כחלום בני קיבול עומאה ניכר
ודם שנמלא צב"ג דין כחם עליו כמו בשאר כחם בעלמא.

זהו מה שנלמד בבאור נהדון זה בס"ד, וירצה נא שיחתי
לפני מע"כ הד"ג (שליט"א) וצלה"ה וישום עין עיינו
עליהם להביא אוחם בכור המבחן אם בנים הדברים אשר העלתי
במצודתי ובמחאת מיניה דמר מע"כ הד"ג שליט"א שאל
יקפיד עלי בזה אשר כדרכו של תורה שזה בונה וזה סותר
נטייתו מדרכו העלוי להחמיר במה שמע"כ הד"ג שליט"א
גסת קו להקל *.

סימן נו

בס"ד. פשיטא ירושלים ת"ו. יום ב' לסי' וירא כבוד ה' אל כל
העדה ת"י סיון תרשי"ב לפ"ק.

שוכס"ס למע"כ הרב הגאון זכ"ר
מוה"ר ישראל פסח פינהענדלער שליט"א
רב ומו"צ בנתיבות י"א.

אחד"ש מע"כ הרמה הגני בזה על דבר אשר נשאל באשה
שהיה לה פצע בסמוך לכניסה לאותו מקום והוא
פצע שמוציאה דם, והרופא בדק אותה באצבעו בתוך אותו
מקום, וכשהוציא הרופא את אצבעו ראתה שהיא נקי, אמנם
כן כשבאתה היא הביתה בדקה עצמה כחונן עם עד הבדוק
לה ומצאה דם, ועתה נפשה בשאלתה אם היא יכולה לחלות
הדם שמצאה בבדיקתה בפצעה המוציא דם, או נחוש בזה
דמחמת בדיקת הרופא בפנים באותו מקום גרם שיצא דם
ממקורה.

א

והנה מע"כ נסתפק בזה בשלש שכן אחת, א) דכתיב
שבדיקתה הרופא לא מלאה שום דם, ואח"כ צדקס
עלמה ומלאה דם, אם נחלה הדם צהפע, או נחוש שכרופא
כנולא את הדם ממקורה, ואף לפי מה שכתבו גדולי האחרונים
דאין צדיקת הרופא על ידי אצבעו מגיע כל כך צעמק לתוך
כרחס, מימ לפי עדותם של הרופאים כיום שחס לנחלים
על הצען, ועל ידי זה הם מורידים את הצען למטה, יכולים הם
צקל להגיע עם האצבע עד פי המקור, וא"כ שפיר יש לחוש
לכאורה שכל ידי צדיקת הרופא יאל דם ממקורה.

ובמ"מ העלה בזה מע"כ מלך הסברה דאם היה זה דם
מקורה שנגרס על ידי צדיקת הרופא מתמת הזנת
כרחס אכתי זאגס או על ידי סיבך אחרת, אי"כ על אצבעו
כיו ליה להימלא מיד אחר צדיקתו, וכיון דלא נמלא הדם רק
לאחר זמן צדיקתה שצדקס עלמה צחזרתה לביתה, הדברים
מוכחין מעמקן לחלות יותר צהפע שיש לה ולא צדיקת
כרופא.

ב) אמנם כן נסתפק מע"כ, איך היה דיון אם צלמנת כן
היה שנמלא דם גם צדיקת הרופא על אצבעו,
האם

* עיין לעיל בשער הספר בהסכמתו של תג"צ הנ"ל וצלה"ה
שכתב בתוך דבריו על תשובה זו שנתקבלו דברי אלו אצלו יע"ש.

הרצ"ג ל' יתקנה ט"ב ט"ו

לחם

סימן ט

עני

סימן ט'

בדבר אשה שהמילה מ"ר בביה"כ שלנו ואחר שעמדה נמצא

דם ע"ג המים שבכה"כ

א

ב"ה

הנה לפי"מ שכתבו הפוסקים לחוש לדעת הר"ח ז"ל ראה דרבו ז"ל
 ס"ל דבין כל ובין כך טהורה, מ"מ באופן שר"מ מטמא ס"ל לר"י ג"ב שהוא
 טמאה אלא שהוא מדין כתם לאפוקי מדר"מ שמטמא מדין נדה, א"כ האשה
 שישבה באמצע הספל דטמאה לדעה זו וכש"כ בש"ך ס"ק ד' מ"מ אינה
 טמאה רק מדין כתם לפום מה שאיתא בדא"ש ז"ל בריש האשה שעושה
 צרכיה וז"ל והא דמוקי הש"ס יושבת דמתני' ביושבת על שפת הספל ומזנקת
 לתוך הספל גדאה דהיינו דוקא לר"מ דמטמא ביושכת ושותתת הלכל
 במזנקת נמי איכא למוחש דבתא דתמו מיא ופסק הזינגוק ואין המים יוצאין
 בגבורה הויה לה כמו שותתת וחזרו מי רנלים למקור והביאו רם, אבל לרבו
 יוסי רמטהר עומדת בחדא לטיבותא רמזנקת ביושכת ושותתת נמי לא הויש
 דלמא בתא דתמי מיא אתא דם ומטהר יושכת בכל ענין עכ"ל, הרי דלר"י
 גם ביושבת באמצע הספל לא חוישונן דלמא בתר דתמו מיא אתי דם, א"כ
 היום שביה"כ שלנו יש להם דין יושבת באמצע הספל מ"מ יושבת הן ואין
 טמאה רק משום בתם.

קמח

לחם

סימן ט

עני

ובפשטות משמע לבאורה רבל דין תורת כתם עליו לענין שאין טמא
 חיות מכשיעור וכן אין טמא ברבר המק"ט.

ב

אך דאיתי בפרי רעה ח"ל וראוי שתדע שאני מסתפק בדין זה דלר"ח
 ומאן משום כתם אם היינו רוקא במשתנת לתוך הספל שהוא בלי המקבל
 ומאן אבל אם משתנת לתוך הקרקע או בה"ב שאינו מקבל טומאה ונמצא
 באפשר ראינה טמאה אף בחדא לדעותא רכיון ברבר שאינו מקבל
 ומאן לא גזרו גזירת כתמים או דילמא ער כאן לא אמרונן שלא גזרו
 גזירת כתמים באינו מקבל טומאה רק היבא רמזנאה על חלוקה או על נופה
 דאפי' וראי מגופה אתי און בו לתא דאורייתא רהא לא ארגשה משא"ב
 גבא עם מי רגלים נהי דליכא ב"י רק טומאת כתם רמראורייתא ל"ח שבא
 מגופה מ"מ עכשיו ררבנן חששו שמא מגופה אתי אסורה מה"ת אי אתי
 מגופה רהא י"ל ארגשה וסכרה הרגשת מי רגלי' הוא שוב אסור אפי' ברבר
 מאמק"ט עכ"ל, ולענ"ד הרבר תמוה היות דלרוב הפוסקים טהורה לגמרי
 דהיינו להרא"ש והטור וכן עור שאר הפוסקים ורק לר"ח טמא משום כתם,
 ואיך יתבן לומר ריהי' עור חמור מסתם כתם אתמהה, ומש"כ רכאן יש סברא
 דהרגשת רסברה מ"ר, הנה או נומא דחוישונן להא אליבא דר"י א"כ הי'
 כדריך להיות טמא מראורייתא וע"ב צ"ל דאליבא דר"י לא חוישונן להא
 דמ"ר לא הרור למקור.

קמט

לחם

סימן ט

ג

עני

וא"ת א"ב אמאי חייש משום כתם רממנ"פ אי חוישת תיחוש משום
ראוי גמורה ואי לא חוישת משום ראמרין רלא הדור מ"ר למקור ואווחי דם
א"ב אמאי חוישת משום כתם.

ואמרתי בהסבר הדבר דר"מ ור"י פליגי דלר"מ אידי דרחיק אווחי
דם היינו ראוי גמורה, ור"י ס"ל ג"כ סברה דרחיק אך מ"מ לא דחוק כולי
האי להיות הדור למקור להביא רם, אלא הלחץ זו הרחק גורם שתראה
בתמים היינו ראיות כלי הרגשה והוא נכון, וממילא שוב אליבא דר"י אין
כאן ראוי משום ספק הרגשה אלא דם בתם בעלמא כשאר כתמים ושפיר יש
לו עליו רין שאר סתם כתמים והוא נכון.

וממילא שוב הדרא דינא דבדבר שאינו מק"ט טהורה.

ופשוט שבבל זה אין נפק"מ אם נמצא הדם מיד בתוך שיעור וסת
להצלת מ"ר או אם נמצא אחר ששהתה שיעור וסת דרבי יוסי דמטהרה
אליבא דהרמב"ם ז"ל בכל אופן, ואליבא דהרא"ש ופטור עכ"פ ביושבת הלא
אמרין שהוא דם מכה, ואליבא דר"ח אינו רק כתם א"ב אין נפק"מ בכל זה
בין סמוך להטלה או למופלג והוא פשוט.

קג

לחם

סימן ט

ד

עני

ובדבר אם הביה"כ יש לו דין דבר שאמ"ק הנה לפי"מ שכתב הנוכ"י
ק"ט דין ב' דבר שתשמישו עם הקרקע שאחר שנתחבר בקרקע עקר
משושו הוא עם סיוע המחובר בקרקע אז אפי' קודם חכורו כיון שעשאו
כדור בקרקע אינו מקבל טומאה והוא הדלת והנגר והמנעול וכל השנוין
שנה ב' פי"א דכלים הנ"ל עכ"ל, לפי"ד נמצא דנירון כדין מחובר לקרקע
אמ"ק"ט, וגם המים שבתוכו טהורין דהו"ל רין מים מחוברין שנידונין בקרקע
נירון קב"ט.

ה

אכן האבנ"ז ביו"ד סי' רע"א כתב לחלק באופן אחר וז"ל אך הנה
זנור משמש שני ענינים הא' לשמוש הבית שלא יתקלקל במי גשמים כמו
צינורות שלנו שעל הגנין, והב' שיקלחו המים להבורות כמו צינורות שכא"י,
ע' בשטמ"ק כתובות גבי צינור שעלו בו קשקשים שכתב שני עניני פסורה
סתומות הצינור, קילקול הבית, ומניעת המים, והנה הא' רצינור שחקקו
ולבסוף קבעו מקבל טומאה, ע"כ שחקק בו מקום לקבל צרורות, דאל"כ אינו
מקבל כלל, ואינו מקבל טומאה ובמ"ש התוס' והפוסקים, וכתב הרשב"א
שעור המים הביאו הב"י דקבלת הצרורות הוא שלא ותערבו הצרורות במים
וצא המים נקיים, וא"כ ע"כ צינור עשוי לצורך המים, אבל צינור רפי"א
דכלים דמפורש במשנה שנעשו לקרקע הוא לצורך שלא יקלקל ביתו, וע"כ
הבדל דב ביניהם, דצינור העשוי לצורך המים, אינו לצורך הקרקע ואינו כטל
לקרקע, ואף את"ל שמשמש ג"כ לצורך הבית, כיון שיש לו צורך בעצמו לבר

קנא

לחם

סימן ט

עני

הבית, אינו בטל לחבית, ויש לרמותו להמוציא אוכלין בכלי בשבת דגמור
 על הכלי מפני שהכלי טפילה לו, ואם הי' צריך לכלי חייב אף על הכלי הנזכר
 דאף שצריך לכלי לצורך הוצאת האוכלין, כיון שצריך לכלי עצמו וליב אינו
 נחשב טפל, ה"ג אף שיש בו צורך ביתו, כיון שצריך אל הצניור עצמו וליב
 להבוא בו מים אינו בטל לבית ומקבל טומאה, אבל פ"א דכלים בנעשו רק
 לקרקע כג"ל ע"כ אינו מקבל טומאה עכ"ל, לפי"ר נמצא דטפלי ביה"כ שלנו
 שאינן נעשין רק עבור הקרקע אלא שמחובר להקרקע רין כלי שמקייט עליו.

ולבאורה דכדון מוכרחין לפום מה שדחה שם דבריו הנוב"י שכתב
 שם באות ו' וז"ל אח"ז ראיתי בנוב"י מהר"ת טו' ק"ט בהא שחקקו ולבסוף
 קבעו פוסל המקוה, אפי' חקקו ע"מ לקובעו אינו מקבל טומאה, אך מ"מ פוסל
 המקוה כמו בלי גללים יע"ש, ולרידי הגי מילי ליתנהו, דכלי גללים אם היה
 כיוצא בו מין אחר הי' מקבל טומאה, וגזה"כ כמינים אלו דלא מקבל טומאה,
 ומ"מ לנבי שאר דברים חשיב בלי כמו אם הי' ממין אחר, אבל בעשאו ע"מ
 לחברו, את"ל ראינו מקבל טומאה ע"כ בטעמא תלי' מילתא שרינו כמחובר
 ולמה יפסול המקוה עכ"ל.

ואף שדחה סברת הנוב"י, מ"מ גם חילוקו שהעלה דצינור העשו
 להילוך המים אף שגעשה לקבעו בקרקע דינו בתלוש ומקב"ט ודווקא צינור
 העשווי שלא יקלקל חבית, לעג"ר הוא חילוק שאינו ממנו זכר בדברי הרא"ש,
 דלפי"ד אין החילוק בין אם געשה מתחלה לשמש את הקרקע או לא אלא
 החילוק בין אם עשווי להילוך המים ובין אם עשווי לשמור על קרקע הבית.

קנב

לחם

סימן ט

עני

כדון הרא"ש ז"ל הלא מבואר דתלווי אם געשה מתחלה ע"ד לקבעו בקרקע
 שכתב ברמ"ר טו' ר"א סעי' מ"ח, ועוד רחא הרא"ש ז"ל מיירי מסילונות
 שיוון להילוך קילוח המים, וע"ז כתב מבין שגעשה לקבעו בקרקע אינו
 נחשב טפל, ובין מה שכתב רחא דצינור שחקקו ולבסוף קבעו מיירי באופן שחקק
 המקום לקבל צרורות, באמת זהו שוטת התוס' בב"ק ס"ז בחוס' ר"ה צינור
 שם הרא"י מסימפונ"ת, ולא בר"ע ס"ל כן, באופן שחילוקו בזה לענ"ד אין
 משמעות כלל בדברי הרא"ש.

והנה בשאנו לעצמינו לולא דברי רבינו הרא"ש ז"ל הי' נראה לחלק
 בין צינור דברייטא שחקקו ובין צינור המשנה דכלים הנ"ל, דברייטא רצינור
 שחקקו וכו' מיירי בסתם צינורות שעשוין להוביל מים ולפעמים מחברין אותן
 לקרקע ויש מהן שאין מחברין שהן ראויין לשמש בלי חיבורין לקרקע ורק
 ע"ז חיבורין אתה רוצה לבטל מהן רין תורת כלי ע"ז מחלקין בין קבעו
 לבסוף חקקו או חקקו ולבסוף קבעו, אבל בפ"א דכלים מיירי מצינור שעשווי
 לתשמיש חבית כגון לחוציא מי שפיכות וכל הכתים יש בהן צורך לצנור בזה
 יזה עשווי לשמש עם הקרקע תמיד וכמו שחושב שם במשנה עור דברים שהן
 צורך הבית הדלת והגג וכו', וזה נקרא לשמש עם הקרקע.

אך מדברי הרא"ש ז"ל מבואר דיליף ממשנה רכלים אף לסילונות
 אף שמצויין מחן הדבה שאינו עשוין באופן מחוכר ואפ"ה מבין שגעשה
 מתחלה ע"ד לקובעם בקרקע בטלין אגב קרקע ואינו מק"ט, הרי דאפי' אם
 הן מהרברים שאין הכל מחברים אפ"ה מבין שזה חיברו בטל אגב קרקע.

קנב

לחם

סימן ט

ח

עני

עד שלמרתו מדבריו הרא"ש הן מתשובותיו כלל ל"א סי' ד' הן
 מהפסקיו חלכות מקוואות סי' י"ב שכתב בתשו' ז"ל אמנם יש לחתור מקווא
 שהמים נכנסין לתוכו דרך סילונות של מתכות מטעם אחר משום שאין
 מקבלין טומאה משום שמשמשין את הקרקע כרתנן בפרק י"א דמס' ב"מ
 כלו מתכות שיש לו שם בפני עצמו טמא חוץ מן הרלת והנגר והמנעול
 והפותה והציד והקורה והצנור מפני שנעשו לקרקע ואפילו אינם מחוברין
 לקרקע טהורים כיון שלא נעשו אלא לשמש לקרקע וכן הנך סילונות כיון
 שנעשו להיות מונחים בקרקע תמיד אינם מקב"ט, וכמעט כלשון הזה בפסקיו
 בסי' הנ"ל ז"ל שאלוני על מקוה שהולוכו לתוכן מים בסילונות של מני
 מתכות אם הוא כשר רפשוטי כלי מתכות טמאים נמצא רהויות ע"י טומאה
 ואמרתו ראם הסילונות בנויות מחוברות לקרקע ראין תורת כלי עליון אין
 מקב"ט בהוא דתנן בפ' י"א רכלים כל כלי מתכות שיש לו שם בפנ"ע טמא
 חוץ מן הרלת והנגר והמנעול והפותה שתחת הציד, והציד והקורה והצנור
 שנעשו לקרקע, וכן הני סילונות כיון שנעשו להיות מונחים שם תמיד תשמישן
 עם הקרקע ואין מקב"ט, הרי דכתב דמיירי באופן שנעשו להיות שם תמיד
 ומבואר בהרי"א רהטעם מכיון שנעשה להיות שם תמיד ולא רק לזמן ובאופן
 שנעשה מתחלה להיות שם תמיד ריני בקרקע שאין מקב"ט וברויתא רצונך
 שחקקו וכו' מיירי שלא עשו להיות כן תמיד וזהו החילוק לענ"ד הוא פשוט
 בדבריו הרא"ש ז"ל עיי"ש בתשובותיו שאם נתחברו בבנין עם הקרקע או
 שטמנום כולם בתוך הקרקע נתבטלו עם הקרקע וטהורין, חרי ראם נעשו
 מתחלה להיות כן תמיד בטלן הן אגב קרקע כרין קרקע להן ואינן מקב"ט
 [ועיי' משכ"נ בזה בשו"ת עה"ת חלק נ' סי' ע"ט].

קנד

לחם

סימן ט

ט

עני

וא"כ ספלי ביה"כ שלנו ג"כ להא דמיוא שכל הבתים יש בהן צורך
 לנו של ביה"כ כאלו, ועולה זו גם לחילוקא דידן באות .. וכן עשוין
 מש עם הקרקע תמיד וכדבריו הרא"ש ז"ל לגבי סילונות ואינו מקב"ט,
 כתם הנמצא בו נירון כדיון כתם הנמצא על רבר שאמק"ט.

וא"כ יצא לנו ראם נמצא דם אחר הטלת מ"ר בספלי ביה"כ שלנו
 אשה היחה יושבת אף שספלי ביה"כ שלנו נירון כרין יושבת באמצע
 טל טהורח הוא.

שוב ראיתי דאף דנימא דספלי של בתי בסאות דזמנינו נירונין כדיון
 שבר שאינו מקבל טומאה הואיל ועשוין מתחלה לשמש עם הקרקע, מ"מ
 המים שבתוכן אף דמונחין בקרקע מ"מ לפי"ד הרמב"ם ז"ל שכתב בריש
 פ"ט מו' טומאת אוכלין ז"ל אבל מים שבקרקעות כגון מי בורות שיחין
 ומערות ומי נבאים שאין בהם ארבעים סאה אין מתטמאין אלא לרצון ואין
 מתטמאין אלא לרצון עכ"ל, הרי דאף מים שהן מונחין בקרקע אם הן לרצון
 מק"ט, וכן רש"י בפסחים י"ז ע"ב ד"ה בקרקע טהורין מבואר דס"ל דמדרבנן
 עכ"פ מקב"ט אף ברביעית עיי"ש, וא"כ המים שבתוך ביה"כ עריין מק"ט
 מקרי מכיון שיש אופן שראוי לקב"ט, וממילא מקבל ג"כ טומאת בתמים כדיון
 בתמים המונחין על רבר המק"ט.

קנה

לחם

סימן ט

עני

לחם

סימן ט

עני

האומנם בשיטה הלזו דמים המחובדין מקב"ט לאו כו"ע הכי נזכר
לחו דמדברי הר"ש והרא"ש וכן הרע"ב בריש מקוואות לענין מים נזכר
מבואר בדבריהם דמים המחובדין לא מקב"ט, וכן הראב"ד ז"ל השנו
הרמב"ם ז"ל בזה, באופן שעכ"פ מדי ספיקא לא נפקא.

יא

ואף שיש לומר דזהו דווקא כשלא היו תלושין מעולם, אבל אם היו
פעם תלושין תו מקב"ט וכמבואר בדברי הרא"ש ז"ל סוף פ"ה דטהרות ז"ל
א"נ הא דאמרו בריש מקוואות דמים מחובדין לא מקב"ט היינו מים גבול
ושנקו מעצמן אבל השופך מים לתוך נומא בר קבולו טומאה נינהו וכו'
בפ"ק דפסחים גבו משקה בי מטבחיוא דכן ל"ש אלא בקרקע אכל בכליו
טמאין ובקרקע נמי לא אמרן אלא דהווי רביעיות דהווי להטביל בה מחטין
עכ"ל, מ"מ כאן שכאין ע"י סילונות הנעשין ע"מ לשמש עם הקרקע מעולם
לא היו תלושין, ואף אי נומא דיש חלק מהן שהיו תלושין מקודם, מ"מ
מועטין הן כנגד רוב שאין הן תלושין ובטלו להו ברוב מחובדין ואפי' במ"ט
מחובדין בטלו להו, ואין לספק דלמא בשנתערבו לא הוי עדיון מ"ט,
דמדאורייתא בטלו בקרקע ורק מדרבנן וכמו שכתב רש"י וברבנן אמרן
ספק אם הוי מ"ט דינו כדיון נשפך כיו"ד סו' צ"ח דברבנן תלינן להקל, ועוד
מכיון שנתערבו ונמשכו אפי' בסולונות שהנן טמינים בקרקע בטולי מיבטלו
ע"י המשכתן כדיון כל המים כדיון מחובדין לענין קב"ט, באופן שעל המים דין
מחובדין בקרקע עליהן.

קנו

יב

ואף לפי"מ דס"ל לכמה גדולי אחרונים דאף ששם מחובר עליו לענין
מ"מ המים נעשו שאובין ופסולין למקוה משום שאובין ויש חילוק בין
קב"ט ובין דין שאובין וכמו שכתב הנוב"י בסו' ק"ט וכן החת"ס ז"ל
סו' קצ"ח וסו' ד"ה והביא בן מספד תו"ח, מ"מ כל שיש על הכלי דין
קב"ט לענין קב"ט שאין מק"ט ממילא מכיון שהוא מחובר לקרקע נידון
לקרקע, תו אין על המים הנמשך בתובו תורת תלושין דהלא לא נתלשו
ממילא מדכד המחובר לקרקע, אלא שלענין פסול שאובין ס"ל דאין בטל ע"י
כבוד לקרקע.

ומוכרח הדכד כן, דהא מה שאינו מקב"ט אינו מפני שהוא מין
אינו מקב"ט, אלא מהות החיבור לקרקע נחשב כקרקע אלא לענין תורת
שאובין ס"ל להנוב"י והחת"ס דמ"מ שם שאובין עלי' אף שיש עליו כעת
תורת חיבור, לא בטלה מיני תורת שאובין, כן צריך ליישב דבריהם וכמו
שטען כבוד בזה באבני"ז על הנוב"י וכנ"ל באות .. אך מ"מ תורת מחובר עליו,
וממילא המים הנמשך בתוכו לא חלה עליו שם תלוש, דהא לא נתלש ממקום
מחובר לקרקע ולא הרי תלוש בהרי שאוב כנלענ"ד ברוד בזה, דלענין דין
מים מחובדין ותלושין שם מחובר עלי' דומיא דהכלי הנמשך על גביו דהיינו
מכיון שהכלי דין מחובר עליו גם המים הנמשך על גבו שם מחובר עליו,
וממילא המים הללו דין מחובר עליהן ואינו מקב"ט, [דהא שניהן דהיינו הכלי
המים משם אחד אנו דנין עליהן דהיינו שם קבלת טומאה, משא"כ שאוב
הוא שם אחר].

קנו

לחם

סימן ט

עני

לחם

סימן ט

עני

ומה גם דהרבה תקיפו כפוסקים אחרונים ס"ל ראם נעשה מתחלה
 לשמש את הקרקע בטלה לגמרי ריז בלי אף לענין שאובין וכמו שהארון
 מרן הד"ח בה' מקוואות ס"ק ל"ז ותמך ברבריו חיבור לטהרה בה' נט"י ס"י
 קנ"ט ס"ק י"ג ועב"פ דין מים תלושין לעג"ר אין לותן ע"ז כלל כל שאנו
 חושבין שהצינורות והסילוגות יש להן ריז חיבור לענין קב"ט שנחשבין
 במחוברין ואינן מקב"ט.

ביון ררעת רש"י בפסחים דמק"ט מדרבנן וכן מוכח מסוגיות הש"ס, ודעת
 מאב"ם דמק"ט ברצון ע"כ י"ל הואיל ודעת השואל בנוכ"י דבעי דוקא דבד
 מק"ט מה"ת ע"כ בבה"ג יש לסמוך אדאב"ד, אמנם ביש ספק אם נתלשו
 מים ביון דיש ס"ס לחומרא שמא נתלשו המים ואף הראב"ד מודה ושמא
 בלא נתלש מקב"ט ברעת רש"י ואנו מחמירין כבתמים אף במק"ט מדרבנן
 נראה להחמיר עכ"ל.

יג

וא"כ יש עדיין מקום להקל כנ"ד אלובא רבל הפוסקים אף
 דלהרמב"ם ז"ל מקרי מקב"ט לכאורה, מ"מ לדירי' רם הנמצא במ"ר טהורין
 הן אפי' מכתמים בכל אופן וכן לרבריו הרא"ש והטור ועור פוסקים ביושבת
 טהורין הן לגמרי.

ולענ"ד גם הוא לא אמר רק בכתם גמור, אבל בכתם רנ"ד שאלובא
 דרוב הפוסקים אין בו גם דין כתם ומדברי הפוסקים האחרונים נראה
 שחוששין לזה רק משום חומרא בעלמא וכמו שכתב הש"ך בסוף רבריו שכן
 נשמע רעת הפוסקים, ואף שהש"ך מביא סמוכין לדבריו מ"מ אחר כל דבריו
 הלא חפוסקים הראשונים אין דעתם כן ובתרייהו אזלינן מעיקדא דדינא,
 ולפיכך לענ"ד יש לטהר וכמו שכתבנו.

יד

והנה שוב ראיתי בשו"ת בית יצחק יו"ר סי' מ"א שמסיק וז"ל ולדינא
 בכתם שנמצא על פחות מרביעית בקרקע טמא ביון רלרמב"ם ולסוגיא
 דפסחים מקב"ט מה"ת דמשקין מתטמאין בב"ש, אבל ברביעית בקרקע אם
 נודע בבירור שהמשקין לא נשאבו ולא נתלשו יש לסמוך אראב"ד בבתמים

כנלענ"ד להקל עכ"פ במקום הצורך.

קנט

קנד